

**Dansk
Amerikansk
Jul**

Julen 1954

NORWAY

DENMARK

Enjoy Your Trip

to

DENMARK

For that happy vacation mood and holiday spirit
on the way, travel on the

M. S. OSLOFJORD

DIRECT TO COPENHAGEN

OR

S. S. STAVANGERFJORD

TO NORWAY

with frequent and convenient connections to all points in Denmark
Also occasional sailings direct to Copenhagen

Enjoy the fun, relaxation, deliciously tempting meals, new friends
that go with a carefree shipboard life. You'll also meet
countrymen from all parts of America

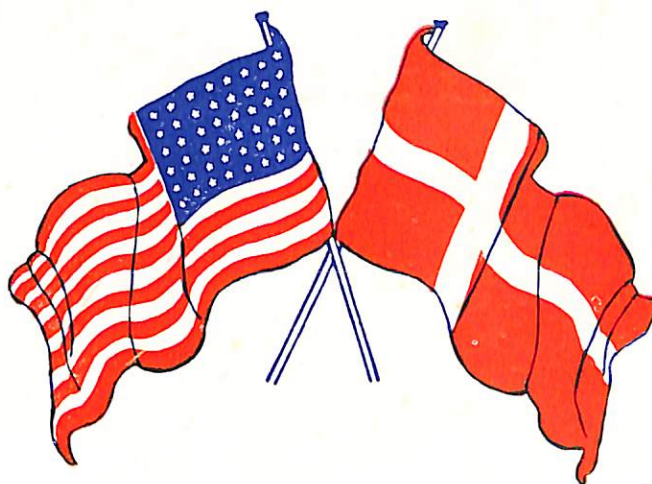
SAVE MONEY ● TRAVEL in the "THRIFT SEASON"

Norwegian America Line
AGENCY, INC.

NEW YORK ● CHICAGO ● MINNEAPOLIS ● SEATTLE
SAN FRANCISCO ● MONTREAL

J. G. Jensen

DANSK AMERIKANSK JUL

REDIGERET OG UDGIVET

AF

GEORGE UGILT og HJALMAR BERTELSEN

JULEN 1954

INDHOLD

VELKOMMEN IGEN	3
Af Erik K. Møller	
EN HILSEN	4
Af Statsminister Hans Hedtoft	
JULENS KLOKKER	5
Af Anton Kvist	
Illustreret af Helio Wernegreen	
DEN GALE PRÆST	6
Af Thomas Olesen Løkken	
Illustreret af Helio Wernegreen	
PETRONELLA	9
Af J. Chr. Bay	
Illustreret af Helio Wernegreen	
TWO ROSES	11
Af Emanuel Nielsen	
JEAN HERSHOLT: THIS IS YOUR LIFE.....	12
Af Allan Hersholt	
DE FANDT HINANDEN.....	17
Af Anton Kvist	
Illustreret af Helio Wernegreen	
JUL	23
Af Sv. Waendelin	
EN VISIT HOS DANSKE NEGRE I HARLEM.....	24
Af Ernst Christiansen	
JULESTORMEN	26
Af Paul Wikman	
Illustreret af Helio Wernegreen	
DANSK AMERIKANERNES HOLGER DANSKE.....	29
Af George Ugilt	
LARS KLOKKER	30
Af Enok Mortensen	
Illustreret af Helio Wernegreen	
HILSEN TIL DANMARK	35
Af Paul Hoff Kunst	
NAAR BERØMTHEDER TALER FORTROLIGT.....	36
Af Peter Guldbrandsen	
JACOB AUGUST RIIS.....	39
Af Sv. Waendelin	
HILSEN	42
Af Borgmester Jens Jensen	
AALBORG SANGEN	43
Af Anton Kvist	
DANSK AMERIKANSK KLUB I AALBORG.....	44
Af N. P. Nielsen	
DAMEN MED RØDE HAT.....	47
Af Georg Hemmingsen	
DET DANSKE LUTHERSKE BØRNEHJEM I CHICAGO.....	49
Af Emilie Stockholm	
REDAKTØRERNES HJØRNE	52

Printed in U.S.A.

Elmwood Park Press
36 Elmwood Parkway, Elmwood Park 35, Illinois

“VELKOMMEN IGEN”

Ingen af aarets højtider kommer til os som Julen, fyldt med stemning og minder. Og hvor er det forfriskende, “midt i en jærntid, der ikkun tror den magt, som vaabnene vinder,” en stakket stund at byde Guds Engle smaa velkommen igen,

Fra høje himmelsale,
Med dejlige solskins-klæder paa,
i jordens skygedale . . .

og lade sindet vugge sig i lyse barneminder, der dufter af juletræ og gaasesteg. Det er jo kun et vidnesbyrd om, at selv de stiveste og tørreste blandt menneskenes børn kan blive grebet af Julens trolddom, fordi der er evigheds trang og længsel i os alle. Derfor skal vi heller ikke se med nedladdenhed og overladen skepsis paa de mange, som aar efter aar bliver saa grebet af Julens underlige lykkedrøm, saa de baade kan synge og le omkap over det vidunderlige eventyr. Lad os hellere sige Gud tak for, at der endnu er saa megen barnlighed tilbage i menneskenes børn, at vi kan blive grebet! Men naar vi har gjort det, lad os saa ogsaa minde hverandre om Julens “tilbøjelighed til at svæve i romantisk fjærnhed som en blid og hellig oase midt i verdens ørkenagtige hedenskab,” som Oscar Geismar saa træffende udtrykker det. Julen er mere end stemning, minder, og romantik. Den er budskabet om Gud's indtræden i menneskeslægtens historie med frelse fra synd og død. Vel er det sandt, at budskabet “begynder som en susen i kornet en sommerdag.” — “Der kun sad en fattig kone, vugged barnet i sit skød.” Men barnet blev en torne-kronet mand — og saaledes maa julebudet “vokse til en brusen gennem skovenes tag —

indtil at havet bærer med tordenrøst den hen,
da intet, intet høres, uden den, uden den!”

Sker det ikke, vil Julens hellige time vejres hen og hverdagens graa og intetsigende tomhed atter sænke sig over din og min tilværelse og vi vil ikke vide, hvorfra sindet “skal modet tage.”

Vor juleglæde skulde altsaa uddybes til modtagelighed for Jule-evangeliets indhold, som kan udtrykkes i Herrens egne ord: “Herrens Aand er over mig, fordi han salvede mig til at forkynde Evangelium for fattige; han har sendt mig for at forkynde fangne, at de skulle lades løs, og blinde, at de skulle faa deres syn, for at sætte plagede i frihed, for at forkynde et Herrens Naadeaar. (Lukas 4:18-19).

“Julen er kommen
med solhverv for hjerterne bange,”

fordi dens vældige og evige indhold, som vi nys hørte det fra Herrens mund, bestandigt kan opleves i den enkeltes og slægtens liv. Deraf afhænger vor lykke og frelse. Intet under, at man hver Jul paany løber ham, Julens Herre, med sang imod og kysser støvet for hans fod.

“Naar jorden i hjertet er dyb nok til,” som Grundtvig skriver, “at det glade budskab, som en himmelsk sæd, kan fæste rod deri, da skal al sorg og mismod, der synes at borttage juleglæden, kun være som skyer for solen, ogsaa naar de lejre sig tættest, som da solen sortnede over korset, dog snart gav plads for den fuldkomne glæde.” Lad os derfor ogsaa trøstigt i denne søde jule-tid os ret fornøje

Og bruge al vor kunst og flid
Guds Naade at ophøje;
Ved ham, som blev i krybben lagt,
Vi vil af ganske sjælemagt
I aanden os forlyste;
Din lov skal høres, Frelsermand,
Saa vidt og bredt i allen land,
At jorden den skal ryste!

Ja, glædelig Jul i Jesus velsignede navn.

ERIK K. MØLLER

EN HILSEN

fra

Danmarks

Statsminister

JEG SENDER hermed en hilsen fra det gamle land til læserne af "Dansk Amerikansk Jul." Det er altid en glæde for os i Danmark at læse, hvor velanskrevet vore landsmænd er i det amerikanske samfund, som de har valgt, og som har givet dem frihed og lighed i henhold til konstitutionen paa lige fod med alle landets øvrige borgere. Fra min rejse gennem U.S.A. har jeg faaet et indtryk af dette storslaaede land, som for stedse for mig vil staa som skønt og tillokkende, og jeg nærer en fast tro paa, at det amerikanske folk, i hvilket I danske udvandrere er optaget som en lille, men betydningsfuld bestanddel, vil kende sit ansvar over for den øvrige verden og finde den rigtige vej, der fører fremover til social og kulturel udvikling af hele verden.

Glædelig jul til hver og een af jer og et kammeratligt haandtryk til alle de danske, jeg havde den glæde at møde derovre.

HANS HEDTOFT.

JULENS KLOKKER

*Der er Toner som bestandig bærer Glæde hvor jeg gaar,
kære minderige Toner fra min Barndoms svundne Vaar —
Størens Fløjte, Lærkens Trille, Droskens Sang i Lund;
men Klokkens Klang er Livets Sang i Julens skønne Stund!*

*Den har sunget højt og herligt i det gamle Kirkely,
over levende og død den sang ved Kvæld og Gry.
Den har trøstet, den har baaret Haab paa Livets Vej,
for Oldefar, for Bedstemor, for Far og Mor og mig.*

*Den har sunget Folket sammen gennem mange hundred Aar
under Krigens Gry og Flamme, som i Fredstids milde Kaar.
Den har tolket med sin Tunge Slægters Lyst og Nød,
ved Bryllupsfærd og Sørgefest, fra Fødsel indtil Død.*

*Der blev Andagt over Egnen, naar dens dybe Malm-Musik,
som et Budskab fra det høje ud fra Kirketaarnet gik.
Fugl og Bonde, Vind og Bølge slutted Dagens Fest,
naar Klokken sang sin Aftenssang, mens Solen sank i Vest.*

*Jeg skal aldrig glemme Tonen i den gamle Klokkes Lyd —
hvilken Jubel for mit Øre naar den sang om Julens Fryd!
— Syng herude, syng i Klokker, fjernt fra Danmarks Kyst,
ring Julen ind, kald Glæden frem, syng Fred i Verdens Bryst!*

*Jeg vil tolke hvad I synger om for Barnet i min Favn,
thi jeg kender i jert Mæle, Tonen fra min Fødestavn —
Glædens Tone, Højtidstonens Klang fra Mindets Skjul,
som hilser os i Fredens Navn fra Barnhomshjemmets Jul.*

ANTON KVIST

DEN GALE PRÆST

Af THOMAS OLESEN LØKKEN

De havde givet ham Navnet "Den gale Præst." Thi det var ude paa Landet, hvor Folk endnu har Raad til at have et Sind. Med et Sind følger et Navn, thi Sindet præger en Mand, gør ham sær paa en Maade, ingen havde tænkt sig, da man navnede ham som lille. Saa finder man et Navn, der slaar fast, hvad han er for Mand nu.

Den gale Præst havde været i Sognet i mange Aar. Folk havde vænnet sig til ham, skønt det var svært nok. Han havde det med at fare i Flint over alt muligt; der var meget, han saa sig gal paa. Noget langt Skændsmaal kom sjældent i Gang ved Præstens vrede Ord. Fra gammel Tid havde man den Skik aldrig at sige Præsten imod. Der var det gode ved den Guds Mand, han kunde fortryde. I Aarenes Løb var det tit hændt, han var kommet Dagen efter en Mand havde faaet en Skylle og havde bedt ham glemme de beske Ord. Et gammelt Ord siger: "Den, der kan styre sit Sind, er større end den, der indtager en Stad." Naar man faar at vide, det er saa vanskeligt at styre sit Sind, giver det Taalmodighed overfor den, Sindet plager. Saadan ogsaa med Præsten

og hans Sognebørn. De undskyldte ham saavidt og gav Sindet og ikke Præsten Skylden, naar de havde været ude for en Revselse.

Revselsen kunde ogsaa somme Tider være fortjent. Den, der fik Revselsen, kunde ikke altid se det, men saa meget tydeligere var det for Naboerne.

Præstegaarden laa ensomt i det vidtstrakte Sogn. Sandflugten havde plaget Sognet for to-tre Hundrede Aar siden; kanske havde de spredte Gaarde og Huse dengang ligger tæt omkring Præstegaarden og Kirken som ellers i Landsbyer, men var efter Ulykken flyttet ud til de Marker, Sandflugten havde skaanet? Derved fik de Piger og Drengene, der gik til Komfirmationsforberedelsen, langt til Vejs Ende, naar de skulde møde i Præstens Stue. Det kneb for Børnene at komme tidligt nok, naar Udflytterbørnene begav sig hjemmefra. Om Sommeren skulde Børnene, der allesammen var Hyrdedrengene eller Piger, en Tur i Kær eller Hede eller ud at rende den milelange Vej til Præstegaarden. Vor Far var ikke at spøge med, kom man for sent. Da blev man anbragt i en Flok for sig i et Hjørne af Stuen, eller man fik Lov at vente ude, til den første Time var forbi.

Sognefogdens Niels kom en saadan Morgen rendende ind mod Præstegaarden. Der var en Mil, naar han fulgte Vejen, men løb han lige frem over Heder, Bakker og Dale, da sparede han det meste af en Fjerdingvej. Han sprang over Grøfter og Banker, tørrede Sved af Panden i Løbet, maatte standse et Øjeblik for et nødvendigt

Ærinde, løb igen for fuld Fart, det var paa høje Tid. Han var kommet for sent de sidste tre Gange, og Præsten havde skældt ud; Præsten forstod ingenting. Hvis han vidste, hvor langt han havde rendt, kunde han ogsaa vide, det var ikke saa let at passe Tiden. Og værre var det, hvis man faldt i Søvn inde i Præstens solvarme Stue, hvor der kunde være saa glødende hedt og stille, mens Præsten forklarede Trosartiklerne.

Han rendte bus paa Døren uden at lytte efter, om de var begyndt paa Morgensangen. Indenfor Døren standsede han som forstenet, Præsten stod netop med foldede Hænder, midt i Fadervor; det var det allerværste, man forstyrrede lige der. Præstens Ansigt farvedes rødt, han standsede i Bønnen og gik rask hen, hvor Niels stod. — Skammer du dig ikke, Dreng, at forstyrre Andagten. Du kommer her og har ikke ordnet dit Tøj. Spænd dine Bukseknapper og gaa, du ligegyldige Hvalp og Skitting. Jeg vil ikke se dig mere her i Stuen, mens jeg forbereder de andre til Konfirmationen. Forstaar du! Du er vist bort fra dette Hold. Du kan gaa om til næste Aar, saa lærer du vel Skik. Hører du! Ud med dig, du Skarns Unge!

Niels blev staaende. Han var med eet saa rød som Blod i sit fregnede Ansigt. Sveden vældede ham ud paa Panden, sprak frem i store Draaber, de andre Børn kunde høre ham trække Vejret, han hivede Luften ind, som var Halsen stoppet af en Ting, der sad fast, sad og gurglede og ikke vilde hverken op eller ned. Stilheden pressede dem alle, som Luften kan tynges foran et Uvejr. Stilheden brast for et Snøft henne fra Pigerækken, det var Cæcilie, der havde saa let til Graad. Præsten for sammen, løftede Haanden til Slag, men lod den falde i et Greb om Nakken paa Niels. Grebet var saa haardt, saa Niels sank i Knæ, Præsten rev Døren op med den frie Haand, stødte Niels ud i Forstuen med en Kraft, saa han løb over Stenbroen ud i Gaarden. — Gaa, du vanartede Knægt, og lær Lydighed, før du kommer igen. Du kan melde dig til Vinterholdet eller lade være, som du vil!

Præsten smækkede Døren i. Cæcilie snøftede stærkere. — Ti, ellers kommer du bagefter, Cæcilie! hvæste Præsten. Straks efter dunkede han i Bordpladen med en Næve, saa de alle sad ret, som de skulde. — Vi begynder Morgenandagten forfra. Fold Hænderne og følg med. Saa begynde han: — Fader vor —

Undervisningen gik sin tunge Gang! Præsten mærkede godt, Børnenes Tanker var andre Steder. De var hos den udviste Niels. Han vidste det, følte det som en Kulde fra de unge Sind imod sig, og han sagde strenge Ord om Ulydighedens Synd mod Pligten og det hellige. Svarene kom trægt, som skulde de rykkes med Magt ud af genstridige Hjerter. Modstanden knugede og gjorde Præsten vred paa en ny Maade. Da Timen sluttede, sagde han bidskt: — Hvis I ikke kan svare bedre i næste Time, da kan Niels faa Følgeskab af dem, der skal gaa om til næste Aar.

Den Trusel tyngede Børnene, gjorde dem tavse i Frikvarteret. En af Drengene, der var fra Nabogaarden, hvor Niels tjente, løb om bag Laden; der fandt han Niels. — Jeg tænkte nok, du sad her, Niels. Nu snakker jeg med Peter, Jens og Kristian, og vi venter til bagefter. Naar Præstens Sind er faldet, saa skal han komme til at tage dig med igen, saa du bliver konfirmeret med os andre.

Niels sad og pillede i Grøftkantens Grønsvær med sin Lommekniv. — Præsten er saa streng. Det nytter vist ingenting, mælede han mut.

— Du kan vente her. Nu maa jeg løbe, Frikvarteret er altid kort, naar Præsten er vred.

Næste Time sneglede sig af Sted, tung og besværlig. Svarene kom trevent, Præsten var træt, da han sluttede, udhulet indefra, af en Vrede, der ikke kunde faa Luft. Børnene forsvandt. Han gik ind i Studerekammeret, vandrede en Tid frem og tilbage over Gulvet, det lettede altid at gaa. Maaske skulde han forsøge en lang Tur efter Middagsmaden — og Søvn — hvis ellers Søvn var ham naadig?

Gik der ikke nogen ude i Forstuen? Han aabnede Døren og saa fire af Drengene staa der. Det var Drengene fra søndre Udflyttere, der, hvor Niels tjente hos Sognefogden. — Hvorfor er I ikke gaaet hjem? Hvad vil I?

— Det er Niels, sagde Søren lavmælt.

— Niels kommer ikke jer ved. Gaa hjem med jer!

Præsten drev dem foran sig ud af Forstuen helt ud paa Gaardens Grønsvær og gik atter ind i Studerekammeret. Der var endnu en Time til Frokost. Forundret tænkte han: — Har jeg virkelig givet Børnene saa tidlig fri?

Lidt efter gik han hen til Vinduet. Ude laa den lyse Dag. Henne ved Pumpen stod fire Drengene. Han stirrede forbavset, det var Drengene fra før. Stod de nu der, de Skarns Drengene. Han skulde dog lære dem at finde Vejen hjem. Han gav sig paa Vej gennem Stuerne, men standsede. De kunde have Ærinde til Forpagteren. Maaske stod de og ventede, nu kom han vel hjem fra Marken, her til Middagsstunden.

Præsten fandt en Bog og læste lidt. Da Frokosttiden nærmede sig, stod Præsten ved Vinduet. Drengene stod som før ved Pumpen og stirrede ind mod Præstegaarden. Han smed Bogen og gik hurtigt ud, skridtede tværs over den store Gaardsplads hen til Pumpen, standsede og saa mistænksomt paa Drengene.

— Hvorfor staar I her? Venter I paa nogen?

Drengene tav.

— I skal gaa hjem. Jeg vil ikke have jer staaende her i Gaarden. Gaa nu! Straks! Præsten gik nær til dem, men Pumpen stod ved et langt Vandtrug, de gik hurtigt om paa den anden Side. Præsten standsede. — Vil I ikke gaa hjem? Han fortsatte efter dem, men straks var de paa den modsatte Side af Truget, gled rundt om det paa deres rappe bare Ben, hurtigere, end Præsten kunde.

Nu saa Præsten, de begyndte at stirre ud fra Gaardens Vinduer. Ovre hos Forpagterens kom Ansigtterne frem, hos ham selv, kom Husbestyrerindens nyfigne Ansigt et Øjeblik fladt mod Køkkenvinduet og forsvandt lige saa hurtigt, da hun mødte hans Øjne. Ny og hastig Vrede tændtes hos ham. — Hvad vil I, Drengene? Er I Krystere, der ikke tør svare, naar jeg spørger?

— Vi vil snakke om Niels, før vi gaar hjem, sagde Søren.

De fire Drengene stod i Række, sært forlegne, sky, men deres Ansigter lyste af Stædighed, af tavs Vilje, af noget uforklarligt forurettet, som de ikke gav Ord, men kun stod taalmodigt og viste Præsten. — Vil I ikke gaa hjem? stammede Præsten. — I skal! Gaa nu, lige paa Minuttet!

Men Drengene gik ikke. Præsten drev dem rundt om Pumpe og Vandtrug et Par Gange, da standsede han og sagde hæst: — Gaa foran ind i Konfirmandstuen. Vi kan ikke snakke sammen her midt i Gaarden.

Det forstod Drengene, men her følte de sig sikre. De tre Drengene saa hen paa Søren, han var den ældste; med

eet samlede han Mod og gik foran. De andre fulgte, og Præsten gik bagefter.

Af gammel Vane gik Præsten hen til sin Plads ved Bordet. Drengene blev staaende midt paa Gulvet. — Kom herhen! sagde Præsten haardt.

Drengene kom nærmere.

— Hvad er der saa om Niels?

Søren samlede alt sit Mod. — Niels har saa meget at gøre hver Morgen, han kan ikke naa det. Han skal i Klitten til Faarene, i Kæret til Unghøvderne, og somme Tider skal han hente Hestene i Udmarken, foruden han skal trække Køerne ud paa Agrene og tøjre dem.

— Niels er den bedste af alle Drengene til at løbe, sagde Peter.

Jens tog Mod til sig. — Det er Synd for hans Mor, hvis han ikke kommer med til Konfirmationen.

— Hvor tidligt kommer Niels op? spurgte Præsten.

— Klokkeren fire, svarede alle Drengene paa een Gang. Præsten rystede paa Hovedet.

— Vi kan spørge ham selv, sagde Søren.

— Er Niels da her?

— Han sidder ude bag Laden. Der er ikke noget ved at komme hjem, naar han er vist væk.

Præsten sagde: — Vent her. Jeg vil selv hente Niels.

Drengene stod tavse og ventede, og der kom de. Præsten havde lagt sin Haand paa Nielses Skulder. Drengene er lige saa ømtalelige, som de er robuste; med deres følsomme Sind fornam de, Præsten var anderledes end før. Han vilde skjule og gjorde sit Ansigt haardt. Alligevel saa de, han gik med Maske, og de blev mere trygge.

Præsten satte sig tungt. Drengene ventede stadig. Endelig sagde Præsten: — Lad mig saa høre, hvad du har bestilt, inden du kom her i Dag, Niels. Det hele, lige fra du stod op, til du kom farende her ind ad Døren midt i Andagten.

Niels fik den samme Gurgelfornemmelse i Halsen, som da han stod her for tre Timer siden. Han samlede Mod og sagde lavt: — Jeg var først ude i Klitten. Faarene skulde have Vand. Der var sluppet tre Faar ud af Indhegningen, og da Sognefogden havde sagt, han vilde derud i Dag, maatte jeg rende dem op og trække dem ind til de andre.

— Vilde du have forsømt din Pligt med Faarene, hvis Sognefogden ikke havde sagt, han vilde i Klitten i Dag?

Niels forstod ikke Præsten og tav.

— Vilde du have forsømt din Pligt at faa Faarene ind i Indhegningen, de, der løb derude?

— Det kunde have ventet til i Morgen, da jeg skulde til Præst i Dag. Tre Faar gaar ingen Steder alene. Og der er kun Klit derude, de gør ingen Fortræd paa Korn og den Slags.

— Hvad gjorde du saa?

— Jeg var i Kæret og vandede Kvierne. En var sunket i Bløde; men der stod en Spade i Folden. Jeg gravede fra, og Kvien kom op, da jeg trak den i Halen.

— Hvad mere?

— Jeg hentede Hestene i Nordmarken; der skulde køres Hø. Belskarlen skulde ellers have gjort det, men han har ved at lave Vognen i Stand, smøre den og sætte Høhækken paa. Sognefogden skændte, for det trak ud, jeg hjalp ogsaa med at lægge Seletøj paa Hesten og spænde for.

— Hvad var saa Klokkeren, da du var færdig med det?

— Lidt over syv.

— Hvorfor kom du da for sent? Du kan vel nok løbe herover paa tre Kvarter?

Jeg var saa sulten. Det varede ti Minuter at spise; jeg saa paa Klokkeren hele Tiden.

— Havde du ikke faaet Mad. Hvorfor?

— Sognefogden siger, man render saa godt, naar Maven er tom. Man er saa let.

— Lsch! Sognefogden! Han stødte Ordene ud, gik langsomt hen til Vinduet, vilde ikke, Drengene skulde se hans Ansigt. Lidt efter kom han tilbage og spurgte: — Hvor langt har du saa løbet i Dag?

Niels tav. Peter sagde: — Syv, otte Mil, tænker jeg.

Præsten smilte.

Nu fik Drengene Mod, da Præsten smilte. — Det er mest Synd for hans Mor, sagde Jens.

— Ja, hans Mor bliver saa ked af det, sagde Kristian. Hun har snakket om, naar nu Niels bliver konfirmeret, er han snart voksen. Saa kan Niels klare sig selv.

— Niels, hvor bor din Mor?

— I søndre Klit, ved Vejen ned til Havet.

— Hvad hedder din Far?

Drengene, tav, saa paa hverandre, og nu forstod Præsten, at det skulde han ikke have spurgt om. — Det gør ogsaa lige meget, Niels, naar du har en god Mor.

— Ja, sagde Niels stille.

— Skal Niels komme med næste Gang? spurgte Søren.

Præsten rettede sig. Han havde helt glemt, han havde vist Niels bort. — Drengene, I har vist jer som gode og trofaste Kammerater. Bliv ved dermed, det er der Styrke i. Ja, Niels skal komme med næste Gang, og hver Gang, til I staar paa Kirkegulvet sammen. Men du behøver ikke at rende saa haardt, som du har rendt i Dag, Niels. Du kan bare lytte et Øjeblik ved Døren og høre, om vi er i Morgenandagten. Saa venter du, til den er forbi.

Præsten rakte ham sin Haand. Nielses fregnede, vindblæste Ansigt blev levende, trak sig sammen, aabnede sig i heftige Ryk. Store Taarer trillede ud af Øjnene og gled over Ansigt og Hals. — Jeg skal nok rende, alt det jeg kan. Det skal ikke blive ret tit, jeg kommer for sent.

— Tak, Niels. Du er mere trofast i dit Kald, end jeg er i mit. Men det forstaar du ikke endnu. Farvel, Drengene. Han gav dem Haand een for een. De sansede Stuens Stilhed, Stundens Alvor, Vreden, der havde frigjort sig i et Smil. Alting blev saa let, saa venligt. De gik ud i Solskinnet og den lette Blæst, nu maatte de have Fart paa. Der var langt til søndre Udflytter, og de kom for sent til Middagsmaden.

Præsten stod og saa efter de fem hvidhaarede, solbrændte og barbenede Drengene. To-tre Gange havde det hændt ham, et Møde med Taalmodighed og Styrke havde fornyet ham indefra og gjort ham godt længe. Et dybt Suk banede sig Vej, et Ønske, at han maatte lære at styre sit Sind. Men først vilde han slaa sig løs endnu en Gang. Kun een Gang. Han knyttede Hænderne: Bare slaa løs! Men han var Præst.

Samme Eftermiddag kørte Præsten ud til søndre Udflytter og besøgte Sognefogden. Det forlød siden, han havde skældt Sognefogden ud til baade Embeds Fortabelse og mange andre slemme Ting, hvis uvedkommende havde hørt det. Han fornyede endnu en Gang Retten til at bære Navnet "Den gale Præst."

Men den Gang syntes Sognets Folk mærkeligt nok, der var noget rimeligt i, at Præsten havde løsnat Tungebaandet i et Brøl, som naar man maner det onde. Skældsord kan minde om Torden, slemme at høre paa, men Luften friskes derved.

PETRONELLA

AF

J. CHRISTIAN BAY

Rustfrit Staal i Sindet bjærger Mindet

Det begynder i Bogense.

I Smedegade laa en stor Købmandsgaard af den gamle Slags, hvor Landfolket kom kørende, solgte deres varer til den store Forretning og fik handlet sig til hvad de ikke selv kunde producere. Fordelen var gensidig. Købmand Strøm og hans Folk var dygtige til at omgaas Bønderne. Der blev serveret Kaffe og Snapse i Butiken, der blev holdt Forhandling om større Leveringer inde i Strøms Kontor, og de allervilleste af Kunderne kom ind i de privat Stuer og hilste paa den fine Fru Strøm og hendes lovende unge Søn, hendes eneste, hendes Øjsten, Alexander.

Der var mange hovedrige Bønder dengang. Mange kunde have købt hele Strøms Bedrift og betalt for den i rede Penge. Men de var alligevel imponerede af Købstadskikke. Madamerne fra Oplandet beundrede det fine Hjem og sammenlignede i Stilhed deres vadmelsklædte Poder med den belevne Alexander, som med sine ti Aar havde lært at føre sig som Stormandssøn i Fløjls Bluse og hvide Bukser og Ankelsko fra København. Jo, det var en hel Begivenhed for Madam Pilegaard og de andre Proprietær-Koner at sidde i Fru Strøms Dagligstue, nyde hendes Kaffe — de havde da ogsaa altid en Flaske tyk Fløde med, naar de kom, — snakke om deres Mænd, deres Slid og Slæb, og saa høre Fru Strøm nøde dem med Kaffekanden. "En Kop mere, Fru Pilegaard, — blot en halv, lille Fru Mogensen!"

De brave Bønderkoner blev Fruer for en Dag, og selv om de godt nok havde Rede paa alt det, der laa af hjemmenvævet Herlighed i deres Dragkister derhjemme, for ikke at tale om Uldent og gammel Damask, agtede de dog Købmandsgaarden for dens daglige høje Tone.

Ude paa Landet lød det gerne "G'Dav, Rasmine!" Her smiledes huldsaligt: "Velkommen, Fru Svendstrup, det er da fornøjeligt at se Dem her i Byen igen."

Og Alexander blev præsenteret og bukkede. For han var Bogenses Mirakelbarn. Alle vidste, at han skulde studere.

I Købmand Strøms Baggaard stod et lille Bindingsværks Hus af ældre Dato, og her boede Gaardskarlen, en brav og sindig Mand, som var kendt af hele Byen under Navnet Mads-Jeppe. Han og hans Familie havde paa en Maade deres paa det tørre; der hørte Haveplads til Huset, og Haven blev passet af Mads-Jeppe Børneflokk. Konen, Stine Mads-Jeppe, gik omkring og gjorde Storsvask for Folk; hun var skrap i Hænderne og skarp

i Mælet og gjorde Fordring paa at blive kaldet Madam.

Madam Skipper Andersen kom en Dag ud i sin Køkkendør og raabte til Snedker Henriksens Kone: "Kom lige over og faa en Kop Eftermiddagskaffe, Emilie."

"Je ka'tte komme idav, Marie, je har Madam Olsen til Storsvask."

"Madam Olsen — hvem mener Du? Da vel ikke Stine Mads-Jeppe. Hvornaar er hun blevet Madame?"

Dengang holdt Folk Storsvask en Gang om Maanednen. Det var et Hestearbejde med at pumpe Vand, skylle og vride med Haanden. Men Stine Mads-Jeppe var en Mester og meget efterspurgt. Dog var hun dyr, en Krone om Dagen, store Penge.

Medens hun flere Dage om Ugen tjente sin Krone omkring i Byen, og Mads-Jeppe luntede omkring i Strøms Gaard og samlede Drikkeskillingen, blev Børneflokket passet af Familiens ældste Datter, som havde faaet det mærkelige Navn Petronella.

Petronellas Naturgaver gik langt ud over Bogenses skikkelige Begrænsning. Hun fulgte ikke i Fædrenes Spor. Allerede under hendes Opvækst fandt Folk hende underlig. I Tolvaarsalderen fyldte hun sit Kald som Familiens Energi-Kilde ved Siden af sin skikkelige Fader og sin slidsomme Moder. Hun dominerede Familien med sin rappe Tunge og sit heftige Sind, men til Gengæld forstod hun at holde Huset i Orden, kuske sine Søskende saa de adlød hende, og hævde sig selv.

Ingen begreb, at Petronella var Mads-Jeppe og Stines Datter. Dengang var alle Børn hvidtottedede, men hun var mørk i Løden, med blaasort Haar, der altid stod hende som en Sky om Ørene, lynende brune Øjne og en rask og spændstig lille Krop. Hun var den meste Tid barbenet, rendte som en Hind, et helt Vejr for sig selv — og sjældent uden Stormsignal. Hun kunde slaa fra sig som nogen Dreng og gjorde det ofte. for Drengene samledes om hende og kunde finde paa Drillerier, som gjorde Petronella rasende.

Dette Sind fik Proprietær Pilegaards Søn, Rasmus, at føle en Dag, da han med sine Forældre var kommet til Byen. I Gaarden stødte han tilfældig paa Pigebarnet og gloede paa hendes usædvanlige Fremtoning.

"Hej Du Spanioler!" raabte Drengen. "Hvor kommer Du fra?" I næste Øjeblik fløj Petronella i Flint og behandlede ham efter alle de Regler, som er forbudt i regulært Slagsmaal.

Rasmus rendte og præsenterede sig brølende for sin Fader, som stod i Butiken og pratete gemytligt med Købmand Strøm.

Petronellas Negle havde gjort Ravage i hans Ansigt, og Pilegaard betragtede Drengen med Forfærdelse.

“Jøsses dov, Rasmus, har Du vaaren i Lav med en Kat?”

“Nej,” raabte Drengen, “det vaa den Satens Tøs ude i Gaari.”

Strøm tog Affære, gik ud og snakkede med Mads-Jeppe, og Petronella blev tilkaldt.

“Han sagde Spanioler til mig,” forklarede Pigen med mut Mine.

“Jamen kære Mads-Jeppe,” sagde Købmanden, “dettehersens kan vi jo ikke ha. Pilegaard er en af vore store Kunder. Du maa faa Petronella til at komme ind og bede Om Forladelse — ja det maa Du.”

Men hvem der kom og bad om Forladelse, det var Mads-Jeppe og ikke hans Datter.

Ud paa Mørkningen, da der var faldet Ro over Familien i Bindingsværkshuset, sagde Petronella til sin trætte Moder:

“Mo’er, hva er en Spanioler for noget?”

“Det er de Folk, der boer i Spanien,” svarede Stine. “Du skal bare ikke bryde Dig om noget, min Pige.”

“Det gør jeg heller ikke,” sagde Petronella og rystede sine blaasorte Lokker. Hun drev ud i den lille, velholdte Have.

Det var i Oldenborre-Tiden. De brune Biller kom sværmende over Lillebælt i hele Skyer. Ved Aftentid blev de slaet ned med store Ris, samlet i Bunker og ødelagt.

Lige med et blev en Arm rakt over Hegnet, og en mægtig Papirpose fuld af de kravlende og brummende Dyr blev væltet ud over Pigens Hoved. Alexander viste et grinende Ansigt og raabte:

“Jeg skal hilse Dig fra Rasmus Pilegaard, ham Du kradsede i Ansigtet!”

Men da bøjede den tapre Petronella Hovedet og græd sine mødige Taarer.

Det var lige meget med Oldenborrerne, de var jo allevegne. Men Alexander, at han vilde. . . .

Og det slutter i Clear Lake, Illinois, U.S.A.

Der var gjort mægtigt Ombud blandt Landsmænd, og store Forberedelser til en festlig Sammenkomst havde sat mange villige Hænder og glade Sind i Virksomhed rundt om i den Provins langs Michigan-Søen, som flere Gange er blevet karakteriseret det amerikanske Herred eller Stift og altsaa paa en Maade kan henregnes til Kongeriget Danmark.

I mange Herrens Aar, ja næsten siden de længe mindede Drachmann-Dage, havde man ikke faaet mange Besøg fra Fædrelandet og hørt gode Ord om Danmarks gamle Værd og Honnør. Men nu var der begyndt at

blive Liv i Forbindelsen, nu kom der Folk af Kvalitet og Betydning. En ny Opdagelse af Amerika siden den sidste store Krig havde sat Sindene i Bevægelse i Lake-Michigan-Stiftet. Jævne og bramfri Mænd med store Navne i dansk Kultur, Industri og Politik kom sejlene eller flyvende for at se sig om, knytte Forbindelser og besegle Samhørigheden mellem Pionernes Børn og nordisk Levemaade. De aldrende Matadorer, som for halvhundredre Aar tilbage havde bidt sig fast i det nye Land og var kommet til Velstand, begyndte at brumme Jydsk igen, hvad enten Børnene og Svigerbørnene forstod det eller ej; nogle sang Fynsk, andre kom i Tanke om deres Barndomshjem i Herfølge, og enkelte sov uroligt om Natten, fordi de drømte sig hjem til Nakskov Fjord.

Det vilde jo være rent galt, hvis de ikke kunde snakke ordentligt med Danmarks Statsminister, naar han nu kom paa Besøg, og der skulde holdes Fest for ham.

Bygmester Rasmus Pilegaard havde givet Sønnen, Bill, Lov til at benytte Familiens Chevrolet, da Bill gerne vilde køre ud med sin Kæreste. Fra Verandaen raabte han efter dem:

“La naa vær aa køre Jer sæl aa Andre i Grøvten. Det er nok aa køre fyrretive i en let Vogn.” — “Sure!”, svarede Bill.

“What did your father say?” spugte Mildred.

“Pa is brushing up on his Danish,” forklarede Bill.

“Do you understand it?”

“Sure, when he yells loud enough. We all talked Danish when we were little.”

“Say something in Danish,” bad Mildred.

“Jaj ælsker Dig,” grinede Bill.

“Oh, Bill, you’ve said that before.”

Paa Festpladsen ved Clear Lake var der gjort store Forberedelser. Statsministeren var allerede ankommet og havde forud gjort sin Opvarthning hos Chicagos Borgmester, og Borgmesteren havde bedyret, at blandt alle Nationer i Verden var Danskerne de, der blev de bedste, de nyttigste og mest lovlidige Borgere i Amerika.

Han blev modtaget med fuld Honnør af sine Landsmænd, og Komiteens Formand forestillede med udsøgt Glæde Statsminister Alexander Strøm for den festlige Forsamling. Man sang “Der er et yndigt Land,” og et Ungdomskor kvitterede med “America.” Derefter steg Statsministeren, som var ledsaget af sin Kone og en Datter, op paa Tribunen og talte klart og forstandigt om Tidens Gang i det nye Danmark, den sociale Ordning,

den under den store Krig nedsatte, men nu fantastisk stigende Produktion, Export og Import, Handelsbalancen, Valuta-Spørgsmaalet, de kooperative Systemer, de militære Forpligtelser, Levestandarden, sociale Krav, Udbygning af Statsforvaltningen, de underprivilegerede Landes Nød og Kapitalens Forskydninger Verden over.

Men Rasmus Pilegaard hørte fra sin Plads i Forsamlingen intet af alt dette Han drømte. Han saa i Aanden Strøms Købmandsgaard i Bogense og Alexander i Fløjls Bluse, Kniplingskrave og hvide Bukser — ja tænk engang, det var jo Strøms Alexander, som stod der oppe og gjorde Rede for Danmarks Stilling og Tilstand. De to havde leget sammen som Børn; mangt et Kræmmerhus Brystsukker havde Rasmus faaet af Købmanden, mangelen Liniedans havde de to Drengene taget sig paa Vognstængerne, og sikken Sjøv de havde haft med den sindige Gaardskarl Mads-Jeppe og hans langbenede, sorthaarede Datter — ja hvad var nu hendes Navn, det lød saa sært udenlandsk?

Og her sad han, en velrenommeret Bygmester i Chicago. Hvad han byggede stod godt nok. — Og der oppe stod Købmandens Søn Alexander og udlagde Danmarks Statsforvaltning.

Mon han vilde genkende ham?

Før Fællesspisningen i et mægtigt Telt ved Søen blev der almindelig Præsentation.

"Pilegaard!" udbrød Statsministeren. "Jamen — nej, er det virkelig Rasmus Pilegaard? Vi kendte jo hinanden som Børn. De stammer fra Gamborg, tror jeg."

Og Rasmus bukkede og smilede over hele det samme runde og rødmossede Ansigt, han havde i sin Barndom. Det gik jo storartet; Statsministeren fornægtede ikke gamle Dage.

"Nelly," sagde Strøm, henvendt til sin Kone, som imidlertid havde passieret med Damerne i den lange Præsentation, "her skal Du se, tænk Dig, en af vore

gamle Barndomsvenner fra Bogense. Kan Du huske Rasmus Pilegaard?"

Fruen vendte sig og stod Ansigt til Ansigt med Rasmus Pilegaard. Hun smilede venligt. Rasmus's Knæ blev til Voks under ham.

De store, brune Øjne havde jo engang spyet Ild og Svovl over ham. Hendes sorteblaa Manke havde flagret ham om Ørene, medens hendes Negle havde bidt ham til Skam. Hvad var det nu, han havde sagt til hende? Noget med Spanien. — Spanioler, det var Ordet.

De smukke Øjne smilede: "Nej det var da morsomt," sagde hun, "vi maa senere tale sammen om de gamle Dage i Bogense."

Komiteens Formand var behjertet nok til at Rasmus Pilegaard — stadig med vaklende Knæ — kom til at føre Statsministerens Frue til Bords, medens Ministeren fik Mrs. Pilegaard ved sin Side.

Nu havde man jo vænnet sig til god selskabelig Form, saa at Rasmus i et passende Øjeblik løftede sin Sherry og bad om at maatte drikke et Glas med sin Borddame.

Medens Glassene klinkede, sagde hun dæmpet:

"Hvad var det egentlig, vi kom paa Kant om den Dag ude i Købmand Strøms Gaard?"

Rasmus tog Mod til sig. "Jo," sagde han, "det var min Skyld. Jeg kaldte Dem en Spanioler."

"Ja, og jeg kradsede Dem i Ansigtet."

"Det var lige hvad jeg fortjente," tilstod Rasmus.

"Jamen jeg vilde ikke gaa ind og bede Omforladelse bagefter."

"Det skulde De heller ikke, Fru Strøm!"

"De maa godt kalde mig Petronella."

Nu huskede han først det forbistrede Navn.

"Saa kalder De mig Rasmus," vovede han.

"Omforladelse, Rasmus!" hviskede Fru Statsminister Strøm.

TWO ROSES

*Two stately roses blossomed side by side,
One scarlet red, the other snowy white;
They nodded through the day till eventide
And slept together in the silent night.*

*And when a wanderer passed this lonely site
And drank the perfume from the sweetened air,
He reached across to pluck the snowy white,
Then seemed to hear the scarlet breathe a prayer:*

*"Too soon this sunlit time comes to an end,
And nature's summer-green will change to rust,
And in an angry wind my head shall bend,
As one by one my petals find the dust.*

*Take not away my shy and tender bride,
Whose silky veil has filled your eyes with light,
But let her by this winding road abide,
To all who pass a fair and gladsome sight."*

*That night the wanderer in a dream was led
To see how winter froze with fatal kiss
The lips of first the white and then the red,
To seal in death this secret bridal bliss.*

*Each lifeless rose had bowed its withered head,
The souging wind rehearsed the final rite;
But at the dawn when storm and snow had fled
Like angels both were robed in purest white.*

Emanuel Nielsen

Jean Hersholt

THIS IS YOUR LIFE

Jean Hersholt was born in Copenhagen, Denmark, on July 12, 1886. His mother, Clara, was an actress, and his father, Henri, of French descent, was a makeup artist and the proprietor of a theatrical wig-making establishment.

Jean was the first of two children. In June of 1890, a sister, Adelina, was born.

He received his education at Saint Knud, a private school in Copenhagen. Whenever a school play was given, his talents won him a leading role.

He studied acting with a prominent Danish actor of the day, and secured stage training at the Dagmar Theatre in Copenhagen. In 1905, he made his professional debut as an actor at the Sønderbro Theatre in that city. (Starts his 50th year as an actor in 1954).

In those early years he was also an art student and showed marked promise as a painter. Though he chose to make acting his vocation, he never gave up painting and sketching . . . an avocation which in the years to come won him no little acclaim.

In 1906, he made his motion picture debut in the first drama ever filmed in Denmark, "On Valby Hill," receiving a total of five kroner (or about eighty cents) for enacting one of the leads. The film was made in a day, and ran five minutes on the screen. (The director, Louis Halberstadt, is still living—in Copenhagen).

In April of 1909, Hersholt sailed for Canada aboard the steamer Lake Champlain . . . a voyage which, but for the grace of God, might have cost his and the lives of 800 other passengers, for the boat struck an iceberg while slowly making her way through heavily ice-infested waters off Newfoundland. With a huge hole ripped in her hull and but twelve lifeboats for 800 passengers, there was near panic aboard. The ship's pumps were put to immediate use, and fortunately the steamer was close enough to land to reach the port of Saint John's.

Hersholt took up residence in Montreal, and there, while directing an amateur theatrical in the local Danish colony, he met and fell in love with Danish-born Via Andersen, a member of the cast.

In those days Jean was an enthusiastic amateur cyclist and boxer.

In March of 1914, he moved to San Francisco. There he staged and directed the Danish national play, "Elverhøj," at the International Panama-Pacific Exposition, in addition to enacting a leading role and designing the settings.

Via Andersen joined him in San Francisco, where, on April 11, 1914, they were married. (In 1954 they celebrated their 40th wedding anniversary).

On December 4, 1914, a son, Allan, was born to them — their only child.

The budding motion picture industry lured the Hersholts to Hollywood in September of 1915. Here, with the aid of his character portraits from Denmark and a borrowed cutaway (which he secured by giving its actor owner makeup lessons) Jean landed a job at Inceville Studios. He maintains it was the cutaway that got him the job. His salary was \$15.00 a week and he worked as many as two, three and four films a day—often playing both Indian and cowboy roles in the same film. Among his co-actors at Inceville were the now-famed director Frank Borzage and the late John Gilbert, then sixteen years old.

Pink slips were sometimes more plentiful than acting jobs in those early years, and there were many times when the Hersholts actually went hungry.

In 1916, desperately in need of work, Jean told a friend of his plight. The friend, actor Frank Newburg, was employed at Universal Studios and promptly offered to put in a good word for the hungry actor. Frank gave him such a buildup at the studio that when the casting director heard about this great actor from Denmark, he sent for and hired him, taking another actor off the payroll to make room for him. The fired actor was Frank Newburg!! (Newburg is still living).

Hersholt played featured leads in three films at Universal — directed by the actor whose cutaway he had borrowed to get a job at Inceville.

By 1917, Hersholt's former co-actor, Frank Borzage, had become a director at another studio, and Jean now became his assistant.

In 1918, he got his first real "break" in pictures—the title role in the filmization of the stage hit "The Servant in the House." This meant stardom. Soon after this film, however, illness struck him down, and it was months before he was able to resume his career. It meant starting all over again—playing bit roles, working as a test director, a makeup supervisor. He'll tell you that if it hadn't been for the kindness and generosity of his fellow workers, the Hersholts couldn't have survived those months during his illness . . . a kindness he later was to "pay back" many, many times during sixteen years of devotedly serving his co-workers as president of the Motion Picture Relief Fund.

Then—illness struck again. But this time it was wife Via and son Allan. They very nearly died of scarlet fever.

In November of 1920, Via and Jean became naturalized American citizens. That year found him doing double duty on "The Four Horsemen of the Apocalypse." Besides playing a part in the film, he daily made up Rudolph Valentino for his role in this immortal classic.

In those immediate years that followed Hersholt's illness, he combined acting with directing. He wielded the megaphone on a number of Zane Grey westerns for B. B. Hampton Productions—and played the villains himself.

In January of 1922, while his mother was visiting the Hersholts in Hollywood, his father passed away in Denmark.

That same year, Mary Pickford cast him as the villain in her "Tess of the Storm Country," and thus was to be largely responsible for his becoming one of the most sought-after villains in pictures. In fact, she is often credited with "discovering" him. This film led the way to his playing the "heavy" leads in Douglas Fairbanks' "Don Q," Erich von Stroheim's "Greed" and Goldwyn's "Stella Dallas."

During the filming of "Greed" in July of 1923, while on location in the very heart of Death Valley, Hersholt encountered hardships such as few, if any, actors ever have suffered for a role. Death Valley in those days was much as it was when the Bennett party perished there

in 1849, a burning wilderness. For days on end, Jean was required to work stripped to the waist, covered with oil for the effect of perspiration, in blistering heat of as much as 160 degrees. Torn and bleeding from contact with the jagged rock-salt surface of the Valley during the filming of that never-to-be-forgotten fight with actor Gibson Gowland, Hersholt finally suffered a severe sunstroke and ran amuck, aiming his wrath at von Stroheim's passion for realism. A nearby member of the crew knocked the actor cold to prevent serious conflict with the armed von Stroheim. The aftermath of three horrible weeks in that hell-hole was that Hersholt was painfully ill and bedded for nearly a month. The von Stroheim-Hersholt friendship, however, survived and has flourished for years.

In 1925, Hersholt became a star with Universal Pictures, and thus for the second time in his career he had worked his way up to full-fledged stardom. Among his best remembered films for this company were "The Old Soak" and "Alias the Deacon."

In 1927, for MGM, he gave what many considered his greatest silent film characterization, Dr. Juttner in Ernst Lubitsch's "The Student Prince."

1928 found him among the first stars to speak in the talkies. The picture was Paramount's "Abie's Irish Rose."

In 1929, he starred in the first all-talking picture made entirely on location, "Hell Harbor," and in the very first all-Technicolor drama, "Mamba."

1930 saw him appointed to the chairmanship of the Danish Olympic Committee in Los Angeles. For two years he worked tirelessly, and successfully, to raise funds for bringing Denmark's best athletes here to participate in the Olympic Games of 1932.

In July of 1931, his mother passed away in Denmark. That year he joined MGM's roster of featured contract players.

In 1933, he made his first visit to Denmark since coming to America. It was a triumphant homecoming for the lad who had gone to America to make good.

In 1936, Hersholt won one of the most coveted roles of all time, a part originally intended for the late Will Rogers—that of Dr. Dafoe in "The Country Doctor," with the Dionne Quints. As a result of this film, he became a star in his own right for the third time. An even greater personal triumph followed in "Sins of Man," and then came two more films with the Quints, "Reunion" and "Five of a Kind."

By 1937 he had hung out his shingle as radio's Dr. Christian. The character soon became a popular figure in pictures as well. In his more than sixteen consecutive years on radio, Dr. Christian actually has received many thousands of letters from persons seeking medical and personal advice. He even became the hero of a novel published by Random House — "Dr. Christian's Office," co-authored by Hersholt and Ruth Adams Knight.

The honors accorded Hersholt for Dr. Christian are too numerous to mention here; yet it must be noted that he holds the unique distinction of having received a magnificent plaque and citation from the American Medical Association, along with an honorary Doctor of Medicine degree from the California Academy of General Practice, honorary clinic staff membership in the Cancer Prevention Society, an American Legion Auxiliary award, and citations from the Medical Society of the District of Columbia, the College of Medical Evangelists School of Medicine, and the Indianapolis Medical Society.

If Hersholt were to name one person who championed his screen career perhaps more than anyone else in the industry, it would be director Henry King. King always came along at the right time. It was he who gave the actor the role that was largely responsible for making

him a top character star in silent films. The picture was "Stella Dallas." Then, in the early days of the talkies, when producers were wary of foreign accents in pictures, King gave him the lead in "Hell Harbor," which brought the actor new acclaim and made secure his position in the frightening new medium. And finally, years later, it was King who brought him back to stardom in "The Country Doctor," the picture that led the way to Dr. Christian. In all probability, had there been no Henry King, there would today have been no Dr. Christian.

In March of 1938, the motion picture industry honored Hersholt by electing him president of the Motion Picture Relief Fund, the organization which annually cares for thousands of ill and needy film workers and their families. In 1940, the Academy of Motion Picture Arts and Sciences honored Fund president Hersholt with an "Oscar" . . . "in recognition of his service to the industry through outstanding charitable endeavors." Under his guidance, the Motion Picture Relief Fund in 1941 and '42 built the magnificent \$500,000 Motion Picture Country House in Woodland Hills, Calif., a haven for the aged members of the industry who no longer can provide for themselves. To this 40-acre paradise, the Fund in 1948 added the \$1,350,000 Motion Picture Country Hospital, one of the most complete and best-equipped little hospitals in the nation. The industry recently re-elected Hersholt president of the Fund for the sixteenth year.

In 1942, his translations of 25 Hans Christian Andersen Fairy Tales appeared in book form, and by 1949 he had completed, and had published, the first and only complete translation, in any language, of Andersen's tales and stories, 168 in all — the six-volume work including five tales never before published, even in Andersen's native Denmark.

As a direct result of this important contribution to literature, four of the nation's leading universities have conferred honorary degrees upon Hersholt: The University of California, the degree of Doctor of Laws; Bowdoin College, the degree of Master of Arts; Illinois Wesleyan University, the degree of Doctor of Literature; Rollins College, the degree of Doctor of Humanities.

During World War II, he served both the United States and his mother country, Nazi-occupied Denmark, with distinction. He did many short-wave broadcasts to war-torn Europe, sold War Bonds, was Consultant to the U. S. Office of War Information, and served as president of America-Denmark Relief, Inc., a nation-wide organization formed by Danish Americans to aid and assist the oppressed people of Denmark. In 1943, he retired from films to devote himself to this great cause, with the full knowledge that the Nazis might well take revenge on his sister Adelina, who was living in Copenhagen.

Following the war, in 1946, Denmark's late King Christian X knighted Hersholt for his great service to his homeland, and also awarded him King Christian X's Freedom Medal. The same year, Jean received the Treasury Silver Medal from the U. S. Treasury Dept., for his service in behalf of War and Victory Loan campaigns, and the following year, the President's War Relief Control Board, by order of the President, cited him for "exceptional and eminent public service in the field of humanitarian war relief during World War II."

Hersholt's work for the Motion Picture Relief Fund is by no means the only way in which he

has served his fellow workers in the industry. He was long a director of the Screen Actors' Guild, national vice president of the American Federation of Radio Artists, and will not soon be forgotten for his service as president of the Academy of Motion Picture Arts and Sciences during the years 1945-49. On retiring from the presidency of the Academy, he was presented a special "Oscar" (his second) for "distinguished service to the organization." The same year, 1949, he received Look Magazine's Industry-Wide Achievement Award for his "unselfish service to Hollywood over a period of many years."

Worthy of note, too, is the gold plaque which the Independent Motion Picture Producers Association presented to Hersholt in 1946 in recognition of his many accomplishments.

In August of 1947, death claimed his sister Adelina in Copenhagen. Her two children, Mrs. Grethe Buck, and Mr. Henning Friberg, survive and are living in Copenhagen.

1950 saw Hersholt receiving his third special Academy Award "Oscar," given for "distinguished service to the motion picture industry."

Long active in civic affairs, he is a director and past president of the Hollywood Bowl Association and a member of the Board of Directors of the Hollywood Chamber of Commerce.

For many years a noted book collector and bibliophile, Hersholt recently presented to the Library of Congress his great collections of Hans Christian Andersen, Sinclair Lewis and Sir Hugh Walpole manuscripts, letters and first editions. The gift was given "in gratitude for what this country has meant to me and my family."

The Hersholt family at home . . . Jean and Via seated at piano with their grandson Gregg Jean, while son Allan and his wife Janet look on.

The Hersholt home in Beverly Hills, where Jean and Via Hersholt have lived since 1926

In October of 1951, he became the world's first and only grandfather! Little Gregg Jean Hersholt's mother is radio actress Janet Russell, and his dad is a publicist.

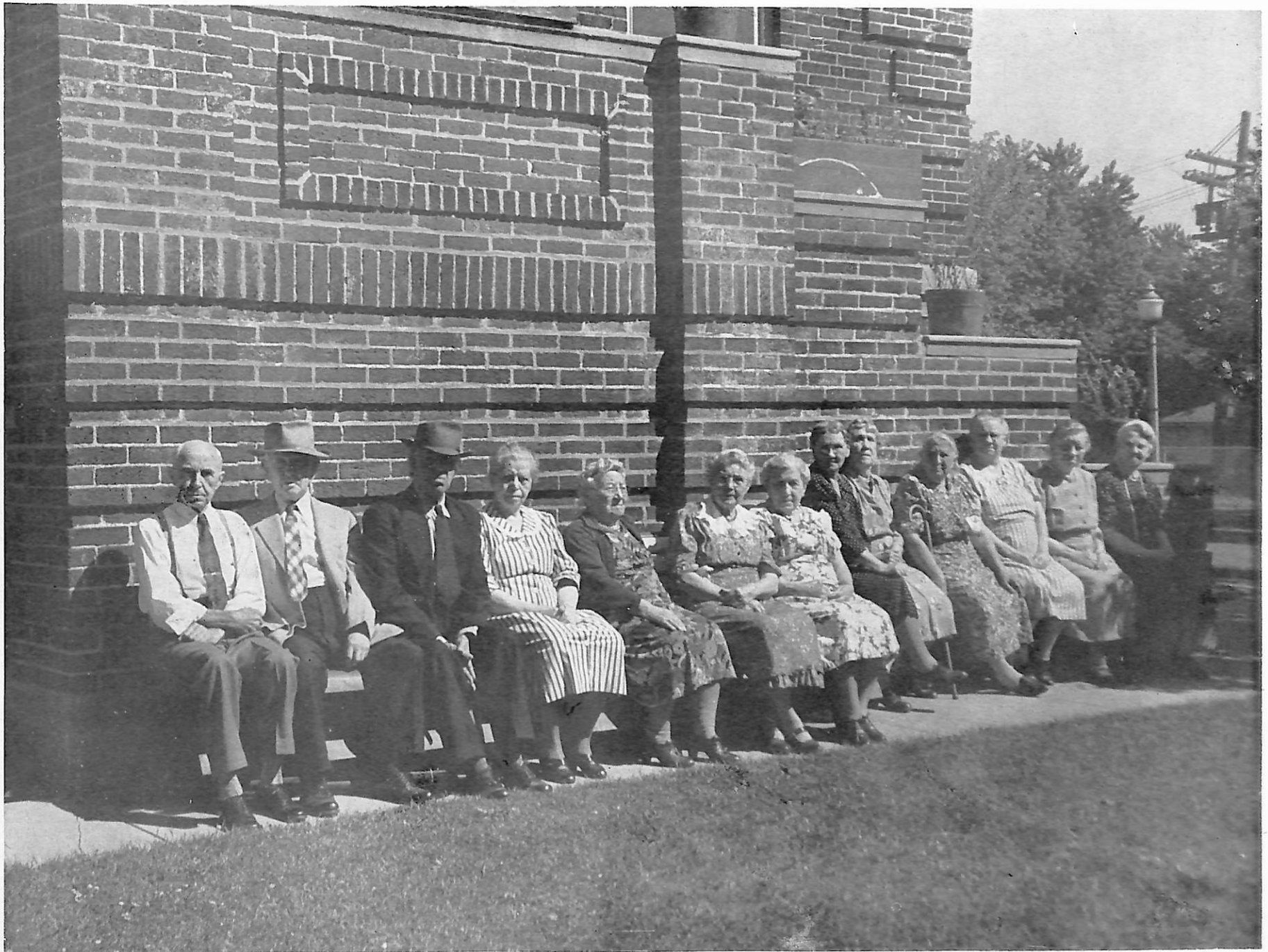
As for the future—well, Hersholt is very busy on plans for bringing Dr. Christian to television in 1954. He also hopes to see a lifetime dream realized—the

erection of a great motion picture museum in Hollywood. This is a project of the Motion Picture Relief Fund, of which, of course, he is president, and proceeds from admissions would go to the Fund.

In the words of someone who should know—his son—Jean Hersholt is indeed a real-life Dr. Christian.

Christmas in Copenhagen

DER SLIKKES SOLSKIN I HAVEN PAA DET HYGGEIGE DANSKE ALDERDOMSHJEM I CHICAGO

De fandt hinanden

En Julefortælling af Anton Kvist

Novemberregn, der snart skulde ændres til Sne, sivede ihærdig ned fra de lavtstaaende, kuldegraa Skyer, der som et skumringssvøbt Hav kom glidende gennem Luften ind over Amerikas midvestlige Stater, med en fugtig Hilsen fra Atlanterhavets brede Bølgedyb.

Farmerne løftede deres melankolske Ansigter og saa fjernt ud over det nøgne, trøstesløse Prærieland, mens de talte til hinanden om den tilstundende Vinters snarlige Komme.

Indiansomrens skønhedsstraalende Dage var forbi, Gigtens, Tristhedens Tid var i Anmarch; om dette Emne, som i Dag var Indledning og Afslutning paa al Konversation, fra Potomacs Bredder i Øst til de himmelstræbende Klippebjerge i vest, stod ingen trætte.

Morgentoget fra New York kom brusende gennem Ohio, saa det dundrede i de regnglinsende Skinner, der under Togets hamrende Hjul gyngede saa voldsomt i Skærvelejet, at Sand og Smaasten strittede tilvejs med Smæld mod Kupevinduerne, som Skud fra en Kuglesprøjte.

I den midterste af Togets syv Personvogne sad en ung Pige ved Vinduet fordybet i Betragtning af det snart skovbevokste, hølgende, snart fladt og aabent Agerlandskab, hvorigennem hun med Togets Hast blev ført. Hendes hele Udvortes, Dragt og Ansigt var præget af en lang Rejses Besværligheder. Under hendes store, dyblaa Øjne, der syntes slørede af Søvnighed, lejrede sig mørke Skygger, og hendes fintrødmende Kinder havde tilegnet sig et flygtigt gustent Skær, som efter en lang balnats Glæder. Glansen af hendes fyldige, brune Haar var ligesom den blanke Plydskrave paa hendes folderige Have-lock, fordunklet af Kapestøvets lette Pudder.

Hvad der ellers kunde siges om den unge Piges Ydre, naar Støv og Træthed var visket af hende, var at hun, uden at kunne regnes med blandt den Slags forfinede Skønheder, om hvem Selskabsløverne vimser og overdænger med smigrende Artigheder, var præget af den søde Ynde, der, forstret af god Opdragelse og naturlig Kvindelighed, altid faar Mandens Hjerte til at banke heftigere, naar en slig Skønjomfru viser sig i hans Nærhed.

* * *

Vis a vis den unge Pige sad en Mand let tilbagekædet i det bagvendte Stolesæde. Han var høj og stærkt bygget. Hans Hoved ludede lidt forover fra de svære Skul-

dre, hans Ansigt og Nakkehud var ru og vejrbitd, som Prærien, hvorover de kørte, og hvor han nok ogsaa paa et eller andet Sted havde hjemme. Men trods det noget grove og kantede i hans Skikkelse, som præger de fleste af Muldets Dyrkere, var der over hans Person en vis tiltalende Værdighed og mandig Anstand, der vidnede om høj Intelligens. Hans Pande, under voksblondt Haar, hvælvede sig høj og bred, som en Tænkens, over hans brune Øjenpar, der lyste af Livsglæde og Hjertensgodhed, især naar de dvælede ved hans kønne Ledsagerskers indtagende Ansigtstræk og smukke Skikkelse, med hvem han i dæmpet og ukunstlet Samtale underholdt sig. Nu og da løftede han sin Haand mod Ruden og pegede ud, naar en eller anden Seværdighed, der kunde vække Pigens Interesse, passeredes.

News Yorks højtaarnede Bygningskomplekser og de mørke Bjerge, som hist og her rander Jernbanevejen gennem Pennsylvania, havde tildraget sig hendes Opmærksomhed, saa stærkt, at hun var blevet træt i baade Øjne og Nakke af at stirre ud og op mod de skyhøje Kæmpeværker, som der — dels ved Menneskemagt og Snilde, dels ved Naturens Skaberkraft — blev planet og bygget.

Storslaaet og voldsomt pragtfuldt var det naturligvis altsammen; men ikke nær saa hyggeligt og stilfærdigt venligt, som hendes nu saa fjerne Hjemstavn, Østjyllands frodige Sletter og runde Bakkehæld, indbroderet med lyse Lunde, Enge og hvide Strande beskyttet af blaa Bølgestrømme. — Hvornaar mon hun atter skulde gense sin kære Barndomsegn?

Saaledes alvorlig fordybet i Hjemveens begynde Tankespind sad hun tavs med halvtillukkede Øjne, indtil det pludselig gik op for hende, at hun vistnok maatte tage sig forfærdelig surmulet og kedeligt ud, som hun der sad, i sin venlige Rejsefælles Øjne.

— Undskyld, sagde hun, saa, idet hun med et lille Kast med Hovedet saa op og mødte hans smilende Øjne, — jeg var vist ved at falde i Søvn.

— Nej, det var De slet ikke, lille Frøken, det er nok bare Hjemlængslens første Anstødsten, der ramte Deres Hjerte og stemte Dem til Tavshed, som den saa ofte under forskellige Breddegrader har ramt mig. Først var det Danmark, jeg savnede, efter at jeg som 14 aarig Dreng med mine nu afdøde Forældre var rejst bort derfra til Nebraska. Senere blev det Amerika, der tildrog

sig min Hjemlængsel, naar jeg for længere Tid derfra var borte.

— Men se der, afbrød han sig selv, idet han pegede ud paa en Snes brogede Køer, der med tunge Yvre og højtloftede Haler galloperede langs Banelinjen i Kapløb med Lokomotivet, medens en trivelig Griseflok i skabagtig Forskrækkelse, med piskende Fart, Grynt og Hvin suste væk over Marken, væk fra Toget, med hvis daglige Spektakel de ellers nok var helt ud fortrolige.

— Ja, sagde han saa, da Dyrene var tabt bag ud, — det er sandt, som burde skrevet staa: Taabelige Dyr kan til Tider bære sig lige saa fjollet ad som kloge Mennesker.

Det Udbrud af klinger, lys Latter, der fra hendes Mund

De blev præsenteret for hinanden af hver sin Onkel — Fædrene var døde — Onklerne var, uden at være slægtsforbundne, gamle bekendte og Venner, undtagen i Politik.

— Ih, Goddag, Goddag, Redaktør Henning! udbrød den ældste af Onklerne, idet han med fremstrakt Haand gik frem mod den af Udseende lidt yngre, tiltalte Redaktør, ved hvis Side en ung Dame stod og søgte efter noget i sin Haandtaske. — Hvor herligt at træffe dig her, nu da du forhaabentlig skal herut til Amerika uden Returbillet?

— Nej, svarede Redaktøren med Smil og Haandslag, — der tager du som sædvanlig fejl, jeg bliver i København for at varetage nødvendig Irettesættelser af socia-

hilste denne hans filosofiske Salve, fik ham til at straaale ind- og udvendig af større Behag og Glæde, end han nogensinde havde følt siden, da han som Flyverløjtnant havde haft Held til at nedsende en Bombehilsen med splintrende Ødelæggelse til et japansk Krigsskibs Dæk, hvis Kanonmundiges Ildspyt i Forvejen havde sendt tre af hans Flyvefæller til Havets Bund.

* * *

Det kønne, unge Par, som der i det frembrusende Tog sad og følte sig lønligt draget til hinanden af gensidig Kærlighed, Havde for første Gang mødt hinanden for en halv Snes Dage siden i København, kort før Amerika-baadens Afgang, under hvis Flag de begge skulde sejle vesterud.

listiske Ridgsdagsmænd, som dig, Hr. Jakobsen, men rejs du bare, vi har jo desværre alt for mange af din Slags i Folkets og Kongens Raad her tillands.

— Naa, har vi det, det maa være tungt for Kongen og Folket, der vælger os ind i Raadet, men for dig, som ikke har mere Forstand paa Politik end Katten paa Dyrebeskyttelse, kan det da være ligegyldigt, hvem der sidder i Rigsdagen — men, gamle Ven, Spøg og Politik tilside, maa jeg præsentere min afdøde Broders Søn, Jack Jacobsen, amerikansk Veteran fra sidste Verdenskrig, hvori han som Løjtnant i Luftflaaden deltog med Udmærkelse, i Kampen mod Japan. — Løjtnant Jacobsen! Redaktør Henning.

— Det er mig virkelig en Ære at møde Dem, Løjtnant

Jacobsen. Og maa jeg saa introducere min Broderdatter, Musiklærerinde Jacobbine Henning, der nu for første Gang skal til Amerika.

— Naa, sagde Jacobbine, idet hun smilende og let rødmende modtog de to Mænds Haandtryk, — jeg har nu ellers skilt mig af med Jacob, saa kald mig bare Bine, det gaar lettere paa Tungen.

— Tak, Frøken Bine, lød det fra Løjtnanten — vi er altsaa Meningssfæller i den Sag, for ogsaa jeg har kasseret Jacob som Fornavn, og sat Jack i Stedet, fordi det sidste i Amerika synes rigtigere i sproglig Henseende end det første, eller, fortsatte han leende, maaske var det Mindreværdskomplekset, som jo desværre altfor ofte faar Danske i Udlandet til at begaa Meningsløsheder i Navneforandring, der fik mig til at amerikanisere mit Navn!

— Naa, bemærkede Redaktøren, — brovret har De da ikke med den Navneændring, de har jo kun taget et enklere og mindre pompøst Navn i Bytte for det gamle, bare vi — vi, han fik ikke Lov til at tale ud for Skibsflojten, der nu med et sidste hult, drønende Afgangssignal, der forkyndte: Skibet er sejlklar, hvem der vil med, maa straks komme om Bord!

Saa maatte der siges Farvel. Bine sagde det med Kys og taarefyldte Øjne i Onkel Hennings Arme, mens Jack, uanfægtet af Øjeblikkets Alvor, slog sine lange Flyverarme omkring Rigsdagsmandens Skuldre, saa fast, at det knagede i den gamles Rygrad, og næsten raabte: — Farvel, Onkel Niels, Tak for alt og paa Gensyn.

— De vil nok, Jack, være god ved min lille Bine paa Turen og — og hjælpe hende med at finde hendes Faster, raabte Redaktøren med rystende Stemme, før de tvende, Side om Side, forsvandt i Myldret.

Ja, det kan De tro, jeg vil, Hr. Henning, lød Svaret tilbage gennem et stort Smil fra Jacks Mund.

* * *

De rejste tilfældigvis paa samme Klasse, og tog, efter Jacks diplomatiske Tilskyndelse, Plads Side om Side ved Spisebordet. Det gensidige Behag, som de ved første Øjekast havde fundet i hinandens Udseende og Væsen øgedes Dag for Dag ombord paa Skibet, hvor de fra Morgen til Aften fulgtes ad, paa Spadseretur Dækket rundt, og i Dansen, naar Orkestret blandede Toner med Havets Bølgebrus. Hvilestunder fandt de i Rygesalon og i Læseværelset, hvor Bine ofte, efter Jacks venlige Tilskyndelse, tog Plads ved Pianoet og spillede med kyndig Haand, danske og amerikanske Melodier, som til Jacks Glæde og Stolthed altid vakte stærkt Bifald fra Tilhørernes Side.

Saaledes gik Dagene ombord mellem Maaltiderne — lykkelige Dage syntes de, dog uden at tale derom, det behøvede de heller ikke, da de kunde læse det tydeligt nok i hinandens Øjne.

Meget fik de dog talt sammen i fuld Fortrolighed om Hjem og Slægtsskæbner. Bines Forældre var døde. Hendes Fader, som var Skolelærer i en Landsby nær Randers, omkom efter Moderens Død ved et Ulykkestilfælde, siden da havde hun haft Hjem hos Redaktør-Onklen i København, og der taget videre Uddannelse i Musik.

Hun havde ingen Søskende, men en Kusine, nogle Aar ældre end sig selv, der var bleven gift og bosat i en af Chicagos Forstæder. Denne Kusines Hjem var Maalet for Bine Hennings Rejsefærd.

Jack's Forældre, med hvem han for 19 Aar siden var indvandret, var forlængst under Mulde. Farmen, som de i Nebraska med deres to Sønners Hjælp havde oparbej-

det var overtaget og drevet af Jacks ældre Broder. Selv var han, siden Krigens Slutning, Bestyrer og Medejer af en større Lystgaard nær Kansas City, som en af hans Krigskammerater, en Millionærsøn, der morede sig med at flyve og sejle Verden rundt, havde arvet og derefter overladt samme i Vennen Jack Jacobsens Varetagt.

— En Dag, da Jack med Bine gik Tur paa Dækket, spurgte han i Samtalens Løb: — Hvad mon din Onkel egentlig mente, da vi gik ombord, med sit Tilraab om at hjælpe dig med at finde din Faster? Var det mon ment som Spøg fra hans Side?

— Nej, slet ikke. Min Faster og Onkels Søster besøgte os for fem Aar siden derhjemme. Vi kom da til at holde saa meget af hende, for hun var saa elskelig, rar og god at omgaas i det Par Maaneder, hun tilbragte hos os. Vi blev med hende enige om at skrive oftere til hinanden end vi før havde gjort. Faster lovede at skrive saa snart hun var tilbage i sit Hjem i Denver, men der kom hverken Brev eller Postkort, ikke et Ord fik vi fra hende, ikke et Svar paa vore Breve, gennem fem lange Aar.

Vi mener der hjemme, at Grunden til hendes Tavshed ligger i, at hendes Mand, der var Amerikaner af irsk Æt, og Ejendomshandler gik Fallit og blev sagsøgt af Kreditorerne. Han døde ifølge en Avisberetning, forinden Sagens Afgørelse. Dødsårsagen tydede, stod der i Avisen, paa Selvmord.

Vi, hendes Slægt, tror jo, at Græmmelse over denne Ulykke er, hvad der har faaet vor gode Faster til at gemme sig bort fra Familie og Venner. Vi har paa flere Maader forgæves søgt Oplysninger om hende, og nu er jeg paa Vej til Amerika med dette ene Formaal at finde min kære Faster. Tror De, Løjtnant Jack, at det vil lykkes mig?

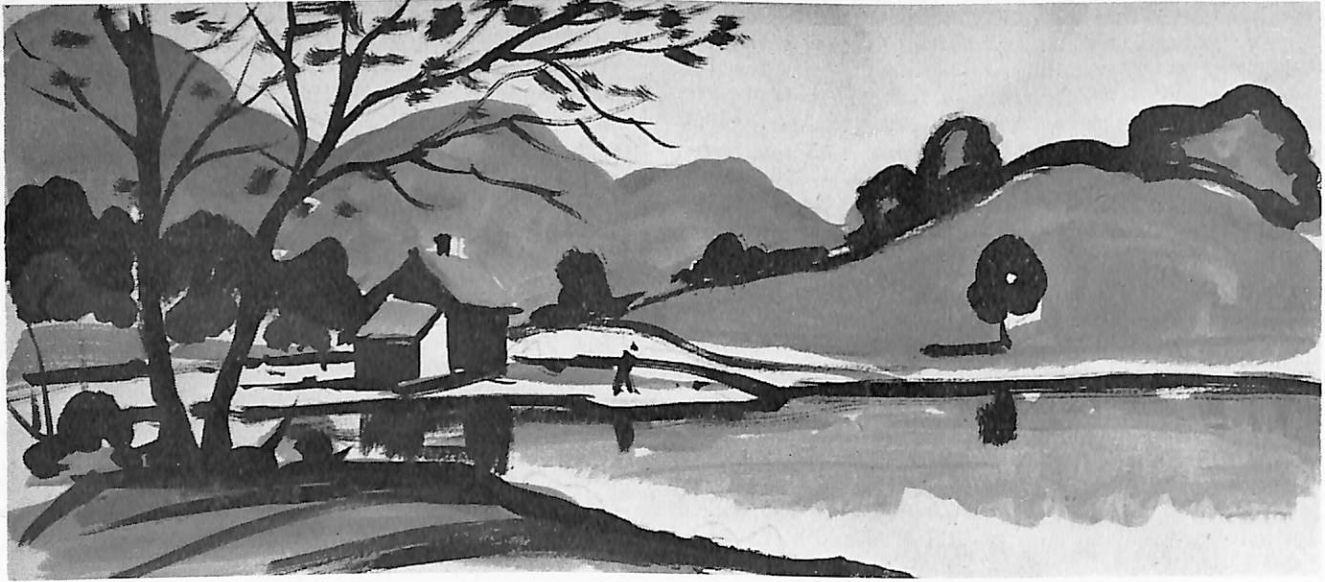
— Ja, det kan være muligt, hvis hun da er ilive, men først siger jeg Dem nu for tredje, nej, syvende og sidste Gang, at De nu og i al Evighed er forbudt at titulære mig Løjtnant, en Titel, som jeg en Gang med Rette kunde, men ikke mere kan eller vil bære, ejheller ønsker jeg fra Deres smukke Mund noget Hr. føjet til mit Fornavn, der simpelthen er og forbliver, for Deres Vedkommende i hvert Fald, Jack! Forstaar De, Frk. Bine?

— Javel, Hr. Løjtnant — undskyld, jeg mener Jack, svarede Bine med et skælmsk Smil og et smittende Lattervæld sprudlende ham i Ansigtet saa varmt og fængende, at ogsaa hans Lattermuskler derved kom i stærk Bevægelse, saa han maatte skogerle — le med sine Øjne vendt mod hendes, mens han samtidig gav hendes Haand, der laa let i hans Arm, et fast og varmt Kæletryk.

— Sært nok, udbrød Jack, da de lidt efter tog Sæde paa en Bænk med fri Udsigt over Havet, der laa i Sol og frisk Bølgegang, — sært nok, at vi begge har en afholdt Skikkelse at eftersøge, thi ogsaa jeg har en kær Ven og Kammerat, der blev borte for mig under Krigen, og som jeg længe forgæves har søgt og stadig søger at finde.

I flere Maaneder fløj vi sammen for at udspejle og bombardere Fjendens Skibe og Tropper. Pludselig blev han sendt til en anden Kampplads, hvor han straks efter blev skudt ned og taget til Fange af Japaneserne og derefter borte for mig.

Vi var som to Brødre, han var som jeg af dansk Æt og kunde tale Dansk. Grundet paa hans enestaende Pligtopyldelse, Ordenssans og Punktlighed, kom han til at gaa under Øge- eller Æresnavnet Præcis. Hans rigtige Navn var vistnok Thomas eller Tommy, men det

var der ingen, der kendte. Præcis blev han kaldt, til han alt for brat forsvandt. Bare jeg vidste, hvor han er, og hvordan hans videre Livsførelse har formet sig. — Men undskyld, Frk. Bine, det er jo om Deres kære Faster, som vi først og fremmest maa have eftersporet, tilgiv mig Forglemmelsen.

— Tak, Jack, svarede hun stille, — og Gud give, at vi maa finde dem begge to i bedste Velgaaende.

* * *

Efter dette lille Sidespring over Hav og Bjerge — som vi af pure Nysgerrighed har maattet foretage for at tilsnige os nogle Oplysninger om Navne og Herkomst af det unge Par, som i Toget gennem Ohio tildrog sig vor spændte Opmærksomhed ved deres tiltalende Væsen og Væremaade — saa tillader vi os atter et lille Kig ind i Kupeen, hvor de endnu sidder og taler smilende og følelsesfuldt til hinanden. Det er begyndt at skumre, Regnen er blevet til Sneflager, store og vaade som Køjne, og lægger lysende Hvidhed over den mørke Jord.

Jack har Ordet: — Well, lille Frøken Bine i Morgen tidlig er vi i Chicago, Endemaalet for Deres Rejse, mens jeg maa skifte Tog efter Kansas. Der skilles jo saa vore Veje for denne Gang — for denne Gang, gentog han med dirrende Stemme. Jeg maa saa takke for Deres meget behagelige Rejseelskab over Hav og Land. Jeg skal altid i dyb Taknemmelighed bevare Erindringen om disse Dage i Samvær med Dem som de skønneste Minder fra min Danmarksfærd.

— Nej, stop nu lidt, Mister Jack, svarede Bine med klædelig Ligefremhed, — er det mig, der har slæbt rundt med Deres Haandkuffert og andre Pakkenelliker, købt Kaffe og alt andet, De maatte ønske af vaadt eller tørt — og Blomster, hun højede sin lille Trutnæse ned mod den gyldne Krysanthemum, som han havde heftet paa hendes Barm, — ja, og staaet Dem bi med Raad og Daad paa hele Turen? Nej, det er nok mig, der maa takke Dem. Hun stak sin Haand ud og hviskede smilende og med blusende Kinder: — Tak for alt, Jack.

Han beholdt hendes Haand i sin, som om den altid havde haft Tilholdssted der, indtil han trak hende over til sin Side og saa kom det, som han Dag efter Dag havde følt stigende Trang til at sige: — Kæreste, søde, lille Bine, du ved godt, at jeg elsker dig. Tror du ikke, at du med lidt god Vilje kan gengælde min Kærlighed?

Med sin venstre Arm om hendes Skulder tvang han uden Modstand hendes Hoved ind mod sit Bryst. — Tror du ikke nok, at du kan, gentog han med lav Stemme. Og hvad Svar fik han saa?

Naa, hvad kunde den giftefærdige, søde Bine vel svare andet, end hvad hun gjorde. Til den gæve Jack, til hvem hun havde fattet udelt Tillid og — ja, og Kærlighed, og i hvis stærke Arm, hun var taget til Fange?

— Jo, kæreste Jack, svarede hun, med sine Øjne, hvori et Par Lykketaarer tindrede, løftet mod hans, jo, det tror jeg bestemt, jeg kan, thi jeg ved, at jeg elsker dig.

Saa blev de første varme og lange Kys, der jo altid, som en Slags Lidkøb maa til, hvor to Elskende har tilsvoret hinanden evig Kærlighed, udvekslet. De sad saa herligt skjult i Kupeens bagerste Sæde, for de øvrige Passagerers fremadventte Øjne. Bine sad med Kind mod hans Bryst og med Haand paa hans Skulder, og saadan blev de siddende, i hviskende Samtale blandet med tyste Kys, mens Natten svandt.

Jack fortalte hende om Gaarden i Kansas, hvor de efter Brylluppet skulde bo. Der var et stort og skønt Stuehus fyldt med stilfulde Møbler, deriblandt et dejligt Flygel, som ingen forstaaer at spille paa, — før du kommer, lille Bine.

— Og saa har jeg, fortsatte Jack, — gennem Averttering fundet en ældre, dansk Dame til Husbestyrerinde. Hun er meget dygtig og venlig og mild som en Mor at omgaaes. Hende vil du, kære Bine, synes om, og hende og hendes Medhjælper, som varetager Husets Rengøring og Forplejning af Gaardens hyrede Hjælp, skal forblive hos os, saa kan du, lille Bine, dyrke din Musik efter Behag, som du vil.

— Tak, kæreste Jack, svarede Bine. — Det bliver skønt at være hos dig.

* * *

Morgensolen steg tung og morgenrød op fra Michigan-søens østre Bred, rede til Springet over Chicagos Taarnbygninger paa sin daglige Færd mod Vest, da Toget med Jack og Bine rullede ind paa Union Station.

De var næppe ude af Toget med deres Rejsekram før Jack, med et hastigt: — Et Øjeblik, Bine, styrtede afsted, raabende: — Præcis! Præcis! Hen mod en yngre, velvoksen Herre, der raabte tilbage: — Jack! Du her? Og

saa slog de tvende Armene om hinanden i broderlig, fast Omfavelse, mens Damen, der stod nær Præcis, stak i Rend hen til Bine, som hun med Kys og varme Velkomstord knugede til sig, for det var Kusinen, Lise, der var tilstede for at modtage sin Slægtning fra Danmark.

— Men sig mig Bine, hvem er den Mand, som du kom sammen med, og som øver sig i Kvælertag med min Mand?

— Din Mand, Lise, er Præcis virkelig din Mand?

— Javist er han min Mand, men hvorfor kalde ham Præcis, naar du godt ved fra mine Breve, at hans lovlige Navn er Tom Thompson?

— Naa, men saa maa det altsaa være ham, om hvem Løjtnant Jack har fortalt mig, at han i Krigens Tid, for sin Punktligheds Skyld, blev kaldt Præcis.

— Naa, nu begynder Gaadens Knude at løses for mig. — Det er altsaa den samme Jack, om hvem min Tom har ævlet, vaagen og i Drømme, saa udholdende, at jeg var ved at antage samme Jack for et Spørgelse, der burde manes i Jorden, men, søde Bine, hvorledes er det gaaget til at du kommer dragende med denne Genganger.

— Jo, ser du, Lise, Jack er min Forlovede, men nu skal vi desværre skilles, da han skal fortsætte Rejsen til sit Hjem i Kansas.

— Tak Skæbne, den bliver godere og godere, jublede Lise, — og hvorefter har saa I to kendt hinanden?

— Fra København til Chicago; men vi blev først forlovede i Aftes ved Rejsens Slutning.

— Det var en hurtig Forlovelse, I har kun kendt hinanden i en god Uges Tid. Det tog omtrent en Maaned for mit og Toms Bekendtskab til at udfolde sig til Forlovelse — men lad os nu faa fat i de to Kamphaner, før de helt gaar op i hinanden og bliver til een. — Hej, Tom! Kom her og præsenter mig paa ordenlig Vis for din genfundne Ven.

Det skete ved, at Jacks ærbødige Hilsen blev besvaret med et Trykkys fra Lise, der fik ham til at blusse fra Tinding til Halslinning, mens Tom samtidig paa Lises Befaling maatte kysse Bine til Velkomst.

— Og saa, sagde den rapmuede Lise: — Saa biler vi hjem til os i Evanston, hvor I skal blive madet og badet og derefter sove — hver i sin Seng, naturligvis — for det trænger I vist haardt til? tilføjede hun med et lille Latterhyl, og naar I saa har snorket længe nok, saa holder vi Forlovelsesgilde for jer med Sang og Klang til næste Gry.

Jack vilde takke af, han skulde jo rejse videre, men det blev der ikke noget af. Lises Bestemmelse var ikke til at rokke.

— Saa ruller vi, raabte Lise med sig selv ved Rattet. Ud mod Nord ad den skønne Strandvej, som hedder Michigan Boulevard, langs Michigansøens blaa Bølgevand, gennem Lincoln Park og videre mellem store og smaa endeløse Bebyggelser gik Turen, der endte ved en Villa nær ved Søens Bred.

— Her bor vi, værsgo kom indenfor, kvadrede Lise. Og saa kom de ind til et saa smukt og gæstfrit Hjem, som kun findes, hvor ægte Vennesind bor og bygger.

Da Jack og Bine sent paa Eftermiddagen stod op efter en god vederkvægende Søvn, stod Spisestuebordet festligt dækket og pyntet med Blomster, mens Lise og en pige havde travlt i Køkkenet. Hun fik dog lige Tid til at aabne Døren og sige til Bine. — Spil os et Stykke paa Pianoet, kære du, før vi om en Halv Snes Minutter begynder Forlovelsesgildet med I to — spil "Det er saa

yndigt at følges ad," det er den skønne Salme, som Tom og jeg saa ofte synger med Glæde.

Bine spillede, som ønsket, og sang den gamle Kærlighedshymne med skøn Røst. Tom og Jack brummede med paa Melodien, og Lises Stemme gled fra Køkkenet, højt og tydeligt ind i Tonen.

Det begyndte at skumre, en stærk Frostvind fra Nordøst fik Søens Bølger til at bruse mod Stranden neden for Huset, og Havens Træer, der lige var blevet tildænget med Tøsne, stod pludselig med Iskrystaller i Grenene, der med lydelige Klange klirrede i Vindsuset mod Vinduerne.

Lysene blev tændt i den lune Stue, og saa gik de to Par glade Mennesker til Bords.

Tom løftede sit Glas og bød i hjertelige Ord sin genfundne, kære Ven og hans unge Forlovede Velkommen til Hjemmet, som han og Lise havde delt i Glæde siden deres Giftermaal for et Aarstid siden. — Det er kun saa kedeligt at vide, tilføjede han, at I snart efter vort lille Forlovelsesgilde med jer, skal skilles igen, ved Jacks Bortrejse.

Men nu tog Lise til Orde: — Hvem siger, at de skal skilles igen? Jack har jo, efter hvad vi allerede har hørt fra hans Mund baade en dygtig Formand og en ditto Husbestyrerinde til at varetage Gaardens Arbejde. Hvad skal Jack saa afsted efter? Nej, nu bliver I to forelskede her hos os nogle Dage, saa kan Tom og Jack faa talt ud om deres Krigsbedrifter, og saa kører vi ind til den danske Præst i Chicago, som viede mig til Tom, og faar jer smeltet sammen til Mand og Kone, hvorefter I tager paa Bryllupsrejse, i det Par Uger vi har tilbage inden Jul. Naar I saa ved den Tid er tilbage i Jacks og Bines fremtidige Hjem, saa kommer Tom og Lise og holder Jul sammen med jer — se saadan skal den Vin brygges, lille Børn. Og dermed er alting, uden Protest eller Bagsnak sagt — forstaar I det?

Saa drejede Jack, med et stort Spørgsmaalstegn i Øjnene, sit mandige Aasyn om mod Tom — Tom nikkede blot og sagde, idet han saa over mod Lise: — Ja, her nytter det nok ikke, gamle Ven, at stampe imod Braaden. For mig er det bleven til Regel, at hvad Mutter her i Huset siger, er altid rigtigt, selv om det er ravgalt, tilføjede han med et drilsk Sideblik til Lise, men hvad min Udkaarne har sagt til jer er vist helt rigtigt, og jeg tror, at I aldrig, dersom I følger hendes velmente Befaling, vil fortryde det.

Jack og Bine vekslede Haandtryk og Smil efter Toms Besyv om Sagen. Og saa gik den uforbederlige Lise hen og bøjede de forelskedes Hoveder mod hinanden saaledes, at deres Munde kom til at mødes i et langt Kys.

— Hvad siger du saa, Bine, skal vi gøre, som Lise og Tom siger?

— Ja, Jack, svarede hun næsten uørligt, med sin Næse og Mund klemt ind mod hans Bryst.

Efter en Uges Ophold hos Vennerne i Evanston blev Jack og Bine viet, som forslaaet af Lise i Chicago, med paafølgende Festmiddag i den danske Nielsens herskabelige Restaurant i Elmwood Park, hvorefter de Nygifte med et ømt Farvel og paa Gensyn til Jul, til Tom og Lise fløj ud paa Bryllupsrejse, over Sletter og Bjerge mod Sydstaternes Palmelunde, Stæder og Strande. Der maa vi lade det glade Par skøtte sig selv, som nygifte Folk jo helst vil.

Til Slut er der kun lige at berette, at de efter Landing i Kansas Citys Lufthavn, hvor Jack havde givet sin Formand og Husholderske Tilsagn om med Bil at mod-

tage sig og sin unge Viv, da skete det, just som de stod af Flyet, at Frue Bine fik Øje paa en statelig, ældre Dame, mod hvem hun styrtede afsted, raabende: — Faster, Faster Helle! Den saaledes tiltalte stirrede maalløs, som vilde hun ikke tro sine egne Øjne, før hun udbrød, idet de med Smil og Taarer faldt i hinandens Arme: — Men kæreste Binebarn, hvordan er du kommet hertil?

— Med min Mand, ham der, svarede Bine, pegende paa Jack.

— Med Jack Jacobsen, ja, men kære, det er jo ham, som jeg holder Hus for! Saa det er dig, der spillede Hovedrollen i Jacks Giftermaal paa Vej fra Danmark,

som han fornylig skrev til mig om. Til Lykke da, kære, lille Bine.

Jack stod maabende af Forbavselse ved, hvad han her saa og hørte, indtil et stort, forstaaende og lykkeligt Smil bredte sig som en forsinket Solopgang over hans Ansigt. Saa smed han de to Haandkufferter, han holdt i Hænderne, og sprang hen og omfavnede dem begge: — Min kære Bine og kære Faster Helle — Gudskelov, at vi fandt hinanden.

Det var lille Juleaftensdag, i Morgen vilde Tom og Lise komme for at fejre Julen i Jacks og Bines Hjem, og hvilken velsignet og glad Julefest det vilde blive, nu da de lykkeligvis, een efter een, havde fundet hinanden.

De smukkeste Flag i Verden, "Stars and Stripes" og gamle "Dannebrog", vajer hvert Aar Side om Side i Rebild Bakker den 4. Juli, som et Bevis paa gensidig Respekt og Forstaaelse mellem de to Lande — U. S. A. og Danmark.

JUL

*Saa rinder julen op paany,
klokkeklang over land og by,
fryd og fred og salmesang;
og I derude ved fremmed strand,
I mindes jul i moderland,
og hører klokkernes klang.*

*I mindes — maaske med dugget blik —
da ved moders haand I om træet gik,
og klokker og stjerner glimted';
da højt I sang om fryd og fred
og om englene, der daled' ned,
og Paradiset man skimted."*

*Men livet tog jer, aarene svandt,
og hvad mon I saa derovre fandt,
mens I kæmpede — græd — og lo?
Førte end lykken op til dans,
skænked' jer rigdom, ære og glans,
intet dog var som jer' barnetro.*

*Nu rinder julen op paany
med klokkeklang over land og by,
og engle hvide daler ned.
Glem ikke julens velsignede bud,
tab ikke troen paa livet og Gud,
glem ikke barnetroens fred.*

Sv. Waendelin.

En Vísít hos Danske Negre í Harlem

★

Af

ERNST CHRISTIANSEN

Redaktør

fhv. Medlem af Landstinget

DA jeg i 1947 opholdt mig i New York som dansk delegeret ved FN, spurgte en af mine bekendte mig, om jeg havde truffet nogle af de "danske Negre." Det havde jeg ikke, og jeg spurgte, hvem det var. "Det er folk fra de tidligere dansk-vestindiske øer" lød svaret med tilføjelsen: "De føler sig paa en mærkelig maade stadig som havende en vis tilknytning til Danmark. De har et samlingspunkt i en kirke i Haarlem. Hvis De har lyst, kan jeg ordne et besøg der."

Den følgende søndag aflagde vi saa om formiddagen besøg i den omtalte kirke i 126 gade, der nærmest virkede som en sidegade med et lidt villaagtigt præg. Man kunne sige: en gade, som syntes at have kendt bedre dage. Nu var husene lidt forældede, men dog ikke egentlig forfaldne. Man maatte se sig godt for, for at finde kirken. for den havde kun en ganske smal og uanselig facade ud mod gaden. Indvendig var der en pæn, men ikke særlig stor forstue og derefter en aflang kirkesal med plads vel til 150 mennesker. Bagest i salen var der en balkon med en del pladser. Kirken var udstyret med alter og andet kirkemæssigt tilbehør, som kirker plejer at være. Der var nogle smukke buetformede vinduer med mosaiker, om hvilke inskriptioner oplyste, at de var skænkede af denne eller hin missis et eller andet. Alt i alt var der ingensomhelst sensation ved dette kirkerum i negerkvarteret.

Det var en evangelisk-luthersk kirke, og gudstjenesten forgik efter det engelske ritual. Præsten, Mr. Poul West, der er født paa St. Croix, men allerede som 1-aarig kom derfra, var i kulør blanksværtet. Hans ansigt var typisk racepræget, det stærkeste indtryk gjorde hans kønne øjne, der virkede meget intelligente. Hans prædiken svarede til det indtryk, hans person gjorde. Jeg er ikke stiv i at høre prædikener, men nogle har jeg da hørt, og jeg fandt, at denne prædiken, der nøje, men ikke stift ortodokst holdt sig til dagens tekst, laa — med hensyn til form og indhold — i niveau nærmest lidt

over gennemsnittet af, hvad jeg har hørt af danske præster. Der var slet intet forsøg paa at tale barnligt — eller "nigger" sprog. Menigheden, som næsten fyldte kirkerummet, fulgte meget interesseret prædikenen. Det var aldeles tydeligt, at den ikke gik over hovederne paa dem.

Medens jeg i al stilfærdighed saa paa menigheden, kunne jeg ikke lade være at tænke, at hvad det ydre angik, kunne — bortset fra farven — det have været en forsamling i Danmark. Vistnok ingen var særlig flot klædt, men heller ingen særlig daarligt. De fleste var klædt som jævne danskere er, naar de en søndag gaar til møde eller gudstjeneste; og der var folk i alle aldre.

Ved gudstjenestens afslutning rettede pastor West en særlig hilsen til os danske, som var til stede, idet han udtrykte sin glæde over at de folk fra, som han sagde, "vort gamle fædreland, hvis flag vi alle elsker." Og da vi derefter forlod kirken, var det et meget stort antal af de tilstedeværende, der ønskede at hilse paa os. De fleste kunne lidt dansk, og i adskillige af deres navne var der danske mindelser, og de havde allesammen et eller andet bestemt spørgsmaal eller en eller anden oplysning, de ønskede angaaende Danmark. I flere tilfælde spurgte de til danskere, som de havde kendt for aar tilbage. Desværre kunne jeg ikke give dem oplysninger om de paagældende, men de var ogsaa meget mere interesserede i, hvad vi ellers kunne fortælle dem om Danmark. Det var ikke til at tage fejl af, at de havde en meget stor kærlighed til alt dansk og nærmest følte sig som emigrerede danskere.

Det var jævne folk alle, smaa handlende eller arbejdere. Særlig interesserede det ganske naturligt mig, da en høj kraftig mand med et kraftigt, men tiltalende ansigt kom hen til mig og sagde: "Jeg har forstaaet, at du er arbejder-rigsdagsmand og socialist, jeg er ogsaa socialist." Hans navn var Ashley Totten. I sin fritid var han formand for et menighedsudvalg ved kirken, men hans

daggerning blev gjort som hovedkasserer i det store fagforbund af funktionærer ved Pullmanvognene. Totten var sammen med Randolph sjælen i denne organisation. Oplysningen herom fik jeg ikke af Totten, men derimod samme dags aften af en anden neger, som jeg traf ved en sammenkomst i New Yorks socialdemokratiske forening, der holdt mindemøde om den berømte socialist Eugene V. Debs. Ved dette møde kom en høj neger hen til mig og sagde paa lidt vaklende dansk: Goddag, det glæder mig at hilse paa en dansker, jeg er selv født i Danmark — paa De vestindiske Øer. Hans navn var Frank Crosswaith, og han var sekretær i en af de lokale faglige komiteer, men desuden var han i la Guardias borgmestertid udnævnt til medlem af den vigtige City-Housing-Committee i New York. Baade Totten og Crosswaith sagde, at der var flere af deres ø-fæller, som var tillidsmænd i arbejderorganisationer. Totten selv var desuden et ivrigt medlem af en komite, som arbejdede paa at faa forbedrede forhold paa øerne.

Ialt anslaaes der at være ca 6000 af de tidligere dansk-vestindiske øers beboere, som er udvandret til hovedlandet. 1000 -1500 af dem lever i New York. De fleste af disse har et samlingspunkt i kirken i 126. gade som nu i ca 25 aar har været i denne gruppes besiddelse.

Da gudstjenesten i kirken var forbi, fulgte vi en opfordring til at gaa med en af de tilstedeværende hjem. Det var en mekaniker ved navn Meskus. Vi tilbragte nogle meget hyggelige og interessante timer i hans hjem, der bestod af fire smaa værelser i en gammeldags ejendom i en gade, der vel i Danmark ville svare til en af Vesterbros sidegader. Vi drak kaffe sammen med ham og hans familie og nogle af deres venner, som ogsaa var fra øerne. De kunne alle lidt dansk, men navnlig kunne de danske sange. Det var en virkelig oplevelse at høre dem synge de gamle danske sange, og synge kunne de.

Vi talte meget aabenhjertigt med hinanden, ogsaa om raceproblemer. Den forbeholdenhed, negre ellers — maaske udfra bitre erfaringer — viser overfor hvide under saadanne samtaler, fandtes ikke. De var simpelt hen klare over, at vi var mennesker uden racefordom, og det ventede de sig uden videre af danskere, hvilket er en smuk kompliment til danskerne. De lagde megen vægt paa, at negrene højnede deres kulturelle niveau, og de beklagede, at saa mange af de negre, der i de sidste aar er kommet fra sydstatene, stod paa et lavt kulturelt trin.

De sagde det ikke selv, men de følte det uden tvivl, at de selv stod paa et kulturelt stade, der fuldt stod maal med det gennemsnitlige hos de hvide. Den bekendt af mig, som havde ordnet besøget hos disse tidligere landsmænd, gav vistnok udtryk for det rigtige, da han sagde: de føler, at deres forhold under det danske styre har givet dem en kulturel baggrund og et niveau, som mange af deres racefæller har maattet savne, og derfor har de denne kærlighed til Danmark.

Om Danmark har særlig meget at rose sig af i forhold til negrene, kan vel være tvivlsomt. Dog maa vi vel have lov til at skrive det paa vor gode side, at vi var blandt de første, der forbød negerhandel og neger-slaveri.

Mr. Mescus, hvis hjem vi besøgte, var en meget aktiv radioamatør. En af stuerne var domineret af hans modtager- og sender-apparat til korte bølger. Han demonstrerede sin færdighed i at behandle denne teknik ved under vort besøg at etablere forbindelse med andre kortbølgesendere i nærheden af New York. Trods flere forgæves forsøg var det ikke lykkedes Mr. Mescus at komme i kontakt med danske kortbølgeamatører, hvilket han meget ønskede. Senere er det indirekte lykkedes ham. Jeg modtog en dag, nogle uger efter min hjemkomst til København en telefonopringning fra en dansk kortbølgeamatør, der via en amatørkollega i Florida havde faaet en hilsen fra Mr. Mescus til mig.

Vor farvede tidligere landsmænd omtalte med megen varme adskillige danske for det arbejde, de havde gjort for øernes befolkning. Særlig blev nævnt Dr. Knud-Hansen, der efter øernes salg fortsatte sin lægegerning. Han har forresten for nogle aar siden udsendt sine erindringer, hvori han bl.a. fortæller, at øernes hvide befolkning egentlig ikke var vrede paa Danmark, fordi Danmark havde solgt øerne, men derimod paa Amerika, som havde købt dem. Saa inkonsekvente kan mennesker være. Han nævner i sine erindringer med stor taknemmelighed sit samarbejde med farvede læger og sygeplejersker gennem 37 aar og roser dem for deres dygtighed og pligtopfyldenhed.

Det er tydeligt, at Dr. Knud-Hansen ikke nærer racefordomme. Mig forekommer det, at jo mere man ser til de farvede borgere i Amerika, jo urimeligere forekommer racefordomme. Mange gode kræfter bekæmper ikke mere i Syden alene men i hele Amerika racefordommene. Det er i saa hensende opmuntrende i New York at se plakater i undergrundsbanerne og andre steder, gennem hvilke byens ledelse advarer mod al racefordom. Raceproblemet er desværre ogsaa et socialt problem, hvad der gør det meget vanskeligere at løse. Men jeg tror, at man naar et langt skridt frem, naar man gør sig klart, at det ikke alene er uretfærdigt, men ogsaa taabeligt at bedømme mennesker efter deres hudfarve.

Det var en ganske ejendommelig oplevelse saaledes ad omveje gennem æteren at faa en personlig hilsen fra den anden side jordkloden. Det fik mig til at tænke paa, hvor lidt afstanden nu adskiller. Hudfarven bør heller ikke skille menneskene.

JULESTORMEN

AF

PAUL WIKMAN

FRED paa Jord." Præsten stod foran sit Skrivebord og saa paa de sirligt skrevne Bogstaver, de eneste han endnu havde skrevet af den Juleprædiken, som han skulde holde næste Dags Aften. Ak ja, "Fred paa Jord" kunde nok være vanskeligt at tale om til andre, naar ens eget Hjerte var tungt, og ens eget Hus var saa lidt forberedt til Julefest. Pastor Iversen eller "Farmerpræsten," som han kaldtes af Koloniens Folk, havde ikke Ro til at sidde ved sit Arbejde. Rastløs gik han frem og tilbage i sin Stue. Nu stillede han sig ved Vinduet og saa ud. "Farmer-præsten" kaldte man ham. Det havde sin Historie. Dens Begyndelse var næsten et Eventyr. Sammen med Koloniens Pionerer var han kommet til denne Egn for at tage Jorden i Besiddelse. Der blev stiftet Menighed, før man i stor Flok var brudt op fra det udtørrede Land, som havde været ens Hjem. Nu var det kun en Ørken, men en ny og blomstrende Koloni var vokset op her i Dalen mange Dagsrejser vestpaa. Sovende kommer man ikke til Velstand. Præsten smilte ved Tanken om al den Sved, det havde kostet at bringe Kolonien frem til den Førerplads, som den nu havde mellem andre og yngre Kolonier rundt om den. Der havde naturligvis ikke fra først af været tale om Løn til en Præst. Iversen maatte tage Jord som de andre og bogstavelig tjene sit Brød i sit Ansigtssved. Men hvor havde de alle været tilfredse og glade trods fattige Kaar. De første Familier havde holdt sammen og havde udvist et Offersind og en Næstekærlighed, der drev dem til at arbejde sammen, bygge hinandens Huse, passe hinandens syge og bryde Præriejorden i Fællesskab. Arbejdet var haardt, men alligevel havde man Tid til Samvær. Ofte kom Naboer paa Besøg hos hinanden medbringende Kopper og Kage, for ikke at sætte Værten i Forlegenhed. Det første Hus, man byggede, var Præstens. Der mødtes man saa til Møder og Gudstjenester, indtil Kirken 15 Aar senere var blevet bygget. Det havde været herlige Aar, et dejligt Eventyr, fordi Nybyggerne havde Livsmod og satte sig store Maal. Ja Begyndelsen havde været skøn, men Historien havde ogsaa sine mørke Kapitler. Det syntes, som Næstekærligheden

og Evnen til at opofre sig svandt eftersom den enkelte fik mere Velstand. Kirkens Beliggenhed havde givet store Skænderier. Skolens Beliggenhed havde nær splittet Kolonien i to. Pastor Iversen havde næsten forsømt sin Jord det Stridens Aar for at mægle og dæmme op for al den Vrede, som disse Problemer afstedkom. Tungt havde det været, at Menigheden, efter at Kirken var bygget, pludselig havde antaget en ny Præst. Nogle gode frugtbare Aar havde bragt Velstand til mange af Pionererne. Den Gæld, Kirkebyggeriet havde sat dem i, blev betalt, og nye Folk i Kolonien fortalte om Menigheder, hvor Præsten fik Løn og ikke behøvede at være Farmer. Nogle ymtede, at Pastor Iversen burde være enten Præst eller Landmand. Men det var ikke saa let for Præstefamilien at opgive det sikre Brød, Jorden gav, for den usikre Løn, en lille Pionerkoloni kunde byde. Da saa Pastor Iversen tilmed havde et Aar med megen Sygdom og mange aflyste Gudstjenester, bestemte man sig pludselig til at kalde en lønnet Præst.

Nede fra Køkkenet hørte Pastor Iversen den al for velkendte Lyd af vred Travlhed. Jenny, hans Kone, havde sagt sin Mening skarpt og tydeligt den Aften, da et Par af Farmerne var kommet og havde bedt ham om at prædike i Julen. Var hendes Mand ikke god nok til at være Koloniens Præst til daglig, hvorfor regnede de saa med hans Hjælp, naar de var i Nød og Betryk. Hendes Bitterhed flød over, saa Mændene blev helt tavse og gjorde sig parat til at gaa med uforrettet Sag. Men Pastor Iversen, der ellers helst undgik huslig Ufred, forsikrede skyndsomst de nølende Mænd, at han nok skulde komme — og forlod derpaa Stuen for at fodre Dyrene.

Det havde været strenge Aar, strengt at blive vraget, men endnu strengere at se den Bitterhed, der besatte Jenny. Den ny Præst havde gjort det godt, i de Aar han havde været der. Under Sygdom, og naar Præsten var bortrejst, tog Menigheden det ganske naturligt, at Pastor Iversen betjente dem. Jenny tog det som en Haan og satte sjældent sine Ben i Kirken. Da den af Menigheden ansatte Præst endelig en Dag rejste, og

man ikke straks kunde faa en anden, bad Menigheden Pastor Iversen om at betjene dem i Vakancen. Jennys Galde flød over, og da hendes Mand ikke sagde Nej, men endda mente, at det var naturligt at gøre det uden Vederlag, da han jo havde Farmen, ja saa vendtes hele hendes Vrede sig mod Manden, der lod sig bruge eller lod sige vrage, som Menigheden fandt det for godt. Der havde været Tider, hvor det føltes bedst at passe Dyrene, og lade Jenny rase ud under Arbejdet i Huset alene. Værst var det dog, naar det gik som forleden, da Mændene havde været der for at bede ham prædike til Jul. Da han havde lovet at komme, var det, som gik der en Laas for Jennys Mund. I hele den forløbne Uge efter dette havde hun intet sagt til ham. Maden var paa Bordet til Tiden, hans Tøj blev passet, men ellers var han som Luft. Børnene led under det. Naar de kom hjem fra Skole, fik de knappe Ordre om Arbejdet, der skulde gøres. Ved Maaltiderne sad de dødsens stille og turde intet sige og var glade, naar de kunde smutte op paa Loftet til Lektielesning før Sengetid.

Det var ogsaa trist, at der skulde komme en Vakance lige nu op til Jul. Menighedens Præst var rejst til 1. December, og man havde været heldig at faa kaldet en ny, der skulde overtage Arbejdet med det samme. Desværre var der gaaet Kludder i Forhandlingerne i sidste Øjeblik, og pludselig opdagede man, at der alligevel ikke kom Præst med det samme, og at man maaske ikke fik en anden saa omgaaende endda. Derfor var det saa, at Mændene kom til Pastor Iversen. Som en af dem sagde, der skulde dog gerne lyde et "Fred paa Jord" ogsaa denne Jul fra Prædikestolen. Pastor Iversen følte aldeles ikke nogen Glæde eller Fred. Børnene, som ellers vilde glæde sig vildt og voldsomt til Juleaften, hang med Hovedet. Der var ingen ivrig Hvisken om Julegaver. De havde nok deres Forberedelser, men der var ingen Begejstring eller Glæde ved det. Det var Synd for Børnene og Synd for Jenny, som jo egentlig kun var saa vred og utilnærmelig, fordi hun syntes, at hendes Mand var bedre værd, end den Behandling Menigheden gav ham.

Pastor Iversen saa paa Klokkeren. Det var ved den Tid, Børnene plejede at komme fra Skole. Han gik ned ad Trappen til Stuen. Der lugtede af Bagværk fra Køkkenet. Saa gjorde Jenny dog Juleforberedelser. Han gik stille igennem Køkkenet ud til Gangen, men kunde nok mærke paa den iltre Travlhed, at Jenny endnu var vred. Pastor Iversen gik ud til Dyrene og puslede omkring dem, alt imedens han tænkte paa Juleprædiken og sine Bekymringer. Da der ikke var mere at gøre, saa han paa Uret, det maatte jo snart være Kaffetid, men han havde ingen Lyst til at gaa ind. Her i Kostalden var der Fred. Dyrene laa roligt og fordøjede deres Foder, trygge og uden Bekymringer. Præsten kom til at tænke paa, at det første Budskab om Fred paa Jord lød til Markens Hyrder, og at de fandt Freden i en fattig Stald. Pludselig fik han saadan en Trang til at gaa tværs over Markerne over til Kirken — den Kirke han havde været med til at bygge, og som havde saa mange Minder for ham. Der i Stilheden ved Alterets Fod, maatte han kunde finde de Ord, som han skulde sige Menigheden Juleaften.

Da Pastor Iversen kom udenfor var det begyndt at sne. Der var lidt Vind, men den hæmmede ikke Præstens hurtige Gang snarere ansporede, da det var Rygvind. Naar man skød Genvej og fulgte Stien over Markerne, var der vel kun 3 km til Kirken. Præsten gik

hurtigt og naaede snart den lille Gruppe høje Træer, der næsten skjulte Kirke og Kirkegaard. Inde i Kirken var der behageligt lunt. Gamle Peter Nielsen havde været ovre og fyre for dem, der skulde komme og pynte til Julen. Et Juletræ stod i Hjørnet, og Pynten laa paa den forreste Kirkebænk parat til at blive sat op. Komiteen vilde vel snart komme og gøre sit Arbejde. Præsten tog en Salmebog, satte sig ind paa en af Kirkebænkene og slog op paa Juleevangeliet: "Og det begav sig i de Dage." Det knagede lidt i Vinduerne. Blæsten tog til, "men Præsten ænsede det ikke, han var langt borte. Teksten, som han læste og kendte udenad, tog Form og blev levende som aldrig før. Han lyttede med Hyrderne til det store Budskab om Fred og fulgte dem til Stalden, hvor Underet var sket. Budskabet var endnu stort, omend Rammerne kunde være smaa. Denne lille Trækirke, som han havde kæmpet for, hvad var vel den mod fine Domkirker og rige Kapeller — og han Præsten med sine smaa Bekymringer — saaret Forføngelighed, Mismod, og hvad anden Synd, han var befængt med, hvad var vel han mod Engelen Gabriel? Og alligevel havde han Lov og Embedspligt til at forkynde det samme Budskab til dem, der vilde komme for at høre Juleevangeliet: "Eder er i Dag en Frelser født." En Glæde og Trøst fyldte hans Sind, medens Hjernen begyndte at ordne de inspirerede Tanker, der meldte sig til Prædiken.

Jenny Iversen kiggede ud af Køkkenvinduet over Gaardspladsen mod Stalddøren. Hvad mon Manden bestilte derovre saa længe. Kaffen stod og snurrede paa Komfuret. Allerede to Gange havde hun taget den af Ringene. Nu maatte han da snart komme. Nogle nybagte Julekager laa paa hans Tallerken for enden af Bordet. Det var dog ved at være Jul. Maaske han ikke vilde have Kaffe. Det lignede ham nu ikke, han plejede at være præcis til Maaltiderne. Paa Slaget gled han ind paa sin Stol og spiste ofte uden at sige et Ord ud over Bordbønnen. Hans Tanker var ved Bøgerne. I den sidste Tid havde det nu været rent galt. Hun var vred, og saa sagde han overhovedet intet til hende. Hun vidste godt, at hun var den, der havde sat Laas for Munden først, men han gjorde da heller ikke med sin Fraværenhed noget til at faa det gode Forhold oprettet igen. Det havde været en trist Uge, egentlig var det jo syndigt af hende at klemme sin Vrede inde i Tavshed paa den Maade, men sagde hun ham sin Mening, ja saa tav han blot og tog imod det som en personlig Overhaling, og det var dog mest Koloniens Folk, hun var vred paa. Naturligvis harmede det hende, at hendes Mand ikke havde saa megen Forstaaelse af sit eget Værd, at han lod dem vide, hvad hans Ret var. Naa, vilde han ikke have Kaffe, men foretrak Stalden og Dyrene for sit Hjem, saa kunde hun ogsaa tage Kaffekanden af igen. Julekagerne kom i Daasen

Noget efter kom Børnene hjem fra Skole. Der havde været Program, og de havde moret sig dejligt. Endnu var Smilet dem om Munden, selv om de lidt ængstelig saa hen til Moderen. Jens den yngste paa otte snusede til Bageluftten og vurderede Situationen til at være i Bedring, maaske endda saa god, at man kunde spørge om en Kage. Tvillingesøstre Else og Lena saa forskrækket op over denne Dristighed. Jenny, der havde betragtet dem og set den Feststemning Juletraktamentet i Skolen havde sat dem i, følte pluselig en saadan Længsel efter dem og deres glade Øjne, at hun aabnede for

Daasen igen og rundhaandet uddelte af Smaakagerne. Børnene, der mærkede den Forandring, der var ved at ske, begyndte lykkelige at fortælle om deres Oplevelser. De var ikke gaaet hjem over Markstien, da det havde taget til at fyge, og Naboens havde taget dem op at køre. Han havde sagt, at der maaske ikke blev Juleaftenskirkegang, hvis Sneen blev ved at fyge, og Stormen tog til. De vidste ogsaa, at Julekomiteen havde udsat at pynte Kirken til næste Dag i Haab om, at Vejret vilde stilne af. Jenny hørte kun halvt paa deres ivrige Pludren. Skulde hun sætte Kaffekanden paa igen og drikke Forlig med Manden. Det Skind, han havde ikke haft det særlig hyggeligt i den senere Tid med sin gnavne Kone. Hun gav Jens Besked om at løbe over i Stalden og kalde til Kaffe. Det var næsten for sent paa Dagen, men nu skulde det alligevel være Jul. Drengen løb, men kom hurtigt tilbage og fortalte, at der ingen var i Stalden. Han havde været en Tur ved de andre Bygninger, men Faderen var ingensteds at finde. Og det var et forfærdeligt Vejr forklarede Drengen. "Vi kan snart ikke se vore egne Bygninger. Om faa Timer kan vi slet ikke komme frem paa Vejene." Jenny undrede sig, men slog sig saa til Taals med, at Faderen jo maatte være gaaet hen til en af Naboerne og nok snart kom hjem. — Men Pastor Iversen kom ikke hjem. Det blev Spisetid. Nu var Vejret saa voldsomt, at det var umuligt at sende Børnene over til Naboerne for at spørge efter deres Far. Jenny og Børnene spiste trykket af Situationen. Julestemningen var igen gaaet Fløjten for Børnene. Nu havde de ellers glædet sig til Lillejuleaftenforberedelserne og maaske et Spil om Pebernødder. Som Aftenen gik, blev Jenny mere og mere urolig. Hun tvang sig til at snakke Julegaver med dem og til at simulere rolig, saa de gik i Seng uden at opleve den Ængstelse, som Jenny gennemlevede i den lange mørke Nat, mens Stormen rasede, og Sneen føg omkring Huset. Hvor var dog Manden? Hun lyttede Time efter Time til Yderdøren i Haab om at høre den gaa op og Manden komme ind. Men ingen kunde færdes ude i det Vejr. Den, der prøvede det, vilde vel omkomme i Sneen. Himmel og Jord stod i eet. Hun mindedes at have hørt om Folk, der gik vild i deres egen Gaard i saadant et Vejr, og hun bad til, at han da var hos en Nabo og ikke prøvede at gaa hjem.

Juleaftensdag rygtedes det, at Pastor Iversen var forsvundet i Snevejret. Hen paa Formiddagen var det lykkedes Jenny og Børnene at grave sig hen til Naboens for at forhøre om Præsten. Der var man i fuld Gang med at grave sig fri af Snedriverne ud til Vejen. Snestormen var forbi. Der laa store Driver her og der, men

det var ikke værre, end at de fleste Farmere havde gravet sig fri ved Middagstid, og den store Sneplov var allerede godt i Gang med at gøre Vejene farbare igen. Ingen havde dog haft Besøg af Præsten. Man gisnede om Mulighederne og holdt Øje med Sneplovens Arbejde. Men hver Familie, der blev gravet fri, kunde kun fortælle, at de ikke havde set Farmerpræsten.

Først paa Eftermiddagen stod en Flok Farmere inde i Købmand Paulsens varme Butik og diskuterede Sagen. En nævnte Floden, der løb langs med Nordsiden af Pastor Iversens Jord. Kunde det tænkes, at han var gaaet vild og var faldet i Floden. Mændene flyttede uroligt paa Benene. De fleste af dem havde gode Minder om Farmerpræsten, som altid havde været rede til at hjælpe, hvor det kneb. Det vilde blive mærkeligt at tænke sig Kolonien uden Pastor Iversen. Købmand Poulsen, der selv sad i Bestyrelsen, rømmede sig og sagde halvt henvendt til Menighedens Formand, Anton Andersen, at det vel var saa som saa med den Taknemmelighed, man havde udvist overfor en uselvsk Mand som Iversen, der havde tjent Kolonien tro i Medgang og Modgang.

Døren gik op. Og Iversens Jens kom farende ind efterfulgt af Jenny og Pigerne. Drengen mente at have set Røg stige opovre fra Kirken. Mændene skyndte sig ud. Det var vanskeligt, for Træerne omkring Kirken at afgøre, om Drengen havde Ret, men det var maaske dog naturligt at søge Præsten der. Sært at ingen havde tænkt paa det før. Sneploven blev dirigeret til Kirkealeen. Det viste sig, at Sneen havde føget saa meget der, at Farmerne maatte ud og hjælpe med Skovle. Snart kunde man tydeligt se Røgen stige op fra Kirkens Skorstø, og man arbejdede ihærdigt videre med stigende Haab.

Pludselig for Præsten op af Kirkestolen. Det var mørkt, og udenfor hylede Vinden i Træerne, han havde sovet og det længe. Han havde drømt om Juleevangeliet, om Hyrderne, om sin egen Stald, om sit Hjem, Jenny og Børnene, der sang Julesalmer sammen med hele Menigheden, som havde set op til ham med Haab i deres Øjne, for han havde noget stort at meddele dem. Han havde drømt, at han havde noget af Gabriels Kraft, og at Budskabet, som han bragte, blev modtaget som læskende Kildevand af tørstende Sjæle. Drømmen havde været dejlig. Men det var jo rent galt, at han var her i Kirken. Hvad mon dog Jenny og Børnene tænkte?

Han skyndte sig ud, men gispede efter Vejret, Mage til Snestorm havde han aldrig oplevet. Det isnede gennem Marv og Ben, og det var umuligt at se ti Skridt frem. Der var ikke andet at gøre end at gaa ind i Kirken igen.

Pastor Iversen tog Bestik af Situationen. Det var meget trist, at Jenny og Børnene ikke vidste, hvor han var, de vilde faa en bekymret Nat, men han havde da godt Ly for Stormen. Naar blot han holdt Fyret vedlige, vilde han ikke lide Nød, selv om det maaske vilde tage nogen Tid at blive gravet ud af Sneen. Maaske var Snemasserne ikke større, end at han kunde mase sig igennem, naar det blev Dag, og Stormen stilnede, ellers kom der nok snart Hjælp. Pastor Iversen sad lidt og faldt i Tanker over den ufrivillige Indespærring, saa strøg han en Tændstik og fik tændt en af Lamperne. Der stod en Kasse med Æbler og Appelsiner til Børnene, saa behøvede han altsaa ikke at sulte, selvom Stormen skulde blive ved et Par Dage. Han betragtede Juletræet og Stadsen paa Bænken. Komiteen havde nok opgivet at komme for at pynte. Ja, saa var der jo noget at bestille. Præsten fik fat i Stigen og satte den hen til Træet. Saa klatrede han op og satte først Julestjernen i Toppen.

— — —
Da Farmerne med Skovle og Sneplov endelig naaede

frem til Kirken, havde Præsten faaet skovlet Sneen fra Kirkedøren og var paa Vej ud imod dem. Der blev snakket og leet og sagt glædelig Jul med en varme, som tøjede op helt ind i Jennys Hjerte. Pastor Iversen bød Snekasterne indenfor i Kirken. Der stod Juletræet pyntet. Nogen Juleaftensgudstjeneste vilde der jo ikke blive, da Mændene skulde videre i Kolonien og grave Folk ud, men, sagde Pastor Iversen, Julemorgen tænder vi Lysene, og saa kan vi da for Resten godt synge en Julesalme nu, før vi skilles. Det gjorde man. Jenny lyttede til Mændenes Sang og følte stærkt deres venlige Sindelag. Da Sangen sluttede, bød hun dem alle at bekendtgøre i Kolonien, at Præstehuset var aabent Juledags Eftermiddag for dem, der vilde komme over at spise Æbleskiver.

— — —
Julemorgen, da Kirken fyldtes af festglade Mennesker, hviskede Købmand Poulsens Kone til Jenny, at hun og andre skulde hjælpe med Æbleskivebagningen, da hele Menigheden vist vilde komme. Hun maatte ikke sige det, men Mændene havde bestemt at betale en hyret Mand til at hjælpe Præsten med Farmen, og saa at kalde deres Farmerpræst igen. Jenny vilde indvie Tvillingerne i den dejlige Hemmelighed, men tyssede i Stedet for paa dem, for nu kom hendes Mand fra Sakristiet og gik for Alteret. Julefreden skulde forkyndes.

Dansk-Amerikanernes Holger Danske

Tale ved Dansk Amerikansk Klubs Banket
i Aalborg 5. Juli 1954.

“Da jeg i Gaar blev udnævnt til Aalborgs Borgmester for en Dag, fremhævede jeg, at denne store Æresbevisning er ikke tiltænkt en enkelt Person, men de mange Dansk Amerikanere, der saa ofte som muligt besøger Danmark for at forny og bekræfte Kærligheden til det gamle Fædreland. Det er paa deres Vegne, at jeg med Taknemlighed har modtaget Byens gyldne Nøgle.”

“At skulle tale for Danmark er en stor, men tillige let Opgave. Stor, fordi Emnet er saa omfattende. Let, fordi man taler gerne om noget, der staar ens Hjerte nær. Dybt i Hjertet paa en hver Dansk-Amerikaner bor der en lille Holger Danske, nemlig Kærligheden til vort gamle Fædreland. Og i stille Timer derovre i det travle Land taler denne lille private Holger Danske til os.”

“Husker Du Gaarden eller Huset derhjemme?” siger han, “husker Du Lærkesangen over de frodige Marker, eller Nattergalens Sang i Bøgeskoven. Husker Du Bindingsværkshuset i den krogede Gade i den lille By, hvor Du legede som Barn? Og mest af alt — husker Du det Folk, af hvis Rod Du er rundet? Det herlige danske Folk, lille i Tal, men stort paa Kulturens og Oplysningens Omraade. Folket med Humanitets- og Ansvarsfølelse, der giver sig Udslag i, at man i Danmark sørger bedre for gamle og syge, end i noget andet Land i Verden.

Det Folk, som har vejret mange Storme, men altid rejst sig frit, stolt og tappert efter Stormen, ikke mindst efter det knugende tunge Uvejr i Aarene 1940 - 45.”

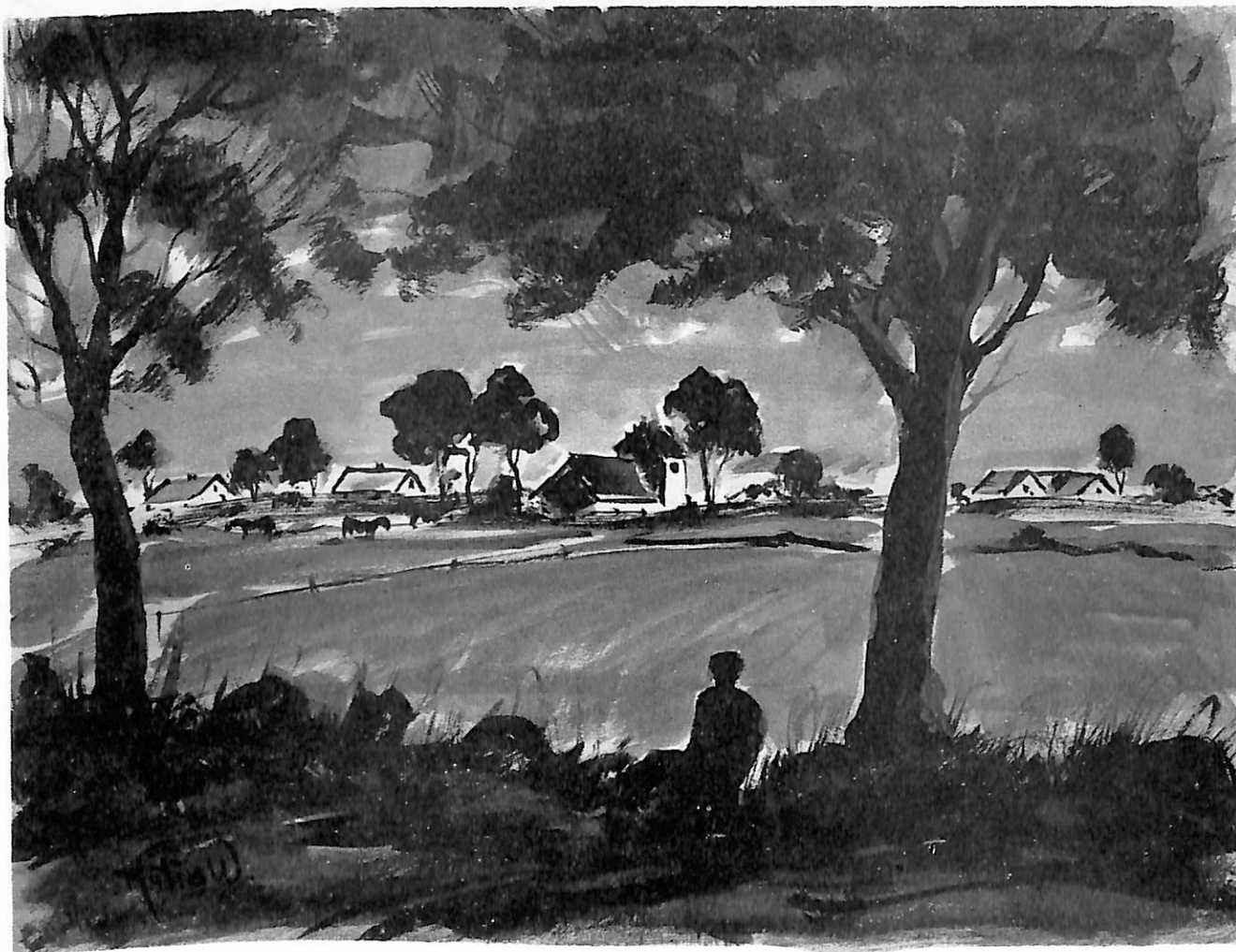
“Jo, vi husker det altsammen. Og netop derfor maa vi hjem for at se Fædrelandet igen, føle det djærve Haandtryk, høre det ærlige og hjertelige “Velkommen hjem.”

Og vi er glade og taknemlige mod enhver Person, ethvert Formaalt, som er med til at bygge Bro over Havet. Vi er taknemlige for Rebildfesterne, som paa en saa storslaaet Maade styrker og fremmer Venskabet mellem U.S.A. og Danmark. Et lysende Eksempel paa international Forstaaelse og Samarbejde. Vi er taknemlige mod Dansk Amerikansk Klub i Aalborg, ikke mindst fordi den tager saa godt imod os, naar vi kommer hjem, men ogsaa fordi den i mange Aar gennem dens Fællesrejser til Amerika har sendt mange gode jævne Borgere over til os. Folk, som giver os et nøgternt Billede og gode, faktiske Oplysninger om Forholdene herhjemme. Folk vi kan forstaa.

Dannebrog og Stjerneflag har i disse Dage vajat Side om Side i Rebild og Aalborg som et Symbol paa Venskab og Forstaaelse mellem de to Lande. Maa det altid vaje saaledes, og maa de altid vaje, hver i sit Land, som en Garanti for, at Freden og Friheden aldrig maa beskæres, hverken udefra eller indefra.

Maa jeg paa Dansk-Amerikanernes Vegne slutte med at udtale en uforbeholden Kærlighedserklæring til gamle Danmark. Til Landet “med Bøgehegn, hvor Nattergale bo,” til Landet, “hvor Stormene gaar og Brændingen slaar mod Kysten med djærveste Kno.”

George Ugilt

LARS KLOKKER

Af

ENOK MORTENSEN

Han hed Lars og var født paa Langeland. Den ældste af en stor Søskeneflok i et fattigt Hjem blev han allerede som lille sat i Tjeneste som alle Mands Dreng paa en mindre Proprietærgaard. Han var spinkel og underernæret, men blev som Skik var jaget af Sengen tidligere end nogen af Karlene og kom tit senere i Seng. Den lange Dag sled han med Arbejde, som ingen andre havde Tid eller Lyst til; men han klagede aldrig. Fattigmandsbørn i Firsernes Danmark var ikke bedre vant. Han havde en sejt Natur og fik nok at spise. Det faldt ham ikke ind at klage, naar han maatte passe Kreaturer eller muge ud under Svinene, selv naar de andre sov eller havde Fridag. Han levede som i sin egen Verden og var lykkeligst, naar han færdedes mellem Gaardens Dyr. Hestene elskede han, og han drømte vildt om den Dag,

da han som Karl kunde faa Lov til at køre sit eget Spand.

En Dag gled han i Grebningen og en nervøs Hingstplag stejlede og sparkede bagud. Han blev ramt i Ansigtet, og det svimlede for ham. Han faldt tungt og slog Hovedet mod Gulvets toppede Sten. Der laa han, ingen ved hvor længe, indtil en Karl fandt ham der. Hans Hovede var en blodig Masse. Næsen var brækket og Øjnene opsvulmede. Karlene lagde ham nænsomt til Hvile paa en Bunke Straa i Staldens Hjørne. Der var langt til Læge, og det var i Høstens travle Tid. Da Lars omsider vaagnede til Bevidsthed, smertede hans Hovede som alle Helvedes Kvaler; men det gjorde endnu mere ondt, at man aabenbart skrev ham af som Dødens sikre Bytte. Han kunde ikke røre en Muskel, men han hørte Karlene tale. Det lød som om de var langt, langt borte.

"Er han levende endnu?"

"Nej, s'mænd er han ej."

"Skulde vi sende Bud efter Doktoren?"

"Nej, det vilde da være at spille hans Tid."

"Vi kan s'mænd lige saa godt lade Snedkeren komme med en Kiste."

Men Lars døde ikke den Gang. Nogle Dage senere var han paa Benene igen og gjorde sit Arbejde som før.

"Ukrudt forgaar ikke saa let," fjantede en af Karlene.

"Han er for grim til at krepere." grinede en af de andre.

Kønnere var han ikke blevet. Øjnene var i lang Tid halvt lukkede af Ophovneelse. Næsen, som man ikke

havde rørt ved, laa skævt og skarpt i det arrede Ansigt. Det snurrede stadigvæk i hans Hovede, og han havde Svimmelfornemmelser; men ogsaa det kom han over. Han blev konfirmeret og avancerede til Karl. Nu kørte han med Heste, men Glæden ved at omgaaes dem var gaaet. Han følte sig ligesom forraadt. Han blev mere og mere indadvendt. Karlene gjorde Nar af ham, og Pigerne drillede ham. Saa ensom var han, at han ikke en Gang blandt Dyrene følte sig hjemme mere.

En Dag kom der fremmede til Gaarden, og Lars blev bedt om at tage Vare paa Gæsternes Heste. Det var nye Nabofolk, der var paa Besøg. Lars stod ved Vognen mens de steg af. Blandt Gæsterne var der en lille Pige, som pludselig tog paa at græde med Angest i alle Miner. Moderen tyssede paa hende.

“Hvad er der dog i Vejen?”

“Aah, det er ham Manden der; han er saa ækel!”

Manden paa Gaarden skraldrede i med en Latter og sagde myndigt, “Aah det er jo bare Lars. Nogen Skønhed er han s'gutte, men han gør s'mænd ikke en Kat Fortræd!”

Senere i det primitive Karlekammer listede Lars sig til at se i et Spejl. Saa grim var han altsaa, at et lille Barn blev bange for ham. Den samme Aften gik han — ene som altid — en Tur ud over Engene. Han var mere nedtrykt end nogensinde før. Han nærmede sig en Flok Heste, der græssede langs et Hegn, men pludselig løftede de Hovederne uroligt og flyttede sig. Nu blev Lars rasende. Han samlede en Haandfuld Sten og slængede dem efter Dyrene, der i vildt Galop forsvandt ned over Engene. Naa, saadan var det altsaa. Saa grim var han, at hverken Dyr eller Mennesker vilde have med ham at gøre. I bidende Raseri blev han ved at kaste Sten. Han forbandede den Dag, han blev født, Hesten, der havde sparket ham, og de usympatiske Mennesker, der havde ladet ham ligge uden saa meget som at rette hans skæve Næse.

Det hjalp at rase ud. Han følte sig lettere til Mode, og nu begyndte Kirkeklokken pludselig at ringe Solen ned. Lars var ikke hellig og havde ikke sat sine Fødder i Kirken siden den højtidelige Konfirmationsdag. Alligevel var der noget ved Klokkens Klang, der greb ham. Han begyndte at græde ganske stille og efterhaanden voksede der Fred frem i hans Sind. Han snøftede endnu da han langsomt vendte tilbage mod Gaarden. Men siden den Aften stod han tit stille nede ved Engene, naar Solen ringedes ned. Andagt var det vel næppe, og det blev aldrig til Bøn, og han passede flittigt paa, at ingen lagde Mærke til ham; men selv vidste han, at han blev glad bare Klokken ringede.

Klokkeren var en høj, ranglet Mand, der havde været i Amerika i sine unge Dage. Det var nok til at sætte ham til en Side. Amerikaner-Klokkeren kaldtes han, og der gik sære Rygter om ham. Man sagde, at han havde gravet Guld i California. I alt Fald havde han været cowboy og hvem ved, om han ikke ogsaa havde været Stratenrøver! Af Folk, der havde været i Amerika, kunde man vente, hvad det skulde være. Han boede ganske alene i et lille, beskedent Hus langs Kirkegaardsmuren. Folk skyede ham, og Børn gik langt udenom hans Bosted, navnligt om Aftenen.

Det var ham, der var Skyld i, at Lars kom til Amerika. De to mødtes en Aften, efter at Klokkeren havde ringet Solen ned. Nogen længere Snak blev det ikke til, da ingen af dem brugte mange Ord; men efterhaanden nærmede de sig hinanden og Klokkeren bød en Aften Lars

med sig hjem. Det blev hans store Oplevelse. Saadan en Stue havde han aldrig før set. Der var udstoppede Fugle og en Væggekalendar med sære, fremmede Ord. Der var Billeder af Bjerge og brede Floder. Der var en indtørret, gul Majsokolbe, fremmede Mønter, og et rædselsindgydende Indianerhovede i spraglede Farver.

Lars gloede og beundrede, mens Klokkeren fortalte om Livet i det fjerne, fremmede Amerika. I Begyndelsen var han skeptisk, men den gamle Klokker lød saa troværdig. Det maatte vel passe, hvad han sagde, og alligevel — !

“Har du nogle Guldklumper?” spurgte Lars tøvende.

“Nej, saamænd om jeg har!”

“Har du da ikke gravet Guld?”

“Well, jeg har prøvet, men — ”

Sætningen blev borte i en lang Pavse. Det var aabenbart noget, Klokkeren ikke brød sig om at fortælle, og Lars tøvde med at udfritte. Men en Ting maatte han have Svar paa.

“Er det sandt, hvad Folk siger, at du — at du har ædt Mennesker?”

Da skoggerlo Klokkeren.

“Well”, pustede han mellem Latterudbruddene, — “ikke ret mange, ha-ha!”

Lars listede hjem med uroligt Sind. Han havde lært meget af Klokkeren, og om ham, men vidste alligevel ingenting. “Ikke ret mange —.” Hvor mange mon det var? Var det kanske Indianere? Hvide Mennesker kunde det vel næppe være. Lars kendte ingen, han havde Lyst til at fortære — med eller uden Sovs! Men Klokkeren holdt ham maaske for Nar, skønt det synes han alligevel ikke. Der gik en Tid, inden han igen besøgte Klokkeren; men han kunde ligesom ikke holde sig borte. Det var næsten som en Skæbne.

“Du skulde tage at rejse til Amerika,” sagde Klokkeren.

“Til Amerika?” sagde Lars bestyrtet. Men i samme Øjeblik vidste han, at det var det, han helst vilde. I Amerika kunde der ske saa meget. Klokkeren havde haft en stor Gaard derovre. Selvom man ikke ligefrem fandt Guld, var der maaske en Fremtid. Der skulde være saa mange mærkelige Mennesker. Maaske der ogsaa var Plads til en med en skæv Næse og et Ansigt, der fik Folk til at gyse.

Klokkeren hjalp ham med Billet og Penge. Han havde en Broder i Syd Dakota, som Lars kunde opsøge. Da de tog Afsked paa Stationsperronen, hviskede Klokkeren til ham:

“Hørs, Lars, det med Menneskeæderne kan du godt glemme. Der er ingen af dem i Amerika.”

Lars rejste med lettet Sind og landede efter en lang Rejse i West Danmark, Syd Dakota.

Og Aarene sled sig afsted. Lars fandt ingen Guld og saa hverken Indianere eller Menneskeædere. Det blev efterhaanden til et homestead i et fjernt Hjørne af den danske Koloni. Han havde mere Land end Proprietæren i Hjemmesognet, men han var ikke fristet til Herremandsfornemmelser. Det var tungt Slid fra Morgen til Aften. Det var en stadig Kamp mod Tørke og Græshopper og Hagl. Og det var en ensom Tilværelse i det Skur, han kaldte sit Hjem.

Der var langt til de nærmeste Naboer. En Gang imellem blev han budt til Middag hos Folk, han kendte; men da han ikke kunde gøre Gengæld og have Gæster, glæd han efterhaanden længere ud i en Eremittilværelse.

Folk i Amerika, opdagede han snart, var ikke meget anderledes end i Danmark, og selv blev han ikke køn- nere med Aarene. Hans Ryg blev krum af haardt Arbej- de. Arrene i Ansigtet laa som røde Striber langs den krumme Næse. Naar han en enkelt Gang var i Stations- byen for at handle, gik han ind i **Jensens Lunch and Billiard Parlor** og fik sig et Maaltid Mad; men han snak- kede sjældent med nogen.

Endnu sjældnere kørte han ind til den lille, danske Kirke og fandt et Sæde i den fjerneste Krog lige inden for Døren. Han kendte de fleste af Medlemmerne og vekslede Ord med dem, men mere blev det som Regel ikke til. Efterhaanden gik han kun i Kirke til Jul og Paaske — akkurat som i Danmark. Men Morgen og Aften naar Kirkeklokken ringede Solen op og ned, stod han stille i tavs Andagt. Han bad ikke. Han reflekterede. Sære Fornemmelser gled gennem hans Sind, uanede og navnløse. Klokken var som en god Ven, man ikke be- høvede at veksle Ord med for at forstaa eller blive forstaaet. Han tænkte tit paa Landsbykirken derhjemme og den amerikanske Klokke. Mon han var levende endnu og ringede Solen op og ned over Proprietær- gaardens Enge? Og pludselig slog det med i ham, at han maaske en Dag kunde rejse hjem og blive betroet at ringe Kirkens Klokke —?

Den flygtige Tanke voksede i ham og blev efterhaan- den til en straalende Drøm, der varmede hans Sind og lagde Mening og Indhold i hans Tilværelse. Der kom en Række gode Aar, hør han var i Stand til at spare nogle Penge sammen. Han levede nøjsomt og blev efter- haanden en holden Mand. Et Par gode Aar mere, en Høst som den i Fjor og med de Priser, saa vilde han have Raad til at rejse. Men der kom altid noget i Vejen, og Aarene gik. Lars blev en gammel Mand; men Drøm- men om at ringe den hjemlige Landsbykirkes Klokke blev ved at være det eneste Skønhedsmoment i hans graa og ensomme Tilværelse.

Saa gled der igen Skæbne ind over hans Liv. I **Jen- sens Lunch and Billiard Parlor** kom der en ny Opvarter- ske. Jensen præsenterede hende for Kunderne, som var hun et Ungkreatur paa Dyrskue.

“Her skal I knageme se et Fruentimmer med noget paa,” pralede han. “Det var ellers en Kone for dig, Lars! Men med alle de Penge du ejer, har du vel en Films- stjerne i Kikkerten, ha-ha!”

Lars smilte forlegen og vovede knapt at se paa Pigen. Det var mange Aar siden, han havde holdt op med at tænke paa Pigebørn og Giftermaal. Ikke destomindre blev hans Besøg hos Jensens hyppigere. Mary var en buttet, irsk Pige med sort Haar og hvide Tænder. Hun havde dristige Øjne, og man sagde, hun havde været gift et Par Gange og havde et Barn. Man sagde mange andre Ting om hende; men hun var lattermild og venlig mod alle, og hun var saa let at snakke med. Det var længe siden, en Kvinde havde saa meget som været venlig imod Lars. Hvad gjorde det saa, at hun flirtede med Mændene, og at man sagde, hun var Kæreste med Jensen, trods det, at han var gift. Lars begyndte at sole sig i Marys Smil og straalende Humør.

En Dag da en Flok Mænd havde fjantet med hende mere end sædvanligt, traadte Mary hen til Lars og sag- de skælmst:

“Lars, Du skulde tage at gifte dig med mig, saa jeg ikke skal gaa her til Dagenes Ende og bære Foder ind til alle de Æsler!”

Mændene skraldrede i med en kaad Latter og den, der lo højest, var Jensen. Lars lo ikke. Hjemme hos sig selv begyndte han mere og mere at tumle med Tanken. Havde der mon været en Streg af Alvor i Marys Spøg? Kunde det virkelig tænkes at Mary vilde gifte sig med ham? Gammel og grim var han. Men Mary var ikke ung længere, og maaske var hun trods sin Kaadhed ligesaa ensom som han. Han havde Penge og kunde give hende et Hjem og den Sikkerhed, som han havde læst et Sted, at alle Kvinder begærede.

En Aften, da de var alene i Lokalet, satte Mary sig ved Siden af ham og snakkede løs. Det var rigtigt nok, at hun havde været gift før — oven i Købet tre Gange. Men Lars var immun imod Forargelse. Han forstod blot, saa underligt det end lød, at Mary med det straalende Smil, Mary, der var alles Veninde, i Grunden var en- som, som han selv var det. Livet havde været haardt ogsaa mod hende. Trods alt var hun et af Livets Sted- børn, der længtes efter det usigelige og famlede efter det uopnaelige —

Lars gik i en salig Lykkerus. Næsten hver Dag tog han til Byen og gik ind hos Jensens. Marys Smil og Pludren var mere Næring end Maden han spiste. De andre Mænd begyndte at drille ham og spurgte om,

hvornaar Brylluppet skulde staa, men Lars ænsede det ikke.

En Dag trak Jensen han til Side.

“Hør, du Lars, er det din Mening, at du vil gifte dig med Tøsen?”

“Ja, hvis hun vil have mig —”

“Har du spurgt hende?”

“Nej, selvfølgelig.”

“Jamen, for Pokker, Mand. Bras lige paa og spørg hende!”

“Tror du virkelig —?”

“Ja, gu’ vil hun have dig. Det er ikke hver Dag en halvgammel Opvarterske kan gifte sig en Farm til!”

Naa, ja. Det var en tvivlsom Opmuntring; men Lars var realistisk nok til at indse, at ingen vilde gifte sig med ham for hans egen Skyld; men alligevel —

Og en Dag bød han Mary med ud paa en Køretur i sin ældgamle Ford. De kørte ud over det aabne Land, forbi Lars Farm og standsede mellem en Klat Træer.

“Well,” sagde Lars og fik ikke sagt mere.

“Aah, jeg vil gerne gifte mig med dig,” sagde Mary, “hvis du da vil have mig —”

“Om jeg vil have dig?”

De fastsatte Bryllupsdagen. Mary pludrede op om Udstyr og nye Møbler.

“Her,” sagde Lars, “tag min Check-Bog og køb, hvad du har Lyst til. Nu er det dit altsammen.”

— — —
Aldrig havde Lars været mere omhyggelig med sin Paaklædning end den Dag. Han var barberet og badet og friseret. Han havde nyt Tøj paa fra inderst til yderst. Og den gamle Bil var vasket og poleret. Han mynnede paa Vejen ind mod Byen:

“Det er saa yndigt at følges ad—”

Han kørte ned ad den lille Bys Hovedgade og skottede ind mod Jensens. Jo, der var godt nok rullet ned og lukket i Dagens Amlledning. Jensen skulde være hans Forlover. Præstens Kone havde lovet at være det andet Vidne. Mary havde vel travlt med at smuksere sig. De skulde alle mødes i Præstens Kontor. Han standsede udenfor Præsteboligen og ringede paa. Præsten selv tog imod ham og viste ham ind i Kontoret. Ingen af de andre var der endnu. Naa, det var jo ogsaa tidligt. Men Præsten saa noget bekymret ud. Han snakkede noget febrilsk om Vejret og Høsten, vandrede uroligt frem og tilbage over Gulvet og kiggede uafsladeligt ud af Vinduerne.

Og Tiden gik. Lars saa paa sit Ur. Det var langt over det aftalte Klokkeslet. Hverken Jensen eller Mary var kommet. Præstefruen kom ind med Kaffe og varmt Brød, men Lars havde ingen Appetit. Kunde der være sket noget? Præsten, der havde været borte en Tid, kom stille ind igen. Nu rømmede han sig.

“Hør, Lars Jensen. Tillad at jeg spørger —, men — har du laant Mary Penge?”

“Jo —?”

“Mange Penge?”

“Jeg har givet hende alt det, jeg ejer. Hun er jo — vi skal jo giftes —”

“Aah, Lars Jensen. Jeg er bange for, at der er noget galt. Jeg har hele Tiden haft en Anelse, og da hun og Jensen saa ikke kom, listede jeg hen i Byen for at spørge nyt —. Man siger, ja, du maa prøve paa at tage det som en Mand — man siger, at Mary og Jensen er rejst med Nattoget og rendt fra det hele —”

Lars sagde ingenting. Han kunde ikke sige noget, og der var vel heller ikke noget at sige. Han mærkede igen den snurrende, hvirvlende Susen i sit Hovede, som

den Gang for mange Aar siden, da han laa halvdød i Hestestaldens Halmbunke.

“Skulde vi maaske ringe til Politiet?” foreslog Præsten “Nej.”

“Det er muligt, man kunde fange dem i Chicago —”
“Nej, nej, jeg vil ikke have det —”

For hvad nyttede det? Han var sparket igen — denne Gang endnu længere ud i Ensomhed og Nederlag. Hvad om Jensen og Mary blev nappet, vilde det hele det blødende Saar? Hvad om han fik sine Penge igen? Kunde de købe en Drøm, der var bristet? Det var ikke Tabet af Pengene der knugede, heller ikke Skammen over at være blevet holdt for Nar og taget ved Næsen; det var Smerten ved et brutt Haab. Han havde vovet at tro at et andet Menneske brød sig om ham, og han var blevet svigtet. Hvad var der i Grunden at leve for mere —

Han vidste knapt, hvordan han naaede hjem igen. Det blev en lang Sommer og et surt Efteraar. Han sled som aldrig før, og det blev en daarlig Høst.

Den danske Præst var flittig til at besøge ham, selvom Lars ikke havde været i Kirken i lange Tider.

“Du er ved at blive for gammel til at slide saa haardt,” sagde Præsten.

“Jo, men hvad skulde jeg ellers gøre?” sagde Lars.

“Du kunde blive Klokker ved Kirken. Der er ingen stor Løn, men Huset ved Kirken følger med Embedet—”

Og saadan gik det til, at Lars blev Klokker. Navnlig naar han ringede Solen ned, funderede han længe og dybt over Tilværelsen. Det hændte, at han stod i sine egne Tanke og ringede saa længe, at Folk lagde Mærke til det. Men ingen forstyrrede ham. Klokkeren var ligesom hans eget Domæne. Lars var godt klar over, at den ikke var saa stor som den i Hjemmesognets Kirke. Maaske havde den heller ikke saa køn og malmtung en Klang. Men hvad i Amerika kunde maale sig med noget tilsvarende i Danmark? Men nu stod han altsaa her og ringede. Kunde man ikke blive Klokker paa Langeland, nøjedes man med Præriekirke i West Danmark. Saadan var Livet. Og Vorherre var alle Vegne. Der var Trøst i det, og der gled efterhaanden Fred over hans Færd. Livet havde saa mange Spark, men alt gik vel, som det skulde. En Gang skulde hans egen Kiste bæres ud af den lille, danske Kirke og graves ned paa Kirkegaarden udenfor. Det var godt at vide, at Kirkeklokken ogsaa da vilde ringe over hans Støv.

Danske Virksomheder i Amerika

Biskop Fuglsang Damgaards Besøg i Nielsen's Restaurant i 1949

Kirkefest 1954 (Biskop Fuglsang Damgaard og Dr. J. Christian Bay)

GLÆDELIG JUL!
GODT NYTAAR!
ESTER OG AKSEL NIELSEN
BEBSIE OG PEARLIE

NIELSEN'S
RESTAURANT
Smörgåsbord

7330 W. NORTH AVENUE
CHICAGO 35, ILL
GLadstone 3-6650 MErrimac 7-4221

Fest for Statsminister Hans Hedtoft 1952

Admiral Price pibes ombord i Niensens Restaurant

HILSEN TIL DANMARK

*Lykke paa Rejsen! Hils Øresunds Bølge!
Kærlige Tanker paa Vejen Jer følge,
Sangen vi elsker, skal lette jer Vej.
Hils dem derhjemme, vi glemmer dem ej.
Er vi end fjerne fra Bøgenes Kroner,
Hører vi stedse de hjemlige Toner —
Danmark — Danmark — elskede Land.*

*Danske om end rejst til fremmede Kyster
Værner med Stolthed dit ældgamle Navn,
Sangen mod Hjemve os læger og trøster
Holder i Danskhed os sluttet i Favn.
Naar snart mod Skagen Skibet sig kruser,
Syng saa til Bølgen, der skummer og bruser —
Danmark — Danmark — elskede Land.*

*Skulde det ske, at vi aldrig skal mødes,
Skulde vi hvile saa langt fra vort Hjem.
Da vil i Livsløbet Mindet genfødes,
Da vil i Taagen vor Barndom staa frem.
Maalet vi fandt for vort Mod, vore Kræfter,
Plads for den Ungdom, som følger os efter.
Danmark — Danmark — elskede Land.*

Paul Hoff Kunst

Naar Berømtheder taler fortroligt

★

Af
PETER
GULDBRANDSEN

Kong Christian X af Danmark

NAAR man i ca. 40 Aar har været Bladmand baade i Europa og Amerika, har man i Embeds Medfør truffet paa adskillige Berømtheder, hvis Navne vil leve længe efter, at de selv og Nedskriveren af disse Linjer er forsvundet fra Jordens Overflade. Her skal kort omtales

Lad os først nævne Fædrelandet og en af Danmarks nogle af disse Navne, som stadigt huskes af Læseren. mest populære Konger, Christian X. I Efteraaret 1931, da jeg var hjemme, havde den daværende Guvernør af California, James Rolph, Jr., givet mig to Indbydelsesbreve til de Olympiske Lege i Los Angeles 1932. Det ene var til Kong Christian X, det andet til Statsminister Thorvald Stauning, og begge Breve blev afleveret personligt, til Kongen paa Kristiansborg Slot og i Statsministerens Kontorer i den "Røde Bygning" paa Slots-
holmen.

Det var sidst i Oktober 1931, og siden Ankomsten til København i Begyndelsen af September, havde jeg arbejdet paa at faa etableret det første fælles-nordiske Radioprogram til U.S.A. og Canada over Columbia Broadcasting Systems "Networks." I denne Forbindelse havde der været en Del Korrespondance med C.B.S.'s Repræsentant i London, Cesar Saerchinger, og Radioselskabet ville gerne have den danske Konge med paa Programmet.

Ved Audiensen havde jeg derfor to Ting at tale med Kong Christian om: De Olympiske Lege og Radioudsendelsen, (som først fandt Sted den 24. Januar 1932). Kong Christian modtog mig meget venligt. Der var noget tiltalende landsfaderagtigt over Kongen. Skønt jeg blot havde været 7 Aar i Amerika, sagde Majestæten: "Tænke, har De virkelig været borte saa længe," og han sagde det, som om han med Interesse fulgte en tidligere

Vejlensers Skæbne i Udlandet. Den gamle Monark var overordentlig rynket, syntes jeg, og han saa træt ud, men det var ikke saa mærkeligt, eftersom Kongen i flere Timer havde staaet op og talt med en Mængde Mennesker. Men Majestæten aabenbarede sig snart som en ægte Københavner med Humør.

Med Hensyn til Indbydelsen til Los Angeles sagde Kongen smilende:

"Hvad mon jeg skulle lave derovre? Skal jeg komme til Californien som Bokser?" Og i det samme bøjede han højre Arm og følte paa Armmusklerne. Selv en ivrig Sejlsportsmand var Rollen som passiv Tilskuer altsaa paa Forhaand udelukket.

Saa kom Indbydelsen fra C.B.S. til at tale over Atlanten til Danskerne i U.S.A. og Canada.

"Det kan vist ikke lade sig gøre," sagde Majestæten, og jeg forstod, at Kongen mente, det ikke kunne lade sig gøre, teknisk set. Men da jeg havde overbevist Monarken om, at det kunne lade sig arrangere, lænede han sig over mod et stort Bord, satte sig halvvejs op paa det, (en Konge og hans Besøgende maa nemlig ikke sidde ned under en Audiens), og saa paa mig, mens han smilende sagde:

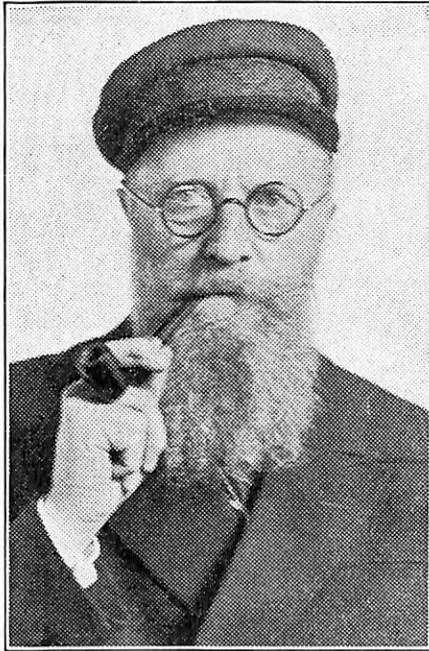
"Men det har jeg jo ikke engang gjort herhjemme."

Dermed mente Kong Christian aabenbart, at den danske Statsradiofoni endnu ikke havde bedt Monarken om at tale i Radioen til det danske Folk. For mig lød det nærmest som en Bebrejdelse til de hjemlige Radiomoguler, at en Repræsentant for et amerikansk Radioselskab skulde bede Kongen om at tale i Radioen til Amerika, før Landets egen Radio havde spurgt Kongen om at tale til Danskerne. Jeg husker, at jeg dengang skrev til Kongens Kabinetssekretær, Kammerherre

Krieger, om Sagen, og at Svaret lød, "Hans Majestæt Kongen taler af Princip ikke i Radioen." Men Regelen blev brudt allerede den 4. Juli 1932 da Kong Christian talte i Mikrofonen til Amerika ved Rebildfesten.

Saa blev det til en lille Passiar om Vejle og andre Ting, og Kongen sagde slutteligt, idet jeg bakkede ud af Audienssalen: "Hils derovre!"

Statsminister Stauning havde sin egen lille Audienssal. Forgæves prøvede jeg paa at vække hans Interesse for Livsfangen, Socialdemokraten Thomas J. Mooney, som stadigt var i San Quentin Fængslet i California, men

Statsminister Thorvald Stauning

Stauning sagde blot, koldt og nøgternt: "Men han er jo lovlig dømt." Statsministeren havde ikke Kongens Humør, i alfald ikke den Morgen.

Af andre hjemlige Berømtheder maa nævnes den store Digter Jeppe Aakjær, som jeg talte med i Horsens i August 1914, lige efter den første Verdenskrigs Udbrud. Vi havde korresponderet noget med hinanden. Jeg tror, han var en ensom Mand, og der var lidt sørgmodigt og tungt over hans Væsen. Den 12. December 1913 skrev Jeppe Aakjær i et Brev til mig: "Fattigmand har ikke Raad — knap nok Ret til at drømme. — Alle taber vi vor Sag mod Døden."

Forfatteren, Nobelpristageren Henrik Pontoppidan, som jeg engang i Ungdommens Dage besøgte i hans Sommerhus i Juelsminde ved Horsens, var en monumental Skikkelse og en aldrende Vismand, som ikke havde Jeppe Aakjærs Utilnærmelighed.

"Politiken"s Redaktør, Henrik Cavling, er ikke let at glemme. Engang i Februar, 1923, da jeg kom tilbage til København fra et sultende Ruhr Omraade i Tyskland, som Franskmændene havde besat i et forgæves Forsøg paa at hæve Krigserstatninger, havde jeg bedt om "Politiken"s Støtte til at faa underernærede tyske Børn op til danske Hjem. Jeg sad og talte om Sagen med Redaktør Cavling i hans Kontor paa Raadhushuset. Han lyttede ivrigt til min Beretning, og idet han saa over mod Restauranten "Wivel," sagde han harmfuldt: "Ja, mens de sulter i Tyskland, sidder de forædte Grosserere og Rigmænd og fylder sig ovre hos "Wivel."

Cavling var en stor Mand med Hjertet paa det rette Sted.

Af berømte Amerikanere maa nævnes Forfatteren Upton Sinclair, som jeg kom til at kende personligt under hans Valgkampagne i California i 1934. Denne Verdens mest læste Skribent manglede Sans for Humor. Jeg spiste og rejste sammen med ham og var forbavset over hans Selvoptagethed. I Samtale var han ikke interressant, nærmest, lidt kedelig; men selv nu, da han er over 76, er hans Arbejdsevne fænomenal. Hans Værker er oversat til ca. 50 forskellige Sprog, og han læses bl. a. meget i vore Dages Rusland. Han holder ikke Taler mere; thi som han skrev til mig engang: "Jeg kan naa flere Mennesker ved at sidde hjemme og skrive."

Af andre litterære amerikanske Berømtheder maa nævnes Lincoln Steffens, Jacob A. Riis's samtidige og Kollega i New York. Han var i sin Glansperiode kendt som "muck raker," som en der rodede op i Datidens Skandaler. Paa sine gamle Dage i Carmel, California, var han en vennesæl ældre Herre. En Dag, da han var syg, og jeg besøgte ham i hans Villa ud til Stillehavet, spurgte hans unge Søn, Peter, Faderen:

"Father, whot does a banker do?"

Svaret kom omgaaende:

"He robs people!"

Af afdøde berømte Dansk-Amerikanere er der især to, som staar attegnet i Erindringen, Digterpræsten Adam Dan, som jeg besøgte i Chicago i Vinteren 1928, og Dr. Max Henius.

Dr. Henius var en stor Mand, og han fortjener at faa den Statue i Fødebyen Aalborg, som der tales om, da disse Linjer skrives. Vi talte tit sammen i Vinteren 1931-32, da vi var i Danmark. En Novemberdag var vi sammen i Rebild. Vi standsede der paa Vejen til Had-

Dr. Max Henius

sund, hvor Henius skulde tale med sin Sagfører. Det var, da der stod Strid om Rebild, og allerede i et Brev af den 5. Januar 1931 havde Dr. Henius hentydet til Sagen, idet han skrev: "Jeg er nu næsten rask efter et nederdrægtigt Anfald af Influenza. Som Tilgift fik jeg en Del Vrøvl med nogle Skørpingiter, som gerne vilde have deres Fingre med i "Pien", men de fik kun lavet en Storm i et Glas Vand. Menneskene kan aabenbart ikke leve i Fred trods Jul og Geneva. De venligste Hilsner, Deres hengivne, Max Henius."

Hentydningen til Geneva var naturligvis tænkt som en Kritik af det nu afdøde "League of Nations."

Dr. Max Henius foran Top Karens Hus

Det var for mig et uforglemmeligt Øjeblik, da Henius og jeg paa den fugtige Novemberformiddag stod sammen i "Gryden." Uvilkaarligt tog vi begge Hatten af, og jeg følte da, at her var Manden og Sjælen bag Rebildfesterne, og at Rebild var hans Hjerdebarn. Dengang var jeg Medarbejder ved "San Francisco Chronicle" og andre amerikanske Blade, og intet glædede Henius mere, end at se Rebildfesterne omtalt i Pressen.

Da det i Vinteren 1931-32 saa galt ud for Rebild paa Grund af smaalig lokal Indblanding, kæmpede han som en Løve for Rebild-Parken, og det var paa et af hans Kamptogter, han havde inviteret mig med som Ledsager. Vi spiste kogt Torsk sammen paa et Hotel i Hobro, min Moders Faders Fødeby, og i Hadsund ventede jeg paa en Restaurant fyldt med Hestehandlere og Bønder, mens Henius konfererede med sin Sagfører.

Dr. Henius mente, at det var af den største Betydning for Dansk Amerikanerne, at de rejste hjem til Danmark engang imellem. Han sagde engang til mig i San Francisco, at det var en Realitet at rejse hjem, noget der skulde til en Gang imellem. Det er en af mit Livs store Fejltagelser, at jeg ikke i 1932 sørgede for at rejse sammen med Henius over Atlanten. Det kunde let have ladet sig ordne, og jeg tror, at han ønskede mit Selskab paa Turen. For mit Vedkommende drejede det sig blot om at vente i Europa en halv Snes Dage længere. Men jeg havde Hastværk, mente jeg, og gik derfor Glip af en Oplevelse, thi Dr. Max Henius var en levende Mand, en Ildsjæl, en Personlighed, der kendte til Begejstring og som kunde begejstre og inspirere andre. Han vidste, at mange Mennesker baade herovre og derhjemme lider af Smaalighed og Misundelse, og derfor var han vist tit en ensom Mand. Men han skabte noget, der lever og som aldrig vil dø: Et Bindeled mellem Amerika og Danmark. Han skabte Grundlaget for det eneste Sted i Verden, udenfor Amerika, hvor den 4. Juli fejres under festlige Former. Han havde en genial Ide, og derfor bør hans Statue staa i Aalborg.

De Hundredtusinder, der i Rebild Bakker har hvisket Dr. Max Henius' Navn, burde derhjemme have Lejlighed til at se denne brave, kæmpende Mands Træk og Skikkelse. Han var den "gamle Ørn," Lederen, Spejderen, Brobyggeren, der bragte Amerika og Danmark nærmere sammen, og det skyldes ham, at Amerika og Danmark hver 4. Juli giver hinanden et fast Haandtryk inspireret af Hjertevarme, Forstaaelse og Fortrolighed.

Max Henius' Minde vil leve længe iblandt os.

Skal der rejses en Statue i Aalborg for Dr. Max Henius?

Der er sikkert ingen Tvivl om, at alle synes om Ideen, at der skulde rejses et Minde for Dr. Max Henius i hans Fødeby, Aalborg.

Kun kan der være delte Meninger om, hvordan et saadant Mindesmærke skulde være. Hvordan vilde det være, om der i Aalborg blev rejst et Mindesmærke, for Eks. en Statue af en Pioneer med sin "Prærieskonnert" og en Indskrift paa Søjlen: "Rejst til Minde om en god Søn af Aalborg og Amerika, Dr. Max Henius."

Naar Aalborg i Dag staar som en flot No. 1 blandt Danmarks Byer, efter Dansk-Amerikanernes Skøn, saa skyldes det først og fremmest Dr. Max Henius, Rebild Festernes Fader.

Det vilde være en værdig Opgave for Rebild Komiteen, Dansk Amerikansk Klub og Aalborg By at tage op i Fællesskab.

H. B.

Top Karens Stue

Jacob August Riis

★

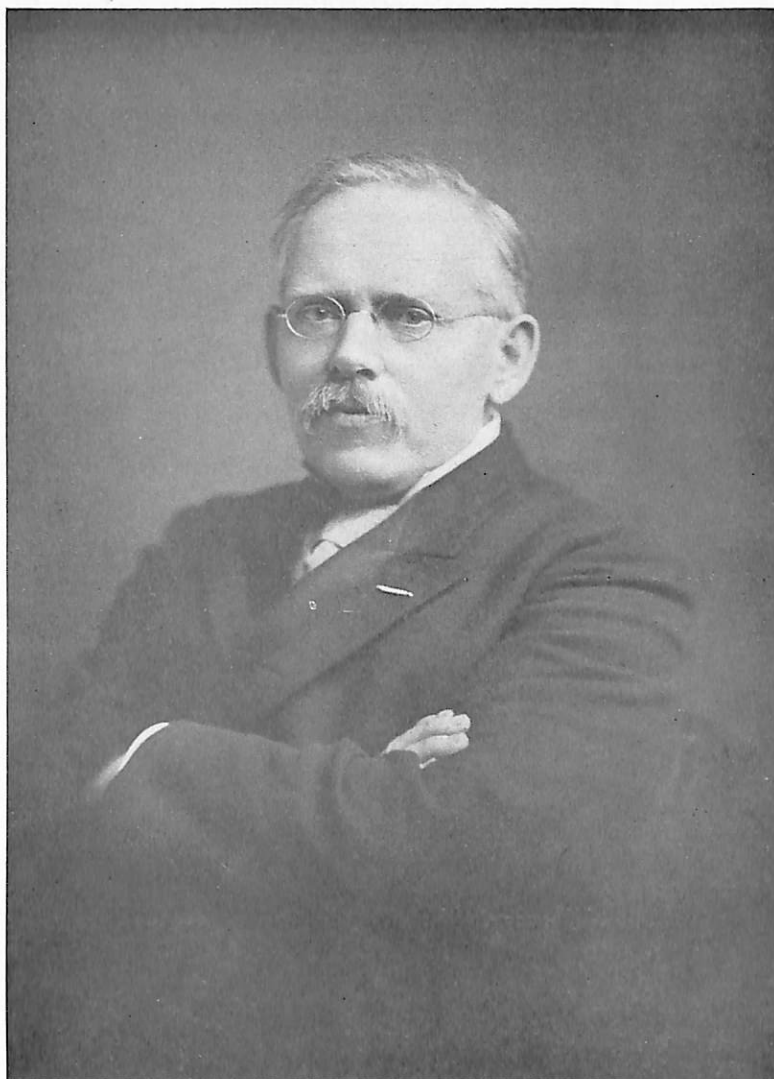
POLITIREPORTER

REFORMATOR

PRAKTISK IDEALIST

★

Af Sv. Waendelin

DANSKFØDTE Amerikanere har paa en Mængde Felter gjort sig udpræget gældende i De Forenede Staters Historie og Kultur, mindst maaske paa Litteraturens Omraade; dels skriver, og især skrev, de fleste dansk-amerikanske Forfattere og Skribenter paa Dansk, dels er, og var, deres Forfatter-skab præget af Moderlandet og Længselen efter dette. Selvfølgelig er der Undtagelser, og en af de mest særprægede er Ripenseren Jacob A. Riis, der i en Række Bøger er draget til Felts mod Fattigkvartererne i New York, mod Livet og Forholdene i disse overbefolkede, pestbefængte Ejendomme, hvor den største Nød og Elendighed herskede.

Riis kunde ikke tilgive, eller overse, nogensomhelst Form for sociale Onder; han gjorde personligt sine Erfaringer, og med levende Fantasi fremtryllede han paa Papiret Skitser og Historier, der, netop fordi de var baserede paa den raa, usminkede Sandhed, ikke kunde undgaa at gøre Indtryk paa ansvarlige og uansvarlige, man maatte lytte til ham, enten man vilde eller ej. "Jeg har aldrig kunnet forfalske noget," sagde Riis selv, "mine Historier, selv de, der er skrevet som Fortællinger, er alle bygget over virkelige Begivenheder." Der er Ting, der bedre kan siges i Form af en Fortælling end i en Artikel, et typisk Eksempel herpaa er Riis' "Children of the Tenements" ("Lejekasernernes Børn"); denne Bog giver det mest komplette, det sandeste, og mest forskelligartede Billede af New Yorks Fattigkvarterer, der nogensinde er skrevet; Bogen viser bl.a. ogsaa, at jo fattigere og elendigere Folk er, desto mere parate er de til midt i al Elendigheden at hjælpe hverandre.

Læser man Jacob A. Riis' Selvbibliografi "The Making of an American," faar man et glimrende Billede af Manden selv og hans personlige Kampe, uden at han paa noget Punkt søger at sætte sig selv paa en Piedestal. Intet Under at denne Bog gennem en Aarrække var en af

Amerikas "Best sellers," og at den den Dag i Dag sælges og læses meget derovre.

Jacob August Riis blev født i Ribe d. 3' Maj 1849; Faderen var Overlærer ved Latinskolen, og samtidig Redaktør af Byens eneste Avis, saa allerede paa et meget tidligt Stadium havde Jacob Riis Forbindelse med Journalistikken, selv om han paa det Tidspunkt ikke drømte om, at Pennen skulde blive hans specielle Vaaben i Kampen for sit eget og ukendte Tusinders Liv. Ubevidst har maaske Moderens Indflydelse ogsaa spillet en ret stor Rolle i Jacob Riis' Liv; hun var en venlig, godhjertet Kvinde, der trods sin egen store Børneflokk og de begrænsede Midler i Hjemmet, altid havde Tid og Lyst til at ofre sig for de Små i Samfundet.

Bøgerne var ikke Drengen Jacobs stærke Side, og Skolegangen var ham nærmest en Lidelse, saa han kom tidligt ud af Skolen, og blev sat i Snedkerlære. Allerede som ganske ung forelskede Jacob sig i en ung Pige, Elisabeth Nielsen; de unge havde kendt hinanden lige fra Skoletiden, men Elisabeth var fra et fornemt og velstaaende Hjem, og saa nærmest ned paa den ret ubetydelige Jacob. Da han rejste til København for at fuldende sin Uddannelse som Snedker, glemte hun ham næsten helt. Da Elisabeth senere ogsaa kom til Hovedstaden, prøvede Jacob paany at knytte Forbindelsen, men det blev ham betydet, at man ikke ønskede at se for meget til ham.

Da Jacob endelig var uddannet, og havde modtaget sit Svendebrev, rejste han tilbage til Ribe; igen aflagde han

Visit hos Elisabeth og hendes Forældre, men nogen Forlovelse kunde der absolut ikke være Tale om, Forældrene havde ganske andre Planer med deres nydelige, unge Datter, og Elisabeth selv var heller ikke særlig interesseret i den unge Snedker, selv om hans trofaste Kærlighed selvfølgelig smigrede hende.

Kort Tid derefter bestemte Riis sig til at rejse til Amerika, og da Elisabeths Moder alligevel havde lidt ondt af den unge Mand, bad hun ham se op til sig inden Afrejsen, og da han kom, forærede hun ham et Fotografi af Elisabeth samt en Lok af Elisabeths Haar; begge Dele opbevarede Jacob Riis som sine dyrebareste Klenodier. Afskeden fra Hjemmet var meget svær, og med Taarer i Øjnene kyssede Jacob sine Forældre Farvel; Overfarten via England var lang og stormfuld, men Pinsedags Morgen landede den unge Riis i New York, nu skulde Eventyret for Alvor begynde. Med bankende Hjerter saa den unge Dansker Millionbyen taarne sig op foran sig, lidet anende, at denne mægtige By senere skulde komme i saa stor Taknemmelighedsgæld til ham, den fattige Emigrant.

Enhver i Danmark vidste jo, at til en vaskeægte Amerikaners daglige Paaklædning var en Revolver uundværlig, saa noget af det første, Riis gjorde, var at købe sig sligt et Vaaben; han blev dog hurtig klogere, og maatte som saa mange andre sande, at Eventyr og Virkelighed er to vidt forskellige Ting. Penge havde han ikke mange af, og de slap snart op, og nu begyndte Livets Alvor; — som en moderne Odysseus maatte Riis igennem mange Trængsler, før han naaede frem til sit endelige, og endnu ukendte, Maal. Han drog først til Pennsylvania, hvor han en Tid arbejdede i en Mølle; Arbejdet her kunde han slet ikke taale, saa han opgav det, og drog nu videre fra Sted til Sted; af og til havde han Arbejde, ofte led han Nød, men han fandt intet Job, der for Alvor passede ham. Endelig naaede han over Buffalo tilbage til New York; nogle faa Dollars, han havde sparet sammen, var hurtig brugte, og igen stod han paa fuldstændig bar Bund. Hvad nu?

Selv i disse svære Tider var Elisabeth aldrig helt ude af Jacob Riis' Tanker, og mærkeligt nok bevarede han altid Haabet om, at hun en skønne Dag vilde blive hans Hustru. End ikke at Brev fra Moderen, der meddelte ham, at Elisabeth var blevet forlovet med en ung Officer, formaaede at rokke denne Overbevisning. Ganske vist blev han bedrøvet, da dette Brev naaede ham, men han opgav ikke Haabet, og alle triste Tanker jog han paa Flugt ved at arbejde — arbejde — arbejde.

Riis var efterhaanden blevet klar over, at Journalistik var hans rette Felt; flere Gange prøvede han at komme ind ved forskellige Blade, men uden Held. Til sidst lykkedes det ham at komme ind ved "New York Tribune," og noget senere ved "The Sun," og nu følte han endelig, at han var kommet paa sin rette Hylde. Det var som Politireporter, at han først fik Øjet op for den utrolige Nød og Elendighed, der herskede i New Yorks Fattigkvarterer, og det var i Kampen mod denne Nød, at han fandt sin Manddoms Gerning; inden han naaede saa langt, han havde efterhaanden skabt sig en ret god Position som Bladmand, var hans private Liv dog gledet ind i en ny Fase.

Gennem Brevene fra Hjemmet i Ribe var han hele Tiden blevet holdt a jour med Forholdene i Barndomsbyen, og blandt andet ogsaa erfaret, at hans Ungdoms Elskedes Forlovelse var hævet. Nu eller aldrig tænkte Jacob Riis, og satte sig straks ned og skrev et langt Brev til Elisabeth, hvori han igen friede til hende og bad hende, om hun vilde dele Livet med ham i den nye Verden. Svaret kom. Det var et "Ja," og Jacob Riis var nu i den syvende Himmel; som sin bibelske Navnebroder havde han ventet syv Aar, ja mere, paa sin Rachel, og nu skulde hun være hans. Han fik straks sine Forhold ordnede saaledes, at han kunde tage en Tur til Hjemlandet, thi at Brylluppet skulde staa i den

ærværdige, gamle Domkirke i Fødebyen, derom var de to unge enige. Hjemrejsen, Hjemkomsten, Gensynet med Elisabeth, alt var som en skøn Drøm, og Kronen paa Lyksaligheden var selve Brylluppet den 5' Marts 1876. Hele den lille Domkirkeby, der jo alle kendte det unge Pars romantiske Kærlighedshistorie, var paa Benene hin 5' Marts, og alle følte de, at en Trofasthed som Jacob Riis' her fik sin endelige og velfortjente Belønning. Efter en bevæget Afsked med Slægt og Venner sagde det nygifte Par "Farvel" til Ribe og Danmark, og sammen gled de nu det sande Livs Eventyr i Møde. Nu skulde der for Alvor tages fat, og — det blev der!

Det var, som før nævnt, først efter sit Bryllup, at Jacob Riis kom i Kontakt med New Yorks Elendighed og Nød; hidtil havde Arbejdet paa Redaktionskontoret helt slugt hans Interesse og Arbejdskraft, men saa blev han Politireporter, og en ny Æra begyndte. Riis vilde næppe tro sine egne Øjne, da han saa under hvilke forfærdelige Forhold Titusinder af New Yorks Indbyggere levede. Det var et mere end drøjt Arbejde at forsøge at gøre noget for disse Stakler, thi i al Almindelighed var "man" ikke interesseret i Lejekasernerne og deres Beboere; Riis rodede sig ind i en Masse Kampe og Kampagner, og denne Enkeltmandsstrid med Politikere paa den ene Side og Ejerne og Værterne paa den anden Side var næsten haabløs; Vane, Selviskhed og Bestikkelse var Faktorer, der var mere end vanskelige at bekæmpe. Dog Riis gav ikke op; i flammende Taler og realistiske Artikler skildrede han den Afgrund af Fordærvelse og Nød, der herskede i Byens Fattigkvarterer, men det syntes, som var alle imod ham, indtil han traf og kom i personlig Kontakt med New Yorks daværende Politikommissær, den senere Præsident Theodore Roosevelt. De to Mænd blev snart svorne Venner og Allierede; under Politibeskyttelse foretog de natlige besøg i de farligste og værste Slumkvarterer, tog Billeder af Forholdene som de var, og skønt mange prøvede paa at hævde, at Fotografierne var "lavede," at slige Forhold simpelthen ikke fandtes, var Beviserne for store, og Myndighederne blev, halvvejs tvunget til at gøre noget.

Hvad den unge, danske Emigrant her gennemførte, er næsten utroligt; med en Millionby imod sig lykkedes det ham Gang paa Gang at faa gennemført sine Planer. Hele Kvarterer, f. Eks. det berygtede Mulberry Kvarter, blev jævned med Jorden, og nye, sanitære Bygninger og smukke, smaa Parker skød op, hvor forhen skumle Kaserner med endnu skumlere Baggaarde havde ligget. Theodore Roosevelt sagde om Jacob A. Riis: "Fra den Dag, vi traf hinanden, var vi Brødre; jeg ikke alene respekterer og beundrer ham, jeg holder af ham,"; og ved en anden Lejlighed sagde han: "Riis var en ganske ung Mand, da han kom her til Landet, men skulde jeg nævne et Menneske, der kom nærmest Idealet af en sand amerikansk Borger, da vilde jeg sige — Jacob A. Riis." Senere da Roosevelt blev Guvernør for Staten New York, sagde han: "Mr. Riis er min personlige Ven, hvad han har udrettet for Byen New York, gør ham værdig til Prædikaten: New Yorks bedste Borger."

Efterhaanden blev Jacob A. Riis' Navn kendt i vide Kredse, og alle Vegne fra sendtes der Bud efter ham; snart skulde han tale her, saa hist, saa en Artikel for et stort Blad, saa for et Magazin med Hundreds Tusinder af Læsere, og flere og flere Hjælpere meldte sig frivilligt under hans Banner. Hovedkuld styrkede Riis sig ud i enhver Sag, der fangede hans Interesse, og hans Modstandere fik at føle, at denne lille, ivrige Mand, som de til at begynde med ikke regnede for meget, var dem en baade værdig og farlig Modstander. I Riis' førnævnte Selvbibliografi "The Making of an American" følger man denne spændende Kamp fra Fase til Fase, og man ser, at Riis havde megen personlig Glæde, mange Opmuntringer der ydermere stimulerede hans Arbejdsiver og Kampglæde; ogsaa hans Slagord "Vi vil sammen kæmpe for, hvad der er nobelt og godt," skaffede ham

Sv. Waendelin

mange Tilhængere. I et af sine sidste Leveaar sagde Riis: "Jeg har været meget lykkelig, faa har haft det saa godt som jeg," og deri laa netop hans store Styrke, at Kampen, Kampen for det gode, gjorde ham til en lykkelig Mand.

Rent bortset fra sine utallige Artikler skrev Riis en Række Bøger, der gjorde hans Navn kendt fra Kyst til Kyst. Mange af disse "The battle with the slum," "The children of the poor," "How the other half lives," etc. beskrev Livet i New Yorks Slumkvarterer; hans Selvbiografi, og Vennen Theodore Roosevelts Biografi, var blandt Amerikas mest populære Bøger, og i "The old town," (Ribe), har han sat sin Fødeby et ualmindelig smukt og fint Mindesmærke. Alle Riis' Bøger var skrevet paa Engelsk, og naturligvis skaffede de ham i Berøring med en Mængde Mennesker, der ellers ikke vilde have kendt ham og hans Arbejde; efterhaanden blev han en af Amerikas bedst kendte og mest læste Forfattere. Altid tog Riis sig med Begejstring af enhver Sag, som han fandt Kampen værd, og han gav ikke op, før han havde vundet. Ofte sloges han ud baade i første og anden Omgang, men Troen paa Sagen og en god Portion dansk Stædighed fik ham til at blive ved, indtil Sagen var vundet.

Faa velhavende Mænd har udrettet saa meget for en By, som den fattige Jacob Riis gjorde for New York; en Masse Reformer fik han ført igennem. Han, og han alene, var Skyld i, at mange af de elendige Lejekaserner revs ned; det var ham, der fik Mulberry Kvarteret jævnet med Jorden, ham — der fik Byens Drikkevand rensat, og det store, nye, sanitære Vandforsyningsanlæg ført ud i Virkeligheden; nye Skoler for de fattige, Vuggestuer og Lærlingehjem byggedes, nye Parker og Legepladser anlagdes, alt dette og meget mere skyldes Jacob A. Riis. Naturligvis gjorde han ikke alt dette alene, eller betalte selv for det, nej, men han skaffede sig Hjælpere, fremtryllede de fornødne Midler, og man kan roligt paastaa, at han kostede Byen New York mange Mllioner Dollars, men ikke een Cent kom nogensinde ham selv tilgode.

Det var ogsaa Riis, der indførte Julemærket i De Forenede Stater; da han i 1904 hørte om det danske Julemærke, hørte — hvad de indkomne Penge skulde

bruges til. slog han straks til Lyd for et amerikansk Julemærke. "Hvorfor skal vi ikke laane et Blad af den danske Julemands Bog? hvorfor skal vi ikke have et Julemærke? og gøre som Danskerne har gjort — lade de indkomne Penge gaa til Tuberkulosens Bekæmpelse. Lad os prøve den danske Ide næste Jul!" Man fulgte Riis' Opfordring, og nu giver Salget af dette Julemærke Tusinder og atter Tusinder af Dollars hvert Aar, og der som her er Masser af tuberkuløse Mennesker blevet helbredet, takket være de Midler og Sanatorier, der er stillet til Lægernes Disposition.

Jacob A. Riis blev efterhaanden Æresmedlem af en Mængde Selskaber og Foreninger, skønt han Gang paa Gang vægrede sig og sagde "Nej Tak." To Udmærkelser satte han personlig meget højt, den ene var Præsident Roosevelts officielle Skrivelse, et Slags Pas, hvori Roosevelt kaldte ham "the most valuable citizen in the State of New York," den anden var det Ridderkors, som vor gamle Kong Christian IX havde skænket ham.

I 1905 mistede Jacob A. Riis sin Ungdoms Elskede, sin gode Kammerat og trofaste Hustru, Elisabeth Riis; det tog stærkt paa den da 56 aarige Mand, men to Aar efter giftede han sig med en amerikansk Dame, Mary A. Phillip, og hun blev ham en god og trofast Livsledsagerinde i de ni sidste Aar af hans Liv. I 1912 skrev Riis til sin Halvsøster, Frk. Emma Reinsholm i Ribe: "Hvor er der en mærkelig Forskel mellem min Ungdoms Brud og Mary, og dog er der mange Ligheder selv i rent individuelle Vaner. Gud har været mig god, Kærlighed og Venskab har jeg haft i fuldt Maal, og jeg er i Sandhed taknemmelig derfor . . ." De sidste Aar Riis levede, var han en syg Mand; hans Hustru og Børn prøvede paa at faa ham til at skaane sig selv, men kaldte man paa ham, tog han af Sted, selv om han var syg og nedbrudt. Den 25' Maj 1914, døde han paa sit smukke Landsted i Massachusetts. Et Væld af Breve, Telegrammer og Blomster strømmede til Familien og til Jacob A. Riis' Baare; i Sandhed han havde formaaget at gøre sig elsket af mange.

Mange synlige Mindesmærker har man sat Jacob A. Riis, blandt andet det store "Jacob A. Riis Settlement" i New York, og "Jacob A. Riis Parken" i Chicago, med Billedhugger Anders Bundgaards smukke Bautasten som Midtpunkt; men det største og skønneste Mindesmærke har Jacob A. Riis sat sig selv i alle de Menneskehjerner, som han har hjulpet frem fra Mørket til Lyset, sent vil de glemme Navnet: JACOB A. RIIS.

Søde Smaapiger paa Børnehjemmet i Chicago

Hilsen fra Aalborgs Borgmester

BORGMESTER JENS JENSEN

DET er mig en stor glæde at faa lejlighed til her at bringe vore landsmænd i Amerika en hilsen fra Aalborg by, den by, hvor alle dansk-amerikanere skal paa besøg, naar de gæster deres gamle fædreland.

Man vil straks ved ankomsten til Aalborg, Nordjyllands hovedstad, fornemme byens særegne atmosfære. Aalborg er en optimismens og handlingens by, og de forventninger, man møder med, bliver til fulde indfriet. Efter danske forhold er Aalborg en stor by, og i sin nærhed har den Danmarks dejligste strand, Vesterhavet, Rebild bakker, Rold skov, de udstrakte vildmoser, en natur saa storslaaet, smuk og særpræget. I Aalborg mødes dansk-amerikanerne, naar Amerikas uafhængighedsdag, den 4. juli, fejres i Rebild bakker, en begivenhed som hvert aar samler tusinder af mennesker.

Aalborg er en gammel by. Dens tidligste spor gaar helt tilbage til omkring aar 1000, og selv om udviklingen har været stærk i Aalborg, har det alligevel været muligt at bevare flere gamle skønne bygningsværker, Jens Bangs stenhus fra 1624, Aalborghus fra 1539, Helligaandsklostret fra 1431 samt Budolfi domkirke.

Det, som imidlertid falder først i øjnene, er det moderne Aalborg med brede gader, moderne butikker og den stærke færdsel. Stor-Aalborg er da ogsaa i dag et bysamfund paa 110.000 indbyggere, Ligesom i gamle dage er det stadig handelslivet, der præger byen, men hertil er kommet industrien, som i væsentlig grad har medvirket til Aalborgs rivende udvikling.

Aalborg er en by i stadig udvikling. Siden krigen er der i øst- og vestbyen opført nye tidssvarende boligkvarterer, hvert paa størrelse med en middelstor dansk provinsby, og siden 1953 har Nordens mest tidssvarende forsamlingsbygning, Aalborghallen, staaet færdig. Dette bygningskompleks kan paa een gang rumme 6.000 mennesker fordelt i hovedhal, i de mindre sale og mødelokaler samt i hallens særlige hotelafdeling, og hallen er nu centrum for en lang række store koncerter, teaterforestillinger, kongresser og udstillinger, der samler interesserede fra hele landet og det øvrige Skandinavien.

Idet jeg bringer vore landsmænd i Amerika en hilsen fra Aalborg by og dens borgere med de bedste ønsker om en glædelig jul og et godt og heldbringende nytår, ønsker jeg at tilføje, at aalborgenserne kan lide at vise byen for dens gæster, og at vore landsmænd i Amerika er særlig velkomne til at besøge Aalborg.

Aalborg i december 1954.

JENS JENSEN
Borgmester

AALBORG SANGEN

Tilegnet Dansk Amerikansk Klub i Aalborg

*Du gamle By ved Fjordens Bred,
med Torv og kroget Stræde,
du stod i Strid, men bedst i Fred
med ny Tids Kraft og Glæde.
der lyste Clements Heltery
for Nørrejyllands Bønder,
til Friheds Aand vandt Magt og Ly
ved Fjorden nord og sønder.*

*Der leved vel i tusind Aar
et Folk i Arbejd øvet,
paa Fjordens Strøm, i Mark og Gaard
blev alle Kræfter prøvet.
Det hvisper sødt, naar Sol gaar ned
og stilner Dagens Toner,
om Daad og Drøm og Kærlighed,
i Kildelundens Kroner. —*

*Vi elsker dig du gamle By
ved Fjordens salte Bræmme
i dine brede Bøges Ly
har vore Længsler hjemme!
Hvor fjernt vi end i Verden gaar
med Mindets Fryd og Smerte,
din Sang os over Bølgen naar
dit Navn er i vort Hjerte!*

Anton Kvist

Dansk Amerikansk Klub i Aalborg

Af N. P. NIELSEN

DANSK-AMERIKANSK Klub i Aalborg er taknemlig for, at vi i det danske julehæfte faar lejlighed til at sende en hilsen til alle danske i Chicago og hvor ellers dette hæfte læses. Genem aarene har vi haft et nært samarbejde med de danske foreninger i Chicago, særligt i forbindelse med vore fællesrejser, og vi værdsætter den hjertelighed, hvormed disse bliver modtaget aar efter aar. Naar vore rejsedeltagere kommer hjem, er netop Chicago et af de steder, hvorfra de har deres bedste rejseminder.

Hjalmar Bertelsen har bedt mig fortælle lidt om Dansk-Amerikansk Klub i Aalborg, og jeg gør det gerne. Vi holder af vores klub i Aalborg, og vi er ikke bange for at fortælle, hvem der gider høre paa os, at vi har verdens bedste lille klub.

Jeg vil dog afstaa fra at skrive en historisk skildring af klubben. Dels vil det blive alt for langt, og dels vil det maaske give et forkert billede af klubben. Vi kan nemlig godt blive uenige i klubben — rygende uenige endda, men alligevel aldrig mere end at vi bag efter kan drikke et glas øl eller en kop kaffe sammen i al venskabelighed. Jeg haaber, at I der ovre har det paa samme maade. Saa længe bølgerne kan gaa højt i en klub, er der liv i den. Det er først naar "formandens beretning toges til efterretning uden debat" og "bestyrelsen genvalgtes uden at andre blev bragt i forslag" at der er fare paa færde.

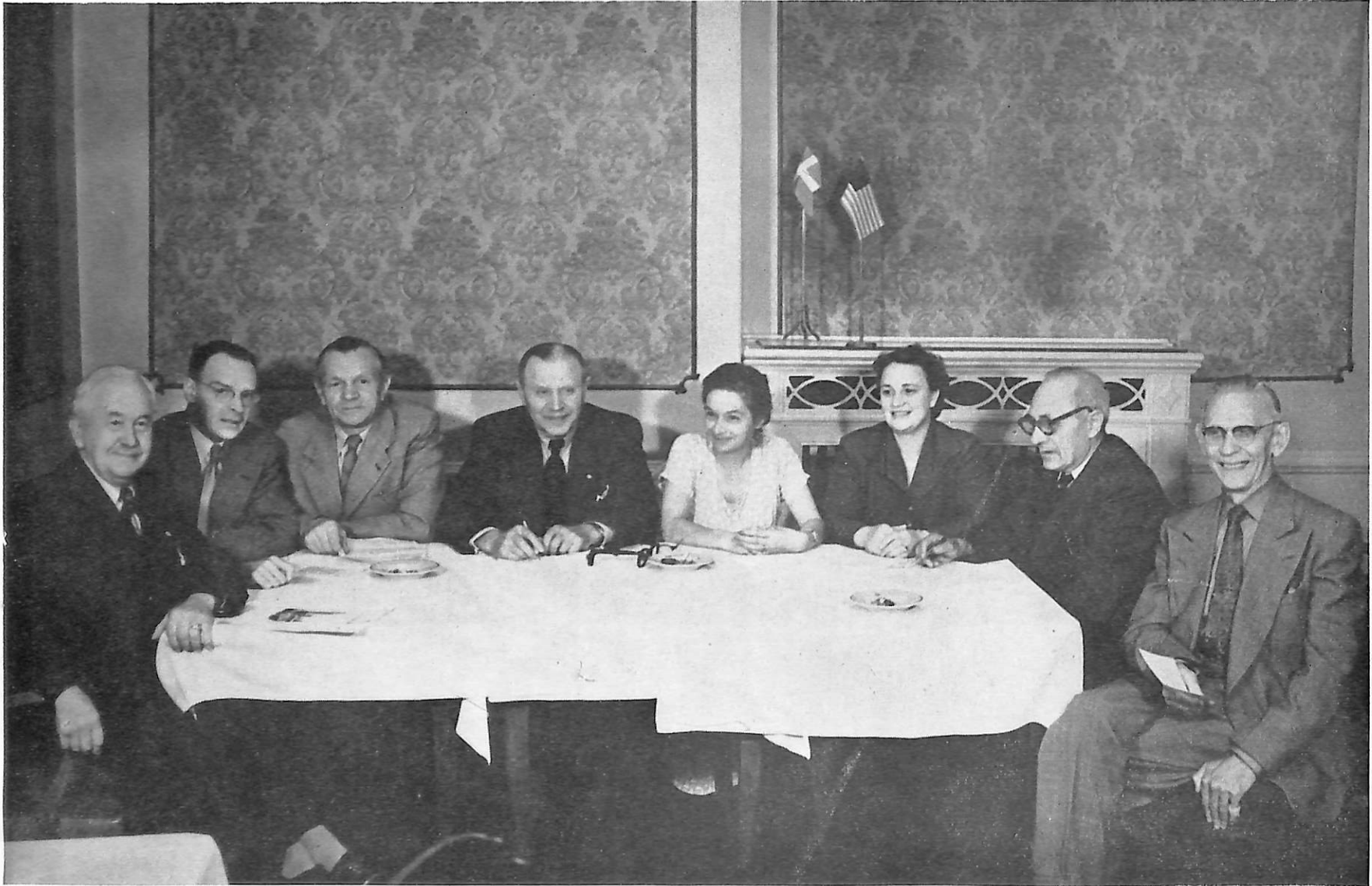
Klubben blev stiftet i 1922, og som første president valgtes bundtmager M. Lindskov, nu vores allesammens "Dady" Lindskov og klubbens æresmedlem. Trods sine 75 aar kan han endnu med myndig haand lede en generalforsamling. Klubbens oprindelige formaal var gennem selskabelighed og kammeratskab at holde sprog og minder om vor Amerika-tid vedlige. Det tjener Dady Lindskov til ære, at han straks havde øje for de videre perspektiver, der kunne være for en saadan klub. Han saa straks, at klubben samtidig kunne blive som et bindeled mellem udlandsdanskerne, og da særligt dem, der levede i U.S.A. og det gamle land. Han anlagde denne linie, og selv om vi stadig er selskabelige i Aalborg, har vi aldrig siden forladt denne linie men snarere trukket den stærkere op.

Allerede da klubben blev startet, havde 4. julfesterne i Rebild Bakker længe været en fast institution, der aar efter aar samlede store menneskeskarer, og hvor besøgende dansk-amerikanere var stærkt repræsenteret. Men trods stemning og begejstring i bakkerne var det alligevel, som manglede der noget. Naar dansk-amerikanerne kom til Aalborg, gik de ligesom hjemløse omkring. De havde ofte vanskeligheder med at skaffe sig hotelværelser, og de gik i det hele taget som fremmede i en fremmed by. Klubbens ledelse saa da, at her laa en opgave, som den kunne løse. Da man selvfølgelig ønskede at staa

DELTAGERNE I TUREN TIL AMERIKA I 1950

Bestyrelsen for Dansk Amerikansk Klub i Aalborg

Billedet viser fra venstre: Bagemester Gade; Bagemester August Olesen, kasserer; Havearkitekt Martin Thomsen; Jens Jørgensen, socialundersøger, fungerende præsident; Fru Nana Møller; Fru Ingrid Nielsen; Redaktør N. P. Nielsen, sekretær; Tandlæge Alfred Andersen.

REJSESELSKABET I CHICAGO I 1953

i et godt forhold til Rebild National Park Board, der arrangerede festen i bakkerne, og ikke ville give det udseende af, at man ønskede at gaa "the board" i bedene, tog man en forhandling med dr. Max Henius, der var president for R.N.P.B. "Glimrende!" sagde dr. Max Henius. "I tager jer af dansk-amerikanerne her inde i Aalborg. Det i bakkerne skal vi nok ordne."

Denne arbejdsdeling varer ved endnu. I Rebild-dagene har klubben bureau paa et af byens hoteller, de senere aar paa Park Hotel paa Banegaardspladsen, hvor vi haaber at kunne blive foreløbig. Her er klubbens bestyrelse og medlemmer iøvrigt til tjeneste med oplysninger og hvad hjælp, gæsterne maa kunne ønske. Hvert aar udsender klubben et Rebild-program, fortrinsvis til Amerika-baadene, hvori fortælles, at man ved henvendelse til klubben kan reservere sig hotelværelse og billetter til de forskellige arrangementer. Klubben arrangerer saaledes om formiddagen d. 4. juli en frokost i "Kilden", ved hvilken lejlighed byens "borgmester for en dag" bliver udnævnt. George Ugilt var Aalborgs myndige borgmester for en dag i 1954, og har han lige saa godt et greb paa foreningsarbejdet i Chicago, som han viste i Aalborg, er I vel hjulpede. Han blev meget populær i Aalborg.

4. juli om aftenen er det folkefest i Aalborg med spisning i "Kilden." Folkfesten arrangeres af byen i forening med DAK og turistforeningen, men spisningen er klubben uvedkommende bortset fra, at vi sælger billetter til den. Derimod arrangerer klubben 5. juli en udflugt for de amerikanske gæster. Mærkværdigt nok har det vist sig, at dansk-amerikanerne har en vis forkærlighed for Aalborg Spritfabrikker. Om det er fordi de faar en smagsprøve med sig hjem, skal jeg lade være usagt. Som en afslutning paa Rebild-festerne arrangerer klubben en banket i Kilden, hvori som regel deltager 5-600 dansk-amerikanere og deres paarørende.

Det var ønsket om at være som et bindeled mellem hjemlandet og dem, der rejste ud, at klubben begyndte at syse med tanken om at arrangere en fællesrejse til U.S.A. Der var mange ældre mennesker, som havde børn eller søskende i U.S.A., som de ikke havde set i mange aar. De ville gerne besøge dem, men da det var de færreste, der kunne sproget, eller i det hele

taget var rejsevant, vovede de ikke at begive sig ud paa den lange rejse. Hvad om klubben prøvede at samle dem i et stort rejseselskab og saa sende en sprogkyndig og rejsevant mand med dem. Tanken blev realiseret i 1930, i daværende president Ebert Jensens første "regeringsaar." Turen samlede op mod 60 deltagere med H. D. Thomsen som rejseleder, og den blev en stor succes. Selv det store Amerika var imponeret. Det var vistnok første gang, at der blev foretaget en saadan samlet turistrejse til U.S.A. Der var stor modtagelse i New York, og under politisk eskorte blev alle deltagerne ført til byens raadhus, hvor de blev budt velkommen af daværende city mayor Jimmy Walker. Det var vel nok en modtagelse. Senere blev der festet af de danske foreninger for rejsedeltagerne, hvor de kom frem: New York, Detroit, Chicago, Racine — ja en del af deltagerne fortsatte helt ud til San Francisco, og deres tur gennem staterne blev et sandt triumftog.

Denne gode begyndelse opmuntrede til fortsættelse, men begivenhederne ude i verden i de følgende aar slog bunden ud af dansk økonomi. Der blev ikke raad til Amerika-rejser foreløbig.

I 1938 forsøgte vi atter og sendte et selskab paa godt et halvt hundrede deltagere der over, og atter blev selskabet modtaget med aabne arme af de danske foreninger. Det samme var tilfældet i 1939, men saa kom krigen og satte en stopper for videre rejselev. Fællesrejserne blev genoptaget i 1949 og har fortsat siden. Vi har foretaget 9 fællesrejser og har herigennem formidlet besøg af om ved 400 danske, som næppe ellers ville have haft lejlighed til at besøge deres slægtninge i U.S.A. Gennem aarene er der kommet til at staa en særlig glorie om D.A.K.s fællesrejser, og det skyldes først og fremmest den straalende modtagelse, de danske foreninger giver rejsedeltagerne paa deres vej ind gennem landet.

Som man vil forstaa af foranstaaende udgør Rebild-festerne og fællesrejsen en betydelig del af vort arbejde, men der udover har klubben selvfølgelig alle de funktioner, der er almindelige indenfor dansk foreningsliv. Vi har vore møder med film, foredrag, kunstnerisk optræden og lignende, og vi har det fornøjeligt sammen. I besættelsesaarene maatte vi jo passe paa ikke at henvende opmærksomheden alt for meget paa os. Vort emblem, er en sammenfatning af Dannebrog og Stars and Stripes var forbudt, og inden U.S.A. kom aktivt med i krigen, paadrog vi os tyskernes vrede ved under en nyttaarsfest at synge "My Country," og vi fik fra myndighedernes side et vink om, at vi gjorde klogt i at ligge lavt. Mødevirksomheden blev suspenderet, men naar det alligevel lykkedes at holde sammen paa klubben i disse vanskelige aar, skyldes det ikke mindst vor daværende president, nu afdøde bagermester Ingv. E. Olesen, der i besættelsesaarene inviterede smaa grupper af medlemmerne til sammenkomster i hans hjem. Da befrielsen kom, stod klubben med sit fulde medlemstal parat til at genoptage arbejdet, og det er gaaet støt og sikkert siden. I de senere aar har den gamle rentier C. A. Schiøtz fra Detroit, der efter krigen kom hjem til Danmark, været klubbens samlende midtpunkt. Da han i sommer rejste tilbage til Detroit blev vicepresidenten, socialkontrollør J. Jørgensen, der har forestaaet tilrettelæggelsen af fællesrejsen i en aarrække fungerende president. Om han bliver valgt til posten paa efteraarsgeneralforsamlingen kan ikke siges paa nærværende tidspunkt. D.A.K. er overraskelsernes klub.

Damen med den røde Hat

Af
GEORG HEMMINGSEN

Det var dagen før rebildfesten i fjor. Jeg havde ærinde et sted i Nordjylland og rullede af sted med et ikke alt for spændende privatbanetog. Vi var ikke ret mange med toget, og det var vist nok ikke nogen særlig munter forsamling.

Det regnede — det havde det gjorde hele sommeren herhjemme, og efterhaanden var det begyndt at gaa paa nerverne. Dengang kunne man jo endnu ikke vide, at det ville vare resten af sommeren ogsaa, saa det ligefrem blev en vane. Stemningen i toget var lidt trykket. Vi sad hver især og hyggede os med vore smaaærgrelser, det elendige vejr, de høje skatter, de dyre sommerhuse, deprimerende storpolitiske og smaaapolitiske udsigter, kold krig og varm krig, vrøvl med konen derhjemme, for lille løn og for store udgifter — kort sagt, det var en rigtig sur dag, hvor alting syntes graat i graat. Surheden laa i luften som noget næsten haandgribeligt, der blandede sig med lugten af vaadt tøj og daarlig pipe-tobak.

Den slags dage kender vi formentlig allesammen. De er lige egnet til at rive ud af kalenderen. Ganske tilfældigt blev min opmærksomhed fanget af et par ældre mennesker, som sad paa bænken overfor. Det var vist

nok hendes hat jeg først fik øje paa. Den var knaldrød med et lille koket blaaligt slør. En rigtig irriterende hat forresten — alt for ungdommelig til hende, for selv en kraftig make-up kunne ikke skjule, at hun i hvert fald var paa den forkerte side af de tres.

Ham var der ikke noget særlig irriterende ved, og det kan man ogsaa blive irriteret over, naar man er i det humør.

De sagde ikke mange ord. Naar man er kommet op i den alder, er det vel begrænset, hvad man har af nye tanker at betro hinanden. Smaa selvfølgeligheder, som blev gengældt med lige saa ordinære svar, nærmest for at stilheden ikke skulle blive alt for pinlig.

Det var det rent umiddelbare indtryk, men saa sad man alligevel og blev klar over, at det var forkert. Det har nok været den røde hat, som fastholdt interessen.

Der var nemlig ikke tale om, at disse to ældre mennesker kedede sig selv eller hinanden. De var bare saa meget paa bølgelængde, at de ikke behøvede at tale for at vide, hvad de hver især sad og tænkte.

Og efterhaanden som jeg fik bugt med min egen surhed, tror jeg nok, det lykkedes mig at komme ind paa samme bølgelængde.

Hvem og hvad de var, ved jeg ikke — det kan ogsaa være ligegyldigt. Af deres smaa dagligdags bemærkninger kunne jeg forstaa, at de begge var vendelboer, at de for mange aar tilbage var rejst til Amerika, og at de nu var hjemme i Danmark for første gang, siden de rejste ud.

Jeg tror ikke, det var nogle af dem, det var gaaet allerbedst derovre. Der var hverken blevet til cadillac eller minkpels, men dog nok til, at de saa ud til at være jævnt godt tilfredse med tilværelsen.

Streng taget var det hele ingenting — en lille ligegyldig episode, som akkurat lige saa godt kunne være passeret ubemærket, hvis ikke lige der havde været denne røde hat, som pure nægtede at lade sig ignorere.

Og saa sad man alligevel og blev i ganske godt humør efterhaanden, fordi man uvilkaarligt kom til at se paa landskabet med deres øjne. Ganske vist regnede det stadig, men trods alt var det slet ikke saa graat og trist, som man ville gøre det til. Tværtimod, det var jo et ganske kønt landskab. Her sad man og tog det hele som noget selvfølgeligt og trivielt dagligdags, men pludselig fik man en fornemmelse af, hvordan det ville tage sig ud, hvis man gensaa det efter tyve, tredve, maaske fyrrer aars forløb.

Og saa blev man en lille smule taknemlig mod disse to fremmede, som uden at vide det lærte en at se paa det med nye øjne.

Vi sagde pænt farvel til hinanden, da jeg var naaet til bestemmelsesstedet. Den lille røde hat dinglede faretruende, da damen nikkede, og man anede under den et let forundret smil over dette vildfremmede menneske, som de ikke havde vekslet et ord med, og som nu pludselig sagde farvel.

Jeg saa dem i Rebild dagen efter. Hun havde stadig denne tossede røde hat paa, men den saa lidt slukrøret ud i regnen. Jeg er ikke helt sikker paa, at den er blevet til hat mere efter den vandgang.

I forbifarten nikkede vi til hinanden som gamle bekendte.

Og saa har jeg forresten ikke set nogen af dem siden og kommer næppe heller til det.

Det hele var som sagt ingenting.

Og alligevel var det i al sin ubetydelighed det samme, der sker, naar de, der drog ud, i Rebild mødes med os, der blev hjemme.

Det er ikke sikkert, der bliver vekslet saa forfærdelig mange ord, men alligevel har vi udbytte af det paa begge sider. De, der vender hjem, oplever det gamle land paa en anden, langt mere intens maade, end vi, der gaar her til daglig, og de lærer os at se paa det med samme øjne.

Lad os bare spare lidt paa de store ord i den forbindelse — der er nok, som synes at have faaet dem til

udsalgspris — men der er en egen stemning over dette aarlige møde i lyngbakkerne, hvor løvtræerne skyder sig frem som smaa frække, sprælske, grønne klatter i alt det brunviolette.

Man skal selv have oplevet det for helt at fatte det. Strengt taget sker der jo ikke alverden ved en saadan rebildfest. For en helt nøgtern iagttagelse ikke andet end at nogle pæne mennesker staar frem og siger nogle pæne ord, og saa synger man ind imellem nogle pæne sange.

Det ville være en fattig oplevelse, hvis rebildfesten kun var det. Ikke noget som nogle den ene gang efter den anden ville rejse tusinder af kilometre for at være med til.

Det, der gør rebildfesten til den oplevelse, den er, for jer derude som for os herhjemme, er alt det usagte, de myriader af tanker, som svirrer i luften, uden nogen sinde at finde udtryk i ord, og som fortætter sig i denne følelse af næsten andagtsfuld højtid.

Det er betagende — en oplevelse, man aldrig bliver træt af, og som virker paa een gang ny og gammelkendt hver gang.

De mennesker, som samles derude i bakkerne, er forskellige fra aar til aar, men summen af deres tanker og følelser er den samme.

Hvem denne oplevelse er størst for, kan vi skændes om. Vi herhjemme har al denne dejlige natur om os til hverdag og skønner maaske ikke saa meget paa den, som vi egentlig burde. Derfor er det godt for os, at I kommer hjem og lærer os at se den med jeres øjne, opleve den lige saa intenst, som I gør, og skønne lige saa meget paa den.

Det er det storladne i den ide, der ligger bag den aarlige rebildfest.

Derfor haaber vi herhjemme, at den stadig maa bestaa, selv om de fleste af jer derovre er begyndt at blive lidt graa i tindingerne.

Det ville faktisk varme lidt om hjertet, hvis jeg næste aar igen kunne faa øje paa den samme tossede røde hat paa de samme velpermanente graa lokker — hvis den altsaa er blevet til hat igen.

Indtil da et ønske om en god jul — baade til hende med hatten, hendes mand og alle jer andre.

Det Danske Lutherske Børnehjem i Chicago

Vort Hjem blev grundlagt som Svar paa en Moders Bøn. Kun en Bøn, vil nogen maaske sige, men hvor finder man en større Magt? Det var kun en Bøn, men der var Kraft i Bønningen. Moderen laa paa Dødslejet. Hun var sig fuldt bevidst, at hun vilde efterlade fire, moderløse Børn. Derfor bad hun, og hendes Bøn blev hørt. Det skete i 1884, og Børnehjemmet har gjort Tjeneste i halvfjers Aar som et levende Vidnesbyrd om Bønnens Magt.

Det var hendes Præst, Pastor A. S. Nielsen ved Trinitatis Kirke, der forvissede hende om, at Vorherre vilde sørge for hendes Smaabørn, hvis Han kaldte hende hjem. De var døbt i Hans Navn. De hørte Ham til, og Han vilde tage sig af dem. Med denne Forvisning gik hun bort med Fortrøstning i Sindet.

Pastor Nielsen havde paa Menighedens Vegne paa- taget sig Ansvaret for de moderløse Børn. Han satte

sig derfor i Gang og samlede femten Dollars ind fra Menighedsfolkene. Med denne Sum blev det Danske Lutherske Børnehjem oprettet den 12. August 1884, og det er nu det ældste lutherske Hjem for Børnepleje i Chicago og Omegn. Det har været Ly for mange hjælpeløse Dreng og Piger i Aarene, der er gaaet.

Mange gavmilde Venner støttede Hjemmet, da Pastor Nielsen i Efteraaret 1884 lagde dets Sag frem for Den Danske Kirkes Aarsmøde i Clinton, Iowa. En Komite paa tre Præster og tre Lægmand blev udnævnt til at samle Midler ind og bygge et Hjem. Man købte et to-etages Hus paa Maplewood Avenue og flyttede derhen fra den første lejede Bolig. Det nuværende Hjem blev bygget i 1905 og udvidet i 1915.

Det er i korte Træk det Danske Lutherske Børnehjems Historie, men en Oversigt siger intet om de mange Børneskæbner, der har udfoldet sig under Hjemmets Tag. Mange af disse var tragiske hvor Livets Storme ramte baade Børn og Forældre. Men den fortæller heller ikke fyldestgørende om den kær-

lige og trofaste Tjeneste, der er blevet ydet af Hjemmets Folk.

Paa et Børnehjem veksler Stemningerne hurtigt som i Livets store Spil. Børns følsomme Sind paavirkes af Forældres tragiske Misforstaaelser eller af Sorgens Byrde. Der ligger derfor en stor og tiltrængt Opgave i at vende Sorg til Glæde og Usikkerhed til Tillid.

Vor daglige Opgave er den at tjene vor Herre og Mester ved at hjælpe disse Hans smaa. Vi hjælper dem ogsaa til at kende Ham og til at leve et Liv i Tillid til vor Fader i Himlen. Derfor beder vi om jeres Forbøn og jeres Gaver, saa vore smaa Venner maa finde et Ly i Livets Storme. Hjælp os, saa de maa vokse op med Tillid til deres Medmennesker, og saa de maa syng: Lille Guds Barn, hvad skader dig! Tænk paa din Fader i Himmerig!
Emilie Stockholm

MANGE VENLIGE TANKER OG DE BEDSTE ØNSKER FOR EN
GLAD JUL OG GODT NYTAAR
SENDES ALLE VENNER SAAVEL I AMERIKA SOM I DANMARK

ANDERSEN MORTGAGE COMPANY
4441 W. Irving Park Road
Chicago 41, Ill. — Arnold Andersen

ERIKSEN'S CATERING SERVICE
Chicago, Ill.

REMORE J. GNATT,
who gets you there and back

ANNA OG EMANUEL LARSEN
River Grove, Ill.

NIELSEN FUNERAL HOME
Chicago, Ill.

GRETHE OG KAJ WINTHER
Joliet, Ill.

FYRTAARNET
3142 W. North Ave., Chicago
Andy Plet — Ernie Malmen

MAGDA OG JENS HOLMEN
Chicago, Ill.

OLGA OG AXEL M. ANDERSEN
Chicago, Ill.

PEDERSEN'S FISH & DELICATESSEN
5519 W. Belmont Ave., Chicago
Hedevig and Jens W. Petersen

NORTH-WEST BUTTER & EGG CO.
Chicago, Ill.
P. Kristensen - Dania Brand Butter

SHORTY BUSK
Chicago, Ill.

EBERT'S BAKERY
Chicago, Ill.
Carla and Kai Ebert

MR. AND MRS. PAUL RØMER
Chicago, Ill.

NIELS CLAUSEN
fra Mors

BETTY AND FRED H. HANSEN
Elmwood Park, Ill.

VIGGO OG MARGRETE RASMUSSEN
River Grove, Ill.

MARIE OG ANTON TERP
Chicago, Ill.

HELIO'S ART GALLERY
Chicago, Ill.
Ingeborg and Helio Wernegreen

Barslund Delicatessforretning
Chicago, Ill.
Ellen og John Barslund

MAX H. PEDERSEN
Painting and Decorating
6069 N. Albany Ave.

Henry Nielsen's Slagterforretning
Chicago, Ill.
Mary og Henry Nielsen

EMILIE OG JENS SØRENSEN
1725 Berteau Ave., Chicago, Ill.

CARL ADRIAN
Corydon Travel Bureau
141 W. Jackson Blvd.

SAM P. SØRENSEN
Painting and Decorating
Elmwood Park, Ill.

DEHR & CHRISTENSEN
General Contractors
Chicago, Ill.

SCANDIC FISH COMPANY
Einar Christiansen
Chicago, Ill.

JOHN BALL'S TAVERN
South Elgin, Ill.

HANNA OG PETER CHRISTENSEN
Chicago, Ill.

DEN DANSKE PIONEER
Jane og George Ugilt
Chicago, Ill.

JOHN E. HANSEN
Screens and Storm Windows
Chicago, Ill.

ANDREW BENSON
Contractor
Chicago, Ill.

LAKE VIEW OIL CO.
4154 Lincoln Ave.
Paul N. Kristensen

ELMWOOD PARK PRESS
Elmwood Park, Ill.
Bertelsens and Nygaards

AGNETE and "FAT" FULSANG

Expert Travel Service

You can rely on the Brix Travel Service for able and expert arrangements of any and all travels, whether by ship or air, to Denmark or any other part of Europe and the rest of the world, and — there is no charge for our service.

Facts You Should Know!

- We represent all Trans-Atlantic steamship and airlines.
- We book individual or group tours anywhere.
- We assist with all details, including Passport, Re-Entry Permit, Affidavit of Support, Etc.
- We are a fully authorized travel agency.
- We issue Traveler's Insurance.

Register Now For The Eighth Annual "Brix Special"

to Copenhagen and Rebild by air via Pan American World Airways. Direct from Chicago (no change of plane) Saturday, June 18. Return whenever you wish.

The most popular Danish-American tour to Denmark, with or without full arrangements in Aalborg.

MAKE YOUR RESERVATIONS

NOW FOR NEXT SUMMER

We can offer attractive accommodations in the modern steamers of the Swedish American Line and the Norwegian America Line with direct sailings to Copenhagen. Enjoy your summer in lovely Denmark, but book NOW!

FLY TO DENMARK FOR CHRISTMAS

Join the "Brix Christmas Special" leaving December 19 on the Scandinavian Airlines. From Chicago and return only \$559.60.

Fly Anytime via

Scandinavian Airlines or Pan American World Airways —Direct Chicago-Copenhagen with free stop-overs in several European cities.

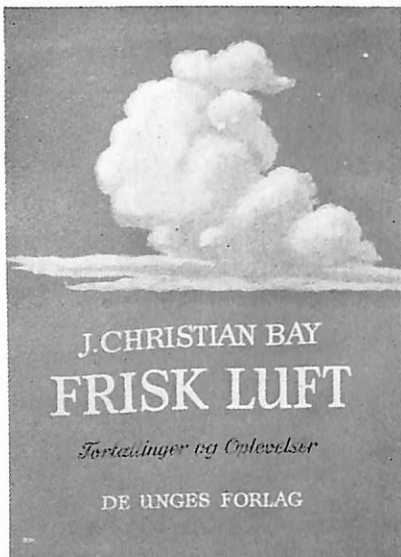
**AFTER DENMARK — SEE EUROPE!
ASK ABOUT OUR EUROPEAN TOUR SUGGESTIONS.**

Brix Travel Service

3821 W. North Ave., Chicago 47, Ill.

Phone: HUmboldt 9-1414

Standard Rates — No Service Charge — Free Folders on Request

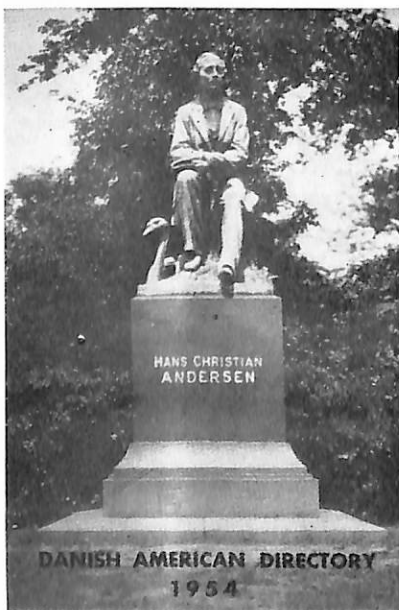
Første Samling

indeholder femten Fortællinger og Oplevelser om de gamle Pionerer paa Prærien. Med Forfatterens Portræt og Forord til den samlede Udgave, som vil omfatte to Bind.

Faas hos: WM. B. THORSEN
1822 School Street, Chicago 13, Illinois

Pris \$2.00

Anden Samling vil blive udsendt i 1955 af
 DE UNGES FORLAG, København

Vejviseren for Danske i Chicago og Illinois

udkommer hvert Nytaar Pris 50¢ frit tilsendt
 Ca. 125 Sider

Udgivet og trykt af

ELMWOOD PARK PRESS

36 Elmwood Parkway, Elmwood Park 35, Illinois

**REDAKTÖRERNES
 HJÖRNE**

∫

Naar vi hermed præsenterer første Udgave af et nyt Julehæfte, "Dansk Amerikansk Jul 1954", er det med følgende Formaal:

Søge at styrke Sammenhold og Samfølelse mellem Danske i Amerika.

Prøve paa at bidrage til, at vore Landsmænd i Danmark kan faa et lille Glimt af Udvandrerens Liv og Tænkemaade.

Søge at deltage i Brobygningen mellem Amerika og Danmark, et af hvis smukkeste Udslag er Festlighederne i Rebild og Aalborg, naar den amerikanske Frihedsdag fejres. Derfor er der i denne første Udgave af "Dansk Amerikansk Jul" givet betydelig Omtale af dette stor-slaaede Bevis paa international Forstaaelse og Samarbejde.

Vi haaber med dette Julehæfte at sprede lidt Hygge og Glæde, gøre vore Landsmænds Jul mere Dansk og fornøjelig.

Hvis dette lykkes, har vi naaet vort Maal, og det skyldes først og fremmest den udmærkede Hjælp, som vi har faaet af gode, fremragende Skribenter, saavel fra Amerika som fra Danmark. En Hjælp, som vi er dybt taknemlige for.

Idet vi anbefaler "Dansk Amerikansk Jul" til Læsernes Velvilje ønsker vi Dem alle en glædelig Jul og et godt Nytaar.

Hjalmar Bertelsen — George Ugilt
 Udgivere og Redaktører.

NÆSTE UDGAVE AF
"Dansk Amerikansk Jul"

udkommer 15. November 1955

Agenter søges i U.S.A., Canada og Danmark

ELMWOOD PARK PRESS

36 Elmwood Parkway, Elmwood Park 35, Illinois

FLY SAS

to SCANDINAVIA

OVERNIGHT, OVER-THE-WEATHER from New York

● One night of smooth travel and you're in Scandinavia. You fly high above surface weather in American-built Douglas DC-6B's. You enjoy hearty meals prepared by Scandinavian chefs in S-A-S's own kitchen and served at no charge. You sleep soundly in deep-cushioned reclining seats. There's no greater value and no lower fares than the S-A-S Globetrotter. For deluxe first class service specify the "Royal Viking" flights.

Visit Other Cities in EUROPE at NO EXTRA COST

COPENHAGEN

\$493.60* Round Trip

Visit any or all:

- LONDON
- PARIS
- GENEVA
- FRANKFURT
- DUSSELDORF
- COLOGNE
- BREMEN
- HAMBURG
- GLASGOW

OSLO

\$493.60* Round Trip

Visit any or all:

- LONDON
- PARIS
- AMSTERDAM
- BRUSSELS
- COPENHAGEN
- GOthenBURG
- STAVANGER
- GLASGOW
- EDINBURGH

STOCKHOLM

\$543.10* Round Trip

Visit any or all:

- LONDON
- PARIS
- GENEVA
- FRANKFURT
- HANOVER
- BREMEN
- HAMBURG
- COPENHAGEN
- MALMO

*From New York, Tourist Class, Thrift Season—Nov. 1 to Apr. 1

SEE YOUR TRAVEL AGENT for more extra-city information. He will give you expert help in making plans, and will get your reservations and tickets for no extra charge. For additional information, send coupon below.

DISTRICT OFFICES:

Washington • Philadelphia • Cleveland
Chicago • Detroit • Minneapolis • Los Angeles
San Francisco • Seattle • Atlanta

SCANDINAVIAN AIRLINES SYSTEM-

37 So. Wabash Ave., Chicago, Ill.

Please send me literature checked:

Over the weather to EUROPE

NAME _____

EXTRA CITIES

ADDRESS _____

OSLO

PARIS

CITY _____ STATE _____

STOCKHOLM

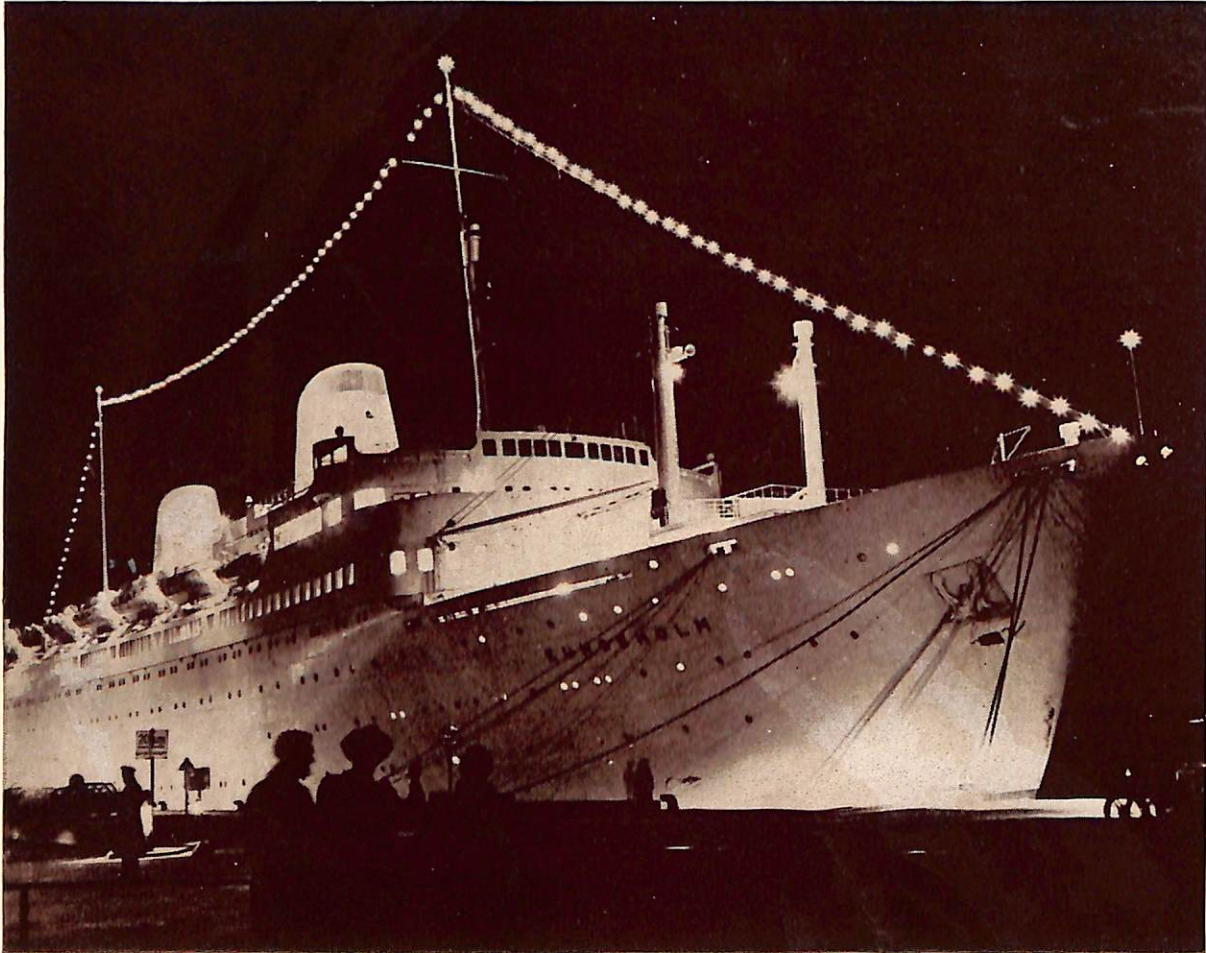
ROME

Passport Tips & Schedule Folder

COPENHAGEN

Travel to and from **DENMARK**
via the **SWEDISH AMERICAN LINE**

The M.S. KUNGSHOLM at Langelinie Quay on Her Maiden Visit to Copenhagen.

The Swedish American Line offers the traveler to Denmark a *direct* service between New York and Copenhagen by the popular M.S. STOCKHOLM. The newly redecorated M.S. STOCKHOLM, with increased passenger capacity, maintains direct monthly service in each direction between New York and Copenhagen, while the new de luxe M.S. KUNGSHOLM provides a convenient service to and from Gothenburg with prompt rail connections between Gothenburg and Copenhagen.

Swedish American Line

636 FIFTH AVENUE • NEW YORK 20, N. Y.

Offices or Agents in all Principal Cities